

Sauda kommune

**Budsjett 2025
Økonomiplan 2025 – 2028**

Vedtatt xx.xx.2024, sak xxx/2024

Forsidefoto:
Roger Birkeland

Innholdsfortegnelse

0	Kommunestyret sitt vedtak	3
1	Kommunedirektøren si innleiing	4
1.1	Et samfunn i endring	4
1.2	Prioriteringer og utfordringer	4
1.3	Samhandling og samarbeid	5
1.4	Utforming av budsjettokumentet	5
1.5	Veien videre	6
2	Kommunedirektørens forslag til vedtak	7
3	Faglig stab og støtte	10
3.1	Beskrivelse av tjenestene	10
3.2	Utfordringer for 2025	10
3.3	Mål for 2025	11
3.4	Tiltak	11
3.5	Sentrale finansieringer	14
4	Oppvekst	16
4.1	Beskrivelse av tjenestene	16
4.2	Utfordringer	16
4.3	Mål for 2025	16
4.4	Tiltak	17
5	Helse og velferd	22
5.1	Beskrivelse av tjenestene	22
5.2	Utfordringer	22
5.3	Mål for 2025	22
5.4	Tiltak	23
6	Næring, samfunn og kultur	32
6.1	Beskrivelse av tjenestene	32
6.2	Utfordringer	32
6.3	Mål for 2025	32
6.4	Tiltak	33
7	Overordnede føringer for økonomiplanperioden	41
7.1	Sammenheng budsjett- og økonomiplan og kommuneplan	41
7.2	Økonomiske rammevilkår	42
7.3	Finansielle måltall	43
7.4	Befolkningsutvikling og demografi	47
7.5	Sauda på 1-2-3-4	48
8	Organisering og arbeidsgiverstrategi	49
8.1	Tilsette i Sauda kommune	49
8.2	Administrativ organisering	49
8.3	Heltidskultur	49
8.4	Sykefravær og nærvær på arbeidsplassen	50
8.5	Lærlinger	51
8.6	Kompetanseutvikling	51
9	Oppfølging av kommuneplanen	52
9.1	Innovasjon, samarbeid, samskaping	52
9.2	Verdiskaping og næring	53

9.3	Leve i Sauda.....	54
9.4	Energi, klima og miljø	55
9.5	Tettstedsutvikling.....	56
10	Oppfølging av rammesaken	57
10.1	Gratis menstruasjonsprodukter i grunnskolen	58
10.2	Medlemskap i Fair Play Bygg Rogaland	59
10.3	Forbud mot privat oppskyting av fyrverkeri	60
10.4	Kommunale VTA-plasser	61
10.5	Behov for innkjøp av lærebøker	62
10.6	Sommeråpent på STAS - AINA	64
10.7	Tiltaksliste Universell utforming i sentrum	65
10.8	Prioritering av barn og unge i budsjett 2025	66
10.9	Framdriftsplan for rullering av kommuneplanens arealdel	67
10.10	Attraktiv boligpolitikk	68
10.11	Framtidas omsorg.....	69
10.12	Ny sentrumsplan 2025.....	70
10.13	Integreringsprosjektet	71
11	Investeringer	72
11.1	Tiltak i økonomiplanen	72
12	Tallbudsjettet	82
12.1	Driftsbudsjettet 2025 og økonomiplan 2025 – 2028	83
12.2	Forutsetningen for framskriving i økonomiplanperioden	83
12.3	Næringskapitlet	86
12.4	Investeringsbudsjettet.....	88
13	Vedlegg	90
13.1	Vedlegg 1: Vedlegg som legges ved kommunestyresaken.....	90
13.2	Vedlegg 2: Unntak eiendomsskatt.....	90
13.3	Vedlegg 3: Bevilgningsoversikt investering 2025.....	91
13.4	Vedlegg 4: Låneoversikt	95
13.5	Vedlegg 5: Samlet tiltaksliste – anbefalte tiltak.....	96
13.6	Vedlegg 6: Samlet tiltaksliste – ikke anbefalte tiltak	98

0 Kommunestyret sitt vedtak

Limes inn etter KST.

1 Kommunedirektøren si innleiing

I fjor startet jeg innledningen til budsjettdokumentet slik «Sauda kommune er ein rik kommune; me har store inntekter, natur som folk nyttar med både fjord og fjell, eit bysentrum, kraft, industri, landbruk og ein del aktivitetstilbod som dei fleste kommunar i distrikta berre kan drøyme om.» Det gjelder selv om årets budsjettarbeid for Sauda kommune preges av en tid der økonomiske utfordringer og behovet for langsiktig bærekraft setter klare rammer for våre prioriteringer. Som mange andre kommuner opplever vi press på økonomien, samtidig som forventningene til offentlige tjenester er høye. Dette krever at vi tar noen vanskelige valg, men også at vi ser etter nye løsninger og muligheter.

1.1 Et samfunn i endring

Sauda kommune står i en spennende utviklingsfase, hvor vi både skal ta vare på våre tradisjoner og bygge et bærekraftig samfunn for fremtiden. Med slagordet «Litt betre kvar dag» er vi opptatt av å skape kontinuerlig forbedring og innovasjon i tjenestene vi leverer. Samtidig gir pressede driftsrammer et økende behov for prioriteringer, effektivisering og strukturendringer. Gjennom tett samarbeid med våre ansatte, innbyggere, næringsliv og organisasjoner ønsker vi å sikre at alle stemmer blir hørt i de beslutningene vi tar. Det er viktig for oss at Sauda kommune forblir en attraktiv plass å bo og arbeide i, samtidig som vi opprettholder et godt servicenivå.

1.2 Prioriteringer og utfordringer

I årets budsjett legger vi opp til betydelige grep for å møte de økonomiske utfordringene. Kommunedirektøren viser til rammesaken hvor utfordringene tydelig er gjort rede for. Den demografiske utviklingen, med flere eldre og økt behov for omsorgstjenester, setter ekstra press på de kommunale tjenestene. Samtidig ønsker vi å gi et godt tilbud til barn og unge, både i barnehage, skole og fritidstilbud. Om vi i fremtiden skal sikre disse essensielle tjenestene må vi utfordre måten vi leverer tjenestene på.

Budsjettet for 2025 innebærer nedskjæringer og kutt i deler av tjenestetilbudet. Gjennom flere år har oppgaver som er blitt tilført kommunen blitt løst med nye årsverk, og dette gir et økt press på driftsutgiftene. Kommunedirektøren legger fram kutt som vil smerte, i de fleste sektorene. Det er naturlig da det aller meste av det vi holder på med på en eller annen måte har direkte betydning i folks liv. Isolert sett ville nok flere av forslagene alene ha medført en debatt, og samlet sett vil de bli oppfattet som relativt inngripende.

Kommunedirektøren vil skryte av enhetene som har utarbeidet forslagene, og legger dem på bordet, selv om det skjærer i hjertet å bringe forslagene til torgs. Gjennom prosessen har organisasjonen vist at det er endringsvilje og evne, men samtidig er tilbakemeldingene at det er begrenset hvor lenge vi kan leve med en situasjon hvor ressursene tynnes ut slik de gjør nå. Det betyr at vi må være åpne for å omstille oss der vi ser at nye løsninger kan gi både bedre tjenester og en mer effektiv ressursbruk. Kommunedirektøren vil derfor foreslå et nytt langsiktig utviklingsprogram/prosjekt hvor struktur i tjenestene blir et vesentlig moment. Dette omtales nærmere i kap. 0.

Bakteppet for et slikt program ligger i at når vi sammenligner oss med andre kommuner har vi flere årsverk, og dyrere drift, enn svært mange sammenliknbare kommuner. Selv om vi de siste årene har styrket oss på de viktigste nøkkelindikatorene, så er faktum at vi i dette budsjettet benytter oss av i overkant av 100 millioner kroner i kraftrelaterte inntekter. Dette er inntekter som andre kommuner ikke har, og hvor Stortinget gjennom vedtak enkelt kan redusere eller fjerne dem.

	<u>2025</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>	<u>2028</u>
Netto driftsresultat i %	2,37 %	0,21 %	1,80 %	1,88 %
<i>MÅL</i> - Netto driftsresultat i %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %
Gjeldsgrad i %	83,00 %	82,71 %	82,64 %	81,67 %
<i>MÅL</i> - Gjeldsgrad i %	80,00 %	80,00 %	80,00 %	80,00 %
Disposisjonsfond i %	27,88 %	26,83 %	26,86 %	26,96 %
<i>MÅL</i> - Disposisjonsfond i %	10,00 %	10,00 %	10,00 %	10,00 %

TABELL 1 - FINANSIELLE MÅLTALL

Vi er forpliktet til å levere forsvarlige tjenester, også når vi står overfor strammere økonomiske rammer. For å oppnå dette vil vi intensivere vårt arbeid med å utvikle digitale tjenester og forbedre kommunens arbeidsprosesser. Det skal være trygt og godt å være innbygger i Sauda kommune, samtidig som vi tar hensyn til fremtidige generasjoners behov.

1.3 Samhandling og samarbeid

Et viktig element i budsjettarbeidet har vært samarbeid, både internt i kommunen og med eksterne aktører. Vi har lagt vekt på dialog med tillitsvalgte og ansatte for å sikre en felles forståelse av de utfordringene vi står overfor. Gjennom året er det identifisert at dette arbeidet trenger forbedring, og kommunens ledelse er opptatt av å videreutvikle denne samhandlingen, slik at vi sammen kan finne de beste løsningene for våre innbyggere. Kommunedirektøren opplever dessverre at det både i Ryfylke og på Haugalandet i liten grad er en reel vilje til å finne forpliktende og vedvarende interkommunale samarbeid som vil kunne bidra til å effektivisere driften vår. Vi må derfor i året som kommer utfordre kommunene rundt oss enda sterkere på behovet for interkommunale samarbeid, særlig på stedsuavhengige tjenester.

Et annet viktig område for oss er partnerskapet med næringslivet og frivillige organisasjoner. Dette partnerskapet er helt nødvendig for at vi skal kunne utvikle en sterk og levende kommune, tilpasset de endringene vi ser i samfunnet. Sammen kan vi skape et Sauda som både er attraktivt for etablerte bedrifter og nye næringer. Samarbeidet med næringslivet er i stor grad organisert utenfor kommunedirektøren sin linje, med det er en god samhandling med det kommunale foretaket. For å bedre tilbudet til de frivillige og deres organisasjoner foreslås det også grep med tanke på organisering av frivilligsentralen.

1.4 Utforming av budsjettdokumentet

Kommunedirektøren har i år ikke gjort store endringer i budsjettdokumentet fra i fjor. Malen og oppbyggingen er svært lik. Basert på tilbakemeldingen på folkevalgtsamlingen gjelder dette også tiltakene. Det er gjort et stykke arbeid med å prøve å gjøre tiltakene noe mer prinsipielle, men samtidig ivareta behovet for kommunestyret til å kunne gjøre sine prioriteringer.

Der budsjettdokumentet enda ikke er godt nok er den røde tråden mellom overordnede planer og føringer, via sektorvise mål og utfordringer og ned i tiltak. Det er et ønske om at vi i løpet av 2025 skal klare å starte opp arbeidet med å få et bedre planhierarki enn hva vi har i dag. Tiltakstabellene er alle avrundet opp til nærmeste 1000. Det vil derfor være noe forskjell mellom tallene i budsjettmodulen og i budsjettdokumentet.

Vedlegg 5 og 6 er litt lite lesbare. De legges derfor ved som PDF til kommunestyresaken.

1.5 Veien videre

Med dette budsjettet sikter vi mot en balanse mellom økonomisk ansvarlighet og fortsatt utvikling. Sauda kommune vil fortsette å levere gode tjenester til sine innbyggere, men vi må gjøre det på en måte som er bærekraftig, både økonomisk og sosialt.

Det er ingen tvil om at vi står overfor krevende tider, men vi er også rustet til å møte disse utfordringene med tydelig oppmerksomhet på forbedring, samarbeid og innovasjon. Sauda har mange styrker å bygge videre på, og vi skal gjøre vårt beste for å sikre at kommunen er litt bedre hver dag, både for de som bor her nå og for fremtidige generasjoner.

Kommunedirektøren ønsker kommunestyret lykke til med et utfordrende og krevende arbeid, og ser fram til sammen med hele organisasjonen å realisere kommunestyret sitt vedtak.

2 Kommunedirektørens forslag til vedtak

1. Inntektene for Sauda kommune består av rammeoverføring, skatter og avgifter, øremerka tilskudd og salg m.m.

Driftsbudsjett

2. Årsbudsjett for 2025 og økonomiplan for 2026 - 2028, samt avgifter, gebyr og betalingssetser for 2025 (vedlegg 2) vedtas.
3. Tallbudsjettet vedtas med brutto driftsresultat på 3,43 % av driftsinntekter. Netto driftsresultat utgjør 2,29%. For 2025 er det budsjetter med et overskudd på kr. 4 454 223 millioner. Overskuddet blir avsatt til disposisjonsfond.
4. Driftsbudsjettet vedtas med netto ramme. Det vil si utgifter minus inntekter er likt budsjett. Netto rammer er følgende:

Politisk nivå og Faglig stab og støtte	kroner	51 882 200
Oppvekst	kroner	163 117 950
Helse og velferd	kroner	240 268 363
Næring og samfunn	kroner	102 059 164
Netto driftsramme kraft	Kroner	-53 260 000
Netto drift overordna	Kroner	-34 704 000
Avskrivninger og kalk/renter	kroner	-61 685 000
Total netto ramme	kroner	407 678 677

Nettorammene er inklusive avskrivninger og kalkulatorisk kostnad (VAR), men eksklusiv avsetning til, og forbruk av fond.

Kommunedirektør delegeres myndighet til å omdisponere innenfor rammene.

Kommunedirektør delegeres myndighet til å "fryse" budsjettposter og ledige stillinger. Ledige stillinger skal bli nøye vurdert med omsyn til alternativ organisering for å løse arbeidsoppgaver uten nytilsetninger.

Investeringer

5. Investeringsbudsjett for 2025 vedtas i tråd med oppstilling i kapittel 12.4. Kommunestyret stiller øvrige investeringsprosjekter i bero i tråd med oppstilling i kapittel **Feil! Fant ikke referanseilden..**

Investering innenfor selvkost (VAR)	Kroner	23 200 000
Andre investeringer	Kroner	38 218 700
Startlån for videreformidling	Kroner	5 000 000

Kommunedirektøren gis fullmakt til å omdisponere midler i investeringsbudsjettet til vedtatte prosjekter. Delegasjonen er avgrenset til 3 million kroner. Ved omdisponeringer orienteres det i tertialrapportene.

6. Sauda kommune tar opp følgende lån i 2025:

VAR	Kroner	15 000 000
Øvrige opplån	Kroner	17 000 000
Startlån	Kroner	5 000 000

Kommunedirektør blir delegert myndighet til å ta opp lån og godkjenne endelige lånevilkår, avdragstid, rente og å binde renta for lån innarbeidet i budsjettet og vedtatt av kommunestyret, jf. finansreglement. Avdragstid og sum skal være innenfor grenser som kommuneloven setter, jf. Kommuneloven § 50 nr. 7. Delegeringen gjelder i hele lånets løpetid.

7. Skattesatsene for inntektsskatt og formueskatt skal være i samsvar med maksimalsatsene vedtatt i Stortinget sitt skattevedtak.
8. Eiendomsskatt vedtak for året 2025 i Sauda kommune:
For eiendomsskatteåret 2025 skal det også skrives ut eiendomsskatt på et «særskilt fastsett grunnlag» i henhold til overgangsregelen til eiendomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2025 være lik 7/7 av differansen mellom eiedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er begrunnet med nye verdsettelsesregler og at produksjonsutstyr- og installasjoner ikke skal regnes med i grunnlaget for verk og bruk som fra og med 2019 blei sett på som næringseiendom.

Verkeområde

For skatteåret 2025 skal det skrives ut eiendomsskatt på næring og faste eiendommer i heile kommunen. Jf. lov om eiendomsskatt til kommunene (eskl.) § 3 første ledd, bokstav

- a. Eiendomsskattesats
  - i. Den alminnelige eiendomsskattesatsen for 2025 er 7 promille, jf. eskl. § 11 første ledd.
  - ii. Differensiert skattesats for boligdelen i eiendommer med selvstendig boligdel, med tilhørende tomt, for 2025 er 4 promille, jf. eskl. § 12 bokstav a).
  - iii. Eiendomsskattene for alle eiendommer taksert, kontorjusteres med 10% for år 2025 jfr. § 8 A-4 (2)
  - iv. Nedtrapping av eiendomsskatt for maskiner og installasjoner blir gjort med 1/7 del hvert år fra og med 2019.
- b. Takstvedtekter:
  - i. Takstvedtektene for eiendomsskatt i Sauda kommune ble vedtatt i kommunestyret 12. desember 2012, sak 109/12.
- c. Terminer:
  - i. Eiendomsskatten blir skrevet ut i fire terminer, jf. eskl. §25 første ledd.
- d. Takster:
  - i. Taksering fra 2013 ligger til grunn for satser.
- e. Unntak fra eiendomsskatt i forhold til eiendomsskattelova § 7 a og b:
  - i. Unntak gis i tråd med oppstilling i kapittel 13.2
  - ii. Kommunestyret gir kommunedirektøren delegert myndighet til å innvilge søknader om fritak for eiendomsskatt for stiftelser/ organisasjoner på grunnlag av søknad.
9. Kommunestyret vedtar å ta etterreguleringer/utrekning av kommunen sine pensjonskostnader, slik det går fram i aktuarberegninger i Kommunal Landspensjonskasse og i Statens Pensjonskasse, over 7 år.
10. Disposisjonsfond for valutakurs og rentereguleringsfond 256 080 805 reguleres slik at fondet viser kroner 21 millioner per 01.01.2025.
11. Kommunestyret forutsetter at mål og premisser som danner grunnlaget for budsjetteringen, følges opp. Med mål og premisser menes de i budsjettframlegget beskrevne formål i både drifts- og investeringsbudsjettet.

Innstilling bare til formannskapet:

12. Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 – 2028 legges ut på offentlig høring.

3 Faglig stab og støtte

Faglig stab og støtte					
Kvinner			Menn		
12			8		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
12	12	0	8	8	0
Netto budsjetttramme 2025			NOK 51 882 200,-		

TABELL 2 - OVERSIKT ANSATT FAGLIG STAB OG STØTTE

3.1 Beskrivelse av tjenestene

Sektor for faglig stab og støtte består av ni områder.

Sentral ledelse, Kundetorg m/politisk koordinering, HR (lønn og personal), Økonomiavdeling, Kundetorg, RitS (IKT), NoRoSun skjenkekontroll, Miljøretta helsevern og kommunelege.

Faglig stab og støtte skal være Sauda kommune sitt kompetansesenter innen økonomi, innkreving, HR (lønn og personal), arkiv og innkjøp.

Sauda kommune er vertskommune for NoRoSun skjenkekontroll som omfatter 16 kommuner og Miljøretta helsevern som omfatter 4 kommuner

3.2 Utfordringer for 2025

Innenfor Faglig stab og støtte er det mange fagområder - spesialområder som er fordelt på forholdsvis få ansatte. Dette medfører at en er sårbar og det kan skape utfordringer ved vakanse, sykdom og ferie.

Ved å øke søkelys på samarbeid med andre kommuner, eventuelt inngå vertskommunesamarbeid, kommunalt oppgavefelleskap (KOF) eller eventuelt IKS'er på enkelte fagområde, vil en både kunne styrke fagkompetansen samtidig som sårbarheten ville blitt redusert og en blir mer robust.

3.2.1 RiTS

RiT S opererer i henhold til en vedtatt styringsmodell for å fremme interkommunal samhandling og helhetlig tjenestestyling. Målet er å levere bærekraftige tjenester som utnytter standardisering og stordriftsfordeler, med raskt synlige gevinster for fellesskapet.

Med økende digitalisering øker også behovet for sikre sammenhengende og robuste tjenester. Fokusområdene inkluderer sikker anskaffelse, kontroll over verdikjeder og kompetanseutvikling for å styrke sikkerhetsadferd blant ansatte.

En vanlig påstand er at små kommuner ikke har kapasitet til å utnytte potensialet som ligger i data. Dette kan fort bli en selvoppfyllende profeti. Samarbeid er avgjørende. Ved å gå sammen med andre kommuner, gjerne de større kommunene i regionen, kan man bygge nettverk for å dele ressurser og kompetanse.

En moderne IT-avdeling må utvikle seg fra kun drift og vedlikehold til også å bli en aktiv partner i utviklingen av digitale løsninger. Kommunedirektøren anbefaler at man tar tak i utfordringer og muligheter i digitaliseringsarbeidet, med særlig vekt på en grundig vurdering av samarbeidet

innenfor RITS (Ryfylke IKT-samarbeid). Arbeidet skal danne grunnlag for beslutninger om hvordan, med hvem, og på hvilken måte Sauda skal delta i større nettverk for bedre å møte fremtidens digitale krav. Tiltaket kan finansieres innenfor rammene som ligger i økonomiplanen.

IT-sikkerhet er komplekst, og stadig mer sofistikerte trusler utfordrer kommunesektoren. RitS jobber målrettet med IKT-sikkerhet og har gjort strategiske anskaffelser for å styrke vår beskyttelse og kompetanse.

3.3 Mål for 2025

- HMS-tiltak
  - Ferdigstille arbeidet med 10-Faktor
- Opplæring
  - Gjennomføre 3 samlinger for nyansatte
  - Gjennomføre 10 møter - Lederopplæring («nytt og nyttig»)
- Sykefravær:
  - Faglig stab og støtte under 4,5 %
  - Sauda kommune under 7 %

3.4 Tiltak

3.4.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2025	2026	2027	2028
FSS-01: Endring i gjennomføring av valg	-75 000	0	-75 000	0
FSS-02: Reduksjon i kursavgifter	-171 000	0	0	0
FSS-03: Beverting politiske møter	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
FSS-05: Reduksjon formannskapets pott	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
FSS-06: Reduksjon i deltagelse av organisasjoner	-74 000	-267 000	-267 000	-267 000
FSS-07: Reduksjon i antall politiske møterunder	0	-48 000	-48 000	-48 000
FSS-09: Kraftdag	125 000	125 000	125 000	125 000
FSS-10: Vakanse økonomisjef	-300 000	0	0	0
FSS-11: Reduksjon i 20% stilling	-154 000	-154 000	-154 000	-154 000
FSS-12: RITS - reduksjon av kommunes egne prosjekter	-1 000 000	0	0	0
FSS-13: Reduksjon i juridisk bistand / konsulent tjenester	-161 000	0	0	0
FSS-14: Reduksjon i kjøp av varer og tjenester	-100 000	0	0	0
FSS-18: Reduksjon av annonsering	-103 000	-103 000	-103 000	-103 000
SUM	-2 103 000	-537 000	-612 000	-537 000

FSS-01: Endring i gjennomføring av valg

Det foreslås en endring av dagens antall valgkretser fra 3 til 1 valgkrets, samt å flytte opptelling av forhåndsstemmer fra søndag til mandag. Dette er en sak for valgstyret og vil endelig måtte besluttes der.

Sauda kommune har de siste valgene hatt et meget godt fremmøte til forhåndsstemming. Dette gjør at det er færre som stemmer selve valgdagen, og det vil være grunn til å se på antall kretser på nytt. Sauda kommune har tidligere redusert antall valgkretser når det har vært behov for det.

Det kan for enkelte velgere oppleves som lang avstand til valglokalet. Det kan også oppfattes som en innskrenking for gjennomføring av valget.

FSS-02: Reduksjon i kursavgifter

Det foreslås å ta en ettårig reduksjon i kursavgifter for alle ansvar på Faglig stab og støtte. Reduksjon i kostnadene til faglig kurs og oppdateringer er at en står i fare for at en går glipp av nødvendig faglig kunnskap, som igjen kan genere feil og mangler ved utførelse av arbeid.

FSS-03: Bevertning politiske møter

Dersom tiltaket gjennomføres vil det ikke bli servert lunsj til kommunestyremøtene, kun en enkel servering.

FSS-05: Reduksjon formannskapets pott

Reduserer formannskapspotten fra 100 000,- til 50 000,-.

FSS-06: Reduksjon i deltagelse av organisasjoner

Sauda kommune betaler medlemskontingent til ulike organisasjoner. Det foreslås utmelding av Fjordvegen, Digi Rogaland, Landssammenslutningen for nynorsk kommuner og Fairtrade. Utmelding av Digi Rogaland ligger inne fra og med år 2. Det pågår en evaluering av Digi Rogaland, og dersom konklusjonene på dette arbeidet skulle være at fortsatt medlemskap vil gi merverdi for Sauda kommune og RiTS kommer kommunedirektøren tilbake til kommunestyret om dette.

FSS-07: Reduksjon i antall politiske møterunder

Ved å redusere med en møterunde i året, vil en kunne redusere kostnadene knyttet til møtegodtgjørelser. Når en reduserer med en møterunde, blir kan det bli flere saker per møte og kanskje lengre møter.

FSS-09: Kraftdag

Kraftdagen ble gjennomført første gang i 2024. Dette er et arrangement for alle ansatte i Sauda kommune. Kraftdagen representerer den eneste arenaen med formål om å bygge laget på tvers av avdelinger og sektorer i kommunen.

FSS-10: Vakanse økonomisjef

Stillingen som økonomisjef er ubesatt fra 1/1-25.

I en periode vil det være oppgaver som blir nedprioritert og noen oppgaver flyttes internt i organisasjonen. Når stillinger blir ledig, er det naturlig å se på muligheten for strukturelle endringer innen Faglig stab og støtte. Inntil dette arbeidet er gjort, anbefaler en at stillingen står vakant, og budsjetterer med vakanse i tre måneder.

FSS-11: Reduksjon i 20% stilling

Det er en 60% vakant stilling ved økonomikontoret. Denne har vært ubesatt siden 1/5-2024. Dette for å vurdere om en kan klare seg uten denne stillingen. Det er i utgangspunktet få ressurser på økonomikontoret. Konsekvenser ved å ta bort denne stillingen, er at en kan stå i fare for at det vil være oppgaver som vil bli nedprioritert og utsatt, og i muligens ikke vil bli utført. Dette kan igjen medføre tapte inntekter, økte kostnader pga. manglende fakturering, utsetting av fakturering, manglende innkreving, rentebelastning ved manglende betaling, forsinkelser i fakturaflytprosessen.

Det foreslås å overføre en 40% stillingsstørrelse fra sektor for Helse og Velferd (HV-24) til økonomikontoret. Dette medfører en reduksjon på 20% av den opprinnelige stillingen på 60%. Sårbarheten på kontoret vil selv med dette tiltaket være stor, og kommunedirektøren er av den oppfatning at en fremover må søke interkommunalt samarbeid for å redusere denne.

FSS-12: RITS - reduksjon av kommunes egne prosjekter

Dette vil bety at en må prioritere mellom de oppgaver som er tenkt for 2025 og utsette de prosjekter som kan utsettes til 2026.

FSS-13: Reduksjon i juridisk bistand / konsulentttjenester

Kostnaden til juridisk bistand varierer stort fra år til år. For 2025 foreslås det en reduksjon. Skulle det oppstå behov for juridisk bistand utover det som det er dekning for innenfor vedtatt budsjett, må kommunedirektøren komme til KST med sak.

FSS-14: Reduksjon i kjøp av varer og tjenester

En reduserer budsjettet til å tilsvare gjennomsnittlig regnskapstall de 3 siste årene.

FSS-18: Reduksjon av annonsering

Sauda kommune har 14 fellesannonser i Ryfylke per år. Vi bidrar også til Ryfylke sin temaavis. Det blir også kjøpt annonser i FRI magasinet.

Det foreslås å slutte med annonseringen i Temaavisen og i FRI magasinet, noe som gir noe mindre profilering av kommunen. Det vil ha en økonomisk betydning for de aktørene som mottar annonseinntekter. Å redusere fellesannonsering fra 14 til 11 ganger, vil få mindre betydning.

3.4.2 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert, men ikke anbefalt

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2025	2026	2027	2028
FSS-04: Reduksjon av åpningstider for forhåndvalg	-50 000	0	-50 000	0
FSS-15: Ikke ta inn nye lærlinger	-478 000	0	0	0
FSS-16: Voksen lærlinger i 2025	1 346 000	0	0	0
SUM	818 000	0	-50 000	0

FSS-04: Reduksjon av åpningstider for forhåndvalg

Reduksjon av åpningstid ved forhåndvalg - opprettholder kun langdager siste uken av forhåndvalgperioden. Ved å redusere åpningstiden for forhåndsstemmeavgivningen kan dette bidra negativt til at færre får stemme, som igjen kan få innvirkning og konsekvenser for demokratiet.

FSS-15: Ikke ta inn nye lærlinger

Kommunen har i dag lærlinger som vil være ferdig med læretiden i løpet av 2025. Tiltaket innebærer å ikke erstatte disse med nye lærlinger. Å bidra til utdanning av nye fagarbeidere er en del av kommunens samfunnsoppdrag, og en viktig kilde til rekruttering. Tiltaket er kun kostnadsberegnet for Felles stab og støtte. Dersom tiltaket gjennomføres må det påregnes noe økte kostnader i vikarutgifter, overtid, ekstrahjelp for de enheter som benytter lærlinger.

FSS-16: Voksen lærlinger i 2025

Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring er et nytt tilbud rettet mot voksne uten formell utdanning, hvor opplæringen tilpasses individuelt ut fra kandidatens tidligere erfaring og utdanning. For 2025 har fem kandidater uttrykt ønske om Sauda kommune som lærlingested innen helsefagarbeid.

Selv om dette tilbudet kan bidra til å rekruttere fagarbeidere innen helse og velferd og støtte opp om regjeringens utdanningsreform samt Sauda videregående skoles satsing, anbefales tiltaket ikke på grunn av kommunens stramme økonomiske situasjon.

3.5 Sentrale finansieringer

Det foreligger noen tiltak på sentrale finansieringer som det gjøres rede for nedenfor.

3.5.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2025	2026	2027	2028
FIN-02: Reduserte kraftinntekter	0	-12 510 000	-12 510 000	-12 510 000
FIN-05: Sauda på 1-2-3-4	0	0	-12 000 000	-15 000 000
FIN-06: Avsetning / bruk av disposisjonsfond	4 455 000	-11 122 000	182 000	745 000
FIN-07: Bruk av KLP premiefond	-12 166 000	-4 977 000	-4 612 000	0
FIN-08: Avkastning plasseringer Sparebanken Vest	-4 200 000	-4 200 000	-4 200 000	-4 200 000
SUM	-11 911 000	-32 809 000	-33 140 000	-30 965 000

FIN-02: Reduserte kraftinntekter

Tiltaket er beregnet på salg av den eksisterende porteføljen til 62 øre/kwh.

FIN-05: Sauda på 1-2-3-4

Kommunedirektøren viser til omtale i kap. 0. Tiltaket er lagt opp, og fordelt med nedtrekk per sektor. Det anbefales at kommunestyret slutter seg til at dersom innsparingstiltak ikke kan gjennomføres i det angitte år, så vil dette sikres med bruk av disposisjonsfondet frem til effekten blir oppnådd.

FIN-06: Avsetning / bruk av disposisjonsfond

Dette er en budsjetteknisk justering da et kommunalt budsjett alltid skal gå i null. Tiltaket innebærer tilføring av midler til fondet i 2025, 2027 og 2028, og uttak av fondet i 2027. Uttaket av fondet i 2027 er større enn tilføringen de tre øvrige år, slik at fondet reduseres med cirka 5,7 millioner kroner i økonomiplanperioden.

FIN-07: Bruk av KLP premiefond

Kommunedirektøren vil anbefale at en bruker av kommunens premiefond i KLP til dekning for deler av reguleringspremien. Tilgjengelige midler er fordelt ut i økonomiplanperioden, med hovedvekt på 2025.

FIN-08: Avkastning plasseringer Sparebanken Vest

En antar at avkastningen på kommunens plasseringer vil ligge på rundt 7 millioner kroner, noe som er 4,2 millioner under det vi har budsjettert med tidligere. Det er selvsagt usikkerhet knyttet til denne avkastningen. Som en trygghet for å tørre å budsjettere med en slik avkastning foreslår kommunedirektøren at en øker valutakurs og rentereguleringsfondet til tre ganger forventet avkastning. En slik politikk vil medføre at fondet skal være på minst 21 millioner kroner.

3.5.2 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert, men ikke anbefalt

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2025	2026	2027	2028
FIN- 01: Adresse Sauda	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
SUM	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000

FIN- 01: Adresse Sauda

Adresse Sauda har de siste to årene vært Sauda kommunes deltakelse på sommerjobbprosjektene i Sauda, sammen med blant andre Statkraft, Saundefaldene og Eramet. I fjor hadde Sauda kommune prosjekter på blant annet massehåndtering og velferdsteknologi, mens årets studenter har jobbet med samarbeidet med frivilligheten og kunnskapsgrunnlag for ny plan for idrett- og friluftsliv. Andelen lønnsmidler har vært mellom 300 og 350k, mens resterende har vært til mindre tiltak ifm. sommerjobbprosjektene, men også øvrige rekrutteringstiltak gjennom året forøvrig.

4 Oppvekst

Oppvekst					
Kvinner			Menn		
137			25		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
123,7	98	39	23,8	22	3
Netto budsjetttramme 2025			NOK 163 117 950,-		

TABELL 3 - OVERSIKT ANSATT OPPVEKST

4.1 Beskrivelse av tjenestene

Oppvekst består av tre kommunale barnehager, tre barneskoler og en ungdomsskole, i tillegg til introduksjonstjeneste og voksenopplæring. Alle barneskolene har et SFO-tilbud. I tillegg har vi et veilednings- og myndighetsansvar for den private barnehagen Brakamoen barnehage. PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste) hører også med til oppvekst. Denne tjenesten er organisert som et interkommunalt samarbeid, der Suldal kommune er vertskommune.

Nettorammen til oppvekst har økt som følge av at introduksjonstilskuddet er flyttet fra oppvekst til sentrale finansieringer.

4.2 Utfordringer

1. Tidlig innsats – gi alle barn og elever et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage, skole og SFO
2. Rekruttering – det utdannes for få barnehagelærere og grunnskolelærere, og det er vanskelig å rekruttere ansatte til små stillinger i SFO.
3. Flyktninger i arbeid – mange flyktninger er ferdig med introduksjonsprogrammet i 2025, og har behov for arbeid
4. HMS – det er ulik kultur i enhetene for å skrive avvik
5. Sykefravær - påvirker kvaliteten på det pedagogiske tilbudet, og gir økt arbeidsbelastning

4.3 Mål for 2025

1. Tidlig innsats: Innen utgangen av 2025 skal vi styrke struktur, systematikk og kompetanse i tidlig-innsats-arbeidet, spesielt rettet mot barnehagen, de første skoleårene og særskilt språkopplæring.
2. Rekruttering: Turnover for pedagoger i barnehage og lærere i grunnskolen er lavere enn 10 % i 2025.
3. Flyktninger i arbeid: Minst 50 % som er ferdig med introduksjonsprogrammet er i arbeid, eller deltar i tiltak via NAV
4. HMS: Alle enheter skal ha minst 10 % vekst i avvik
5. Sykefravær: Oppvekst har samlet et sykefravær på maks 7,0 % i 2025

4.4 Tiltak

4.4.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2025	2026	2027	2028
OPP-01: Avvikle rullerende barnehageopptak fra 01.03.25	-6 735 000	-7 782 000	-7 782 000	-7 782 000
OPP-02: Reduksjon i valg av plass og åpningstider i barnehage	-33 000	-79 000	-79 000	-79 000
OPP-03: Reduksjon av åpningstider i SFO	-96 000	-585 000	-585 000	-585 000
OPP-04: Innføre foreldrebetaling for mat i SFO	-220 000	-489 000	-489 000	-489 000
OPP-05: Reduksjon av foreldrearrangement i barnehage og skole	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
OPP-06: Reduksjon bemanning skole, 1	-447 000	-339 000	-339 000	-339 000
OPP-10: Endring/reduksjon av elevrettede tiltak	-86 000	-375 000	-376 000	-377 000
OPP-11: Endre driftskonsept for elevkantinen, Sauda ungdomsskule	0	-201 000	-201 000	-201 000
OPP-12: Strukturelle/organisatoriske endringer i skole	-329 000	-2 190 000	-1 900 000	-1 900 000
OPP-15: Bosetting av flyktninger og voksenopplæring	-3 901 000	-3 901 000	-3 901 000	-3 901 000
OPP-17: Styrke budsjett til lekeutstyr og - materiell i barnehagene	90 000	90 000	90 000	90 000
OPP-19: Prosjekt frokost i barnehagen	88 000	0	0	0
SUM	-11 691 000	-15 873 000	-15 584 000	-15 585 000

OPP-01: Avvikle rullerende barnehageopptak fra 01.03.25

Rullerende opptak avvikles, og barnehageplass tildeles etter barnehagelovens regler: barn som fyller ett år innen august får rett til plass, mens de født i september-november får plass innen bursdagsmåneden. Utover dette gis plasser ved ledig kapasitet.

Per i dag dekker bemanningen søknader for januar og februar 2025, men innsparingene kan variere med endringer i søknadstall. Tiltaket vil føre til lengre ventetid, men også bidra til mer stabilitet for barna som allerede har plass, færre overganger, redusert ressursbruk og mindre belastning på ansatte. Samtidig kan det skape utfordringer for lokalt næringsliv ved å hemme rekruttering, og føre til ulønnet permisjon for foreldre. For barn med spesielle behov kan dette være sårbart. Rekordhøyt fødselstall i 2024 vil medføre ekstra høye kostnader til oppbemanning i 2025, og vedtektsendringer for barnehagene vil være nødvendige.

OPP-02: Reduksjon i valg av plass og åpningstider i barnehage

Tiltaket innfører kun 100 % plass i barnehagen, og åpningstiden reduseres med 15 minutter, slik at barnehagen stenger kl. 16.00. Fra 2026 vurderes det å holde barnehagen stengt i to uker om sommeren og i andre ferieperioder der det er hensiktsmessig.

Dette vil gi noe økte inntekter ved at alle betaler for full plass, og den reduserte åpningstiden vil styrke bemanningstettheten i løpet av dagen, noe som er gunstig for både barn og ansatte. Samtidig kan kortere åpningstid være utfordrende for enkelte foresatte.

Å stenge i ferier vil begrense valgmulighetene og redusere fleksibiliteten for både foresatte og ansatte, samt skape bemanningsutfordringer for organisasjoner og bedrifter. På den positive siden vil det forenkle ferieavviklingen i barnehagen og redusere behovet for vikarer

OPP-03: Reduksjon av åpningstider i SFO

Tiltaket innebærer at SFO reduseres til 12 timer per uke, tilsvarende den nasjonale gratisordningen. Åpningstiden foreslås fra kl. 07.45 til 15.00 mandag-torsdag og kl. 07.45 til 14.45 på fredager, med skoledager fra kl. 08.15 til 13.00. SFO vil kun være åpen i skoleåret, totalt 190 dager, og stenger i skolens ferier og fridager. Tiltaket antas å redusere bemanningen med 1,5 årsverk fra 1. august 2026, gitt naturlig avgang.

Tiltaket gir ansatte mulighet til å overføre arbeidstid til skolen, noe som kan styrke sosialfaglig oppfølging av elever. På sikt vil færre ansatte uten lærerkompetanse være nødvendig, i tråd med nye kompetansekrav i opplæringsloven fra 1. august 2024. Begrenset åpningstid kan

imidlertid ikke dekke alle familienes behov, og enkelte kan ha krav på avlastningstilbud, noe som kan øke utgifter for helse og velferd.

Rekruttering til SFO kan bli utfordrende med kun 12 timer arbeid per uke fordelt på 190 dager. Fagarbeidere i 100 % stillinger må dekke 11 % av arbeidsåret på annet arbeidssted for å fylle årsverket. Vedtektsendringer for SFO vil være nødvendige ved gjennomføring av tiltaket.

OPP-04: Innføre foreldrebetaling for mat i SFO

Tiltaket innebærer at foreldre i SFO betaler for mat, tilsvarende som blir gjort i barnehage. Prisen i SFO er 150 kr per måned, og indeksreguleres. (I barnehage betaler foresatte 300 kr pr mnd. for daglig lunsj.) Det legges til grunn at alle elever i 1. - 4.klasse har plass og betaler kostpenger. For 2025 har matbudsjettet til SFO økt, som følge av flere barn, og for å skape mulighet til å jobbe mer med mål i rammeplan for SFO. Kommunal finansiering av mat kan reduseres om mat blir til selvkost.

Opplæringsloven og vedtekter for SFO i Sauda kommune gir mulighet for å kreve foreldrebetaling for mat i SFO. Med gratis SFO er foresatte sine utgifter til SFO betydelig redusert de senere år. For de fleste vil det kun være matpenger som blir utgift i SFO. SFO omfattes ikke av gratisprinsippet for skole.

OPP-05: Reduksjon av foreldrearrangement i barnehage og skole

Barnehagene og barneskolene har i dag ulike arrangement etter åpningstid, der barn, foresatte og ansatte møtes på en mer uformell arena. Dette er høstfest, grendakveld, sommerfest m.m. De ansatte har rett til lønn for å delta på slike arrangement.

Reduksjonen innebærer at barnehagene kutter ut alle sine arrangement, vurdert ut fra at de har en daglig kontakt og dialog med foresatte. Barneskolene reduserer sine årlige arrangement til ett. Tiltaket medfører at vi mister en mer uformell felleskapsbyggende arena.

OPP-06: Reduksjon bemanning skole, 1

Tiltaket innebærer flere midlertidige eller delvise reduksjoner i enkelte bemannings- og undervisningstilbud, samt justeringer i klassesammensetningen. Konkret omfatter dette fådeling av mellomtrinnet ved Risvoll skole og sammenslåing av 7. klasse ved Austarheim skole i enkelte timer hver uke, vakant stilling i en kortere periode, samt redusert svømmeopplæring.

Tiltaket gjør at mulighetene til styrket og tilpasset opplæring blir noe redusert. Opplæringen vil fortsatt være innenfor læreplanens krav.

OPP-10: Endring/reduksjon av elevrettede tiltak

Tiltaket innebærer: a) Erstatte opphold på Gullingen leirskole med lokal overnattingstur fra 2026. b) Begrense leksehjelp til kun ungdomstrinnet. c) Kutte skoletur til Vikinggården. d) Kutte skyssutgifter til julegudstjeneste ved Austarheim skole.

Leirskole og leksehjelp er de eneste lovpålagte tiltakene i OPP-10. Den nye opplæringsloven reduserer leirskolekravet fra fire til tre overnattinger. Lokale overnattingsturer kan gi en god opplevelse i samarbeid med lokale aktører og muliggjøre skiftordninger for ansatte. Endringen kan først implementeres i 2026 på grunn av oppsigelsestiden.

Leksehjelp begrenses til ungdomstrinnet for å dekke lovkravet med færre timer, men dette vil fjerne et populært tilbud for barneskoleelever. Å avskaffe turen til Vikinggården eliminerer en lagbyggende læringsopplevelse. Uten skyss til julegudstjenesten må Austarheim bruke en større del av skoledagen til å gå til og fra kirken eller velge en alternativ aktivitet.

OPP-11: Endre driftskonsept for elevkantinen, Sauda ungdomsskule

Elevkantinen, som nå er åpen alle skoledager og selger mat til selvkost, omlegges til elevstyrt drift med potensiell innsparing fra 2026. Utgiftene i dag er knyttet til bemanning.

Kantinen må omorganiseres slik at elever får et større ansvar, eventuelt med elever som trenger et alternativt opplæringstilbud som hoveddrivere, under tilsyn av ansatte. Dette vil redusere åpningstiden, og det er anslått at kantinen kan holde åpent én dag i uken, med mulighet for flere dager avhengig av behov og kapasitet

OPP-12: Strukturelle/organisatoriske endringer i skole

Fra 1. august 2025 opprettes en felles innføringsklasse for nyankomne. Elever i 1. og 2. klasse følger det ordinære opplæringstilbudet ved sin nærskole, mens elever i 3.–4. og 5.–7. klasse får styrket språkopplæring og morsmålsundervisning i innføringsklasser ved en barneskole tre dager i uken, og deltar i vanlig undervisning ved nærskolen de to andre dagene. Tilsvarende modell gjelder for ungdomsskolen, med lokalisering ved Sauda ungdomsskule.

I lys av Norconsult-rapporten og tilbakemeldinger fra ansatte vurderes også behov for å vurdere andre organisatoriske endringer, blant annet:

- Tilrettelagt avdeling for elever med nedsatt funksjonsnivå og sammensatte lærevansker.
- Alternativ opplæringsarena for elever som trenger det.
- Modell for å sikre elever med personlig assistanse nødvendig oppfølging, uavhengig av skole.
- Styrket ledelsesstruktur.

En samlet organisering kan gi et mer fullverdig pedagogisk tilbud og mer effektiv drift. Det anbefales å vurdere disse tiltakene parallelt med forprosjektet for en felles barneskole. Mulig innsparing er lagt inn fra 2026, men det trengs en utredning av hvilke tiltak som kan implementeres innen dagens struktur.

OPP-15: Bosetting av flyktninger og voksenopplæring

Tiltaket omfatter: a) Redusere matkostnader ved bosetting: Begrense matvarekjøp til nyankomne flyktninger. b) Redusere etableringspakker: Bruke bruktmarkedet for å dekke møbleringsbehov, avhengig av tilgjengelighet. c) Kurstilbud i egen regi i ferier: Introtjenesten erstatter kjøpte morsmålskurs med egne aktiviteter. d) Redusere antall lærere i voksenopplæringen: Færre flyktninger gir færre deltakere; to lærere overføres til ledige stillinger i grunnskolen. e) Kutte oppgradering av intro-/VO-lokaler: Midler til oppgradering trekkes, og lokaliseringen vurderes i sammenheng med forprosjektet for skolen. f) Redusere vikarutgifter: Omorganisering av aktivitetene for å opprettholde tilbudet.

Dette innebærer at flyktningene må dekke flere kostnader selv i en tid med lav støtte, og etableringspakkene krever mer innsats fra tjenesten for å skaffe brukte møbler. Gjennomføringen av tiltaket er avhengig av tilgangen på brukte møbler. Eget kurstilbud og færre vikarer kan føre til at andre oppgaver må nedprioriteres. Uten oppgradering forblir inneklimaet utilfredsstillende, og inventaret gammelt. Delte lokaler med ungdomsskolen øker logistikkutfordringer.

OPP-17: Styrke budsjett til lekeutstyr og - materiell i barnehagene

Tiltaket innebærer at alle barnehager får økt sitt budsjett til leker og materiell med 30.000 kr. Barnehagene har små budsjett til innkjøp av leker og materiell. Lekeutstyr har samme kostnad, uavhengig av antall barn. Derfor er økning i beløp foreslått likt for alle barnehagene.

OPP-19: Prosjekt frokost i barnehagen

Veslefrikk barnehage ønsker, i samarbeid med foresatte, å prøve ut et prosjekt med sunn felles frokost fra 1. januar 2025. Tiltaket adresserer utfordringer knyttet til varierende kvalitet på medbrakte matpakker og har som mål å fremme sosial utjevning, sikre at alle barn får næringsrik mat, redusere matsvinn, og styrke måltidet som en arena for inkludering og positiv samhandling. Prosjektet vil bli evaluert innen utgangen av året.

4.4.2 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert, men ikke anbefalt

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2025	2026	2027	2028
OPP-07: Reduksjon bemanning skole, 2	-267 000	-267 000	-267 000	-267 000
OPP-09: Opphør av medlemskap/lisens, 2	-205 000	-205 000	-205 000	-205 000
OPP-13: Samle 1.-4.klasse og 5.-7.klasse	-2 953 000	-4 378 000	-4 378 000	-4 378 000
OPP-14: Redusere tiltak for kvalitetsutvikling	-75 000	-75 000	-75 000	-75 000
OPP-16: Ipad i voksenopplæringen	-136 000	0	0	0
OPP-18: Styrke budsjett til lærebøker i skole	1 100 000	313 000	313 000	313 000
SUM	-2 536 000	-4 612 000	-4 612 000	-4 612 000

OPP-07: Reduksjon bemanning skole, 2

Tiltaket omfatter: a) Begrense valgfag ved ungdomsskolen til kun de to lovpålagte fagene. b) Full klasse i praktisk-estetiske fag ved Austarheim skole.

Dette vil redusere muligheten for praktisk og variert opplæring for elevene.

OPP-09: Opphør av medlemskap/lisens

Tiltaket innebærer oppsigelse av: a) Active Floor-lisens i barnehagene, et digitalt verktøy som kombinerer lek, læring og bevegelse. b) Gleding, en verktøykasse for forebyggende arbeid med trygghet og godt miljø. c) MOT-programmet ved Sauda ungdomsskole, som fokuserer på forebyggende miljøtiltak.

Dette vil begrense barnehagenes bruk av digitale verktøy for lek og læring, og fjerne et kostbart tilbud som ble vedtatt av kommunestyret. Barnehagene og skolene vil også miste viktige verktøy for sitt forebyggende arbeid for et trygt miljø.

Det finnes generelt lite forskningsbasert dokumentasjon på effekten av ulike skoleprogrammer. En kost-nytte-evaluering som inkluderer elever, ansatte og foresatte bør derfor gjennomføres for å vurdere om programmene skal videreføres i fremtiden.

OPP-13: Samle 1.-4.klasse og 5.-7.klasse

Tiltaket, som ble vurdert i prosjektet om fremtidig organisering av oppvekst, ble tidligere lagt bort etter vedtak. For å gi kommunestyret muligheten til å vurdere tiltaket på nytt, inkluderes det i oversikten. Tidligere innsparinger av lærerårsverk fra 1. august 2024 reduserer det videre innsparingspotensialet.

Tiltaket kan også sees i sammenheng med et innføringstilbud for nyankomne, da det vil redusere antall overganger mellom nærscole og innføringsscole for disse elevene. Høsten 2024 har vist at det er vanskelig å rekruttere lærere til stillinger som blir ledige ved sykefravær og permisjoner, en utfordring som forventes å øke. Ved å samle årskullene, vil behovet for lærere reduseres, og flere elever kan få opplæring fra godkjente lærere.

Innsparingen er knyttet til færre klasser, redusert behov for koordineringsressurser, samt lavere bemanningsbehov i SFO. Det er nødvendig å se på innsparingene i OPP 12 og OPP 13, samlet dersom begge vedtas. Høyere skysstgifter vil oppstå, men disse er ikke kostnadsregnet og kan vurderes nærmere etter ønske fra kommunestyret.

OPP-14: Redusere tiltak for kvalitetsutvikling

Tiltaket omfatter: a) Kutte personalmøter på kveldstid i barnehagen. b) Avvikle overnatting for Sauda-ansatte i VISS-samarbeidet om kvalitetsutvikling.

Barnehagene og skolene er lovpålagt å drive kompetanseutvikling, som krever treffpunkter der alle ansatte kan møtes. Dette er ikke mulig i barnehagens åpningstid, og antall personalmøter ble allerede redusert fra åtte til seks under "Sauda i balanse."

VISS-samarbeidet mellom Sauda, Vindafjord og Suldal innebærer en årlig todagers fagsamlinger med overnatting for ledere, ressurspedagoger og hovedtillitsvalgte som en del av en modell for kvalitetsutvikling. Tiltaket vil gjøre det vanskeligere å gjennomføre lovpålagt kompetanseutvikling og fjerne en viktig arena for læring og erfaringsutveksling. Sauda kommune vil også redusere sin deltakelse i det forpliktende interkommunale samarbeidet om kvalitetsutvikling.

OPP-16: Ipad i voksenopplæringen

Lærerne i voksenopplæringen bruker Ipad som et sentralt læringsverktøy, og deltakerne i introprogrammet får i dag en Ipad fra Sauda kommune. Tiltaket innebærer at deltakerne må kjøpe denne selv.

Dette kan føre til at noen deltakere, grunnet økonomiske begrensninger eller prioriteringer, ikke kjøper en Ipad eller velger en annen teknisk løsning. Dette vil kunne påvirke organiseringen og gjennomføringen av opplæringen.

OPP-18: Styrke budsjett til lærebøker i skole

Kommunestyret har i sak 72/2024 bestilt en utredning om bedre balanse mellom digitale og fysiske lærebøker. Se kapittel 10 for en grundigere utredning.

Tilgang til oppdaterte fysiske lærebøker kan øke motivasjon og mestring i lesing, samtidig som det reduserer tidsbruk og utgifter til kopiering.

5 Helse og velferd

Helse og velferd					
Kvinner			Menn		
243			23		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
199	107	136	21	14	9
Netto budsjetttramme 2025			NOK 240 268 363,-		

TABELL 4 - OVERSIKT ANSATT HELSE OG VELFERD

5.1 Beskrivelse av tjenestene

Helse og velferd består av åtte enheter og gir tjenestetilbud innen helse, pleie og omsorg, barnevern og sosiale tjenester. I tillegg kommer stabsfunksjoner knyttet til tildelingskontoret, arbeidsplan, velferdsteknologi, folkehelse, og kommunens Koordinerende enhet. Det ytes tjenester til alle mennesker i alle aldersgrupper, barn, unge, voksne og eldre, både de som bor her, og de som oppholder seg her.

Fakta for 2024: Turnover: 7,6%, (2023: 8,2%). Gjennomsnittlig stillingsstørrelse: 82,9% (2023: 82,8%). 60 ansatte er over 55 år. (Kilde: BI, 24.10.24.)

Sauda kommune er vertskommune for Indre Ryfylke barnevern, et interkommunalt samarbeid med Suldal kommune. Sosialtjenesten inngår i partnerskapet som Sauda kommune har med NAV, og sorterer under Helse og velferd v/ NAV Sauda.

5.2 utfordringer

Flere små og store utfordringer må løses i årene fremover, og en av de større kan benevnes under overskriften «Den demografiske utviklingen»:

- Det blir flere med bistandsbehov.
- Det blir færre yrkesaktive/helsepersonell å rekruttere til ledige jobber.
- Det blir mindre penger å drifte tjenestene for.

I Sauda er det flere unge enn eldre brukere innen hjemmebasert omsorg. Yngre tjenestemottakere mottar tjenester over lenger tid, og vekst i aldersgruppen over 80 år kommer derfor på toppen av den allerede store gruppen under 66 år. Veksten i tjenestene kombinert med færre helsepersonell per bruker og mindre penger, krever derfor tiltak som skaper bærekraftige tjenester i årene fremover.

5.3 Mål for 2025

- Gjennomføre organisasjonsevaluering av Helse og velferd.
- Forbedre og videreutvikle kvalitet, HMS og internkontroll:
  - Ingen avvik med alvorlig personskade i 2025.
- Beholde og rekruttere fagfolk:
  - Ingen eksterne vikarer fra bemanningsbyrå
  - Videreutvikle heltidskulturen
  - Legge tilrette for faglig og karrieremessig utvikling med etter- og videreutdanning.
- Gjennomføre prosjektet Teknologi for mer bærekraftig legevaktjeneste i distriktene.
- Sykefravær under 10% i 2025.

5.4 Tiltak

5.4.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2025	2026	2027	2028
HV-01 Sauda DMS Fellesavdelingen; Innkjøpsstopp av inventar og utstyr/medisinsk utstyr, spesialklær og arbeidstøy	-204 000	0	0	0
HV-02: Sauda DMS Kjøkken; Fase ut gratis kaffe for alle ansatte i kommunen	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
HV-04: Sauda DMS; Redusere vikarutgifter tilsammen 70% stilling	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
HV-05: Hjemmetjenesten - redusere bemanning.	-1 860 000	-2 950 000	-2 950 000	-2 950 000
HV-06 Hjemmetjenesten feriestengt aktivitetssenter/dagsenter for hjemmeboende	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
HV-09: Hjemmetjenesten; Redusert åpningstid dagsenter for hjemmeboende eldre fra 5 til 3 dager per uke	-568 000	-568 000	-568 000	-568 000
HV-10: Legesenter og Sauda DMS: 40% av tilsynslegestillingen omdisponeres til fastlegestilling.	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
HV-12: Legesenteret - Opprette fastlegehjemmel med næringsavtale	100 000	100 000	100 000	100 000
HV-13: Åbøtunet/Sauda DMS Livsgledehjem - oppsigelse av avtalen med Livsglede for eldre	-110 000	-241 000	-241 000	-241 000
HV-16: Psykisk helse og rus - avvikle tilbud om Evondos medisindispenser	-52 000	-52 000	-52 000	-52 000
HV-17: Psykisk helse og rus - Sommerdrift, benytte interne ressurser som sommervikar	-73 000	-73 000	-73 000	-73 000
HV-20: Tildelingskontoret - Ergoterapi - Innføring av gebyr ved utlån av hjelpemidler	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
HV-21: Tildelingskontoret: redusere budsjettpost knyttet til engasjement, kurs og opplæring	-201 000	-189 000	-189 000	-189 000
HV-23: Tildelingskontoret - Redusere utkjøring av hjelpemidler, senger fra Hjelpemiddelsentralen og kontor	0	-300 000	-300 000	-300 000
HV-24: Indre Ryfylke barnevern: Redusert stilling merkantil - Kontorfaglig saksbehandler	-205 000	-205 000	-205 000	-205 000
HV-25: Indre Ryfylke barnevern - Kutte 1 årsverk i Indre Ryfylke barnevern	-457 000	-457 000	-457 000	-457 000
HV-27: NAV Sosialtjenesten - reduksjon i budsjett knyttet til transport, kurs ol.	-55 000	-55 000	-55 000	-55 000
HV-29: NAV Flyktning - reduksjon i budsjett knyttet til opplæring/kurs og kvalifiseringsprogrammet.	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
HV-30: NAV Flyktning - reduksjon i sosialhjelpsbudsjettet	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
HV-31: Helse og velferd - Samorganisere merkantile ressurser	0	0	0	-731 000
HV-32: ETT (Enhet tilrettelagte tjenester) - Utgiftsdekning til støttekontakter	126 000	126 000	126 000	126 000
HV-34: EIT Bemanningsreduksjon 1,7 årsverk	-724 000	-1 023 000	-1 023 000	-1 023 000
SUM	-6 493 000	-8 097 000	-8 097 000	-8 828 000

HV-01: Sauda DMS Fellesavdelingen; Innkjøpsstopp av inventar og utstyr/medisinsk utstyr, spesialklær og arbeidstøy.

Tiltaket innebærer å stanse innkjøp av inventar, utstyr, medisinsk utstyr og arbeidstøy/spesialklær i ett år. Dette vil utsette anskaffelsen av nye hjelpemidler og erstatning av ødelagt utstyr til 2026. Konsekvensene kan være at arbeidet blir mer belastende, og pasienter får redusert tilgang til hjelpemidler som bidrar til økt selvstendighet. I tillegg kan det oppstå mangel på arbeidstøy i enkelte størrelser.

HV-02: Sauda DMS Kjøkken; Fase ut gratis kaffe for alle ansatte i kommunen

Tiltaket innebærer å avvikle ordningen med gratis kaffe for ansatte i Sauda kommune. Da ikke alle drikker kaffe, kan det etableres en ordning der de som ønsker kaffe betaler selv, eller tar med egen kaffe på jobb.

HV-04: Sauda DMS; Redusere vikarutgifter tilsammen 70% stilling

Reduksjon av vikarmidler i Fellesavdelingen tilsvarende 20 % stilling der flyt vakter inngår i vikarpolen.

Sykepleiere med flyt vakter dekker det sykepleiefaglige ansvaret ved hele Sauda DMS, sammen med stasjonær sykepleier i første etasje på Fellesavdelingen. En sykepleier på vakt vil gjøre den sykepleiefaglige dekningen sårbar.

Reduksjon av vikarmidler ved Kjøkken tilsvarende 20% stilling, og Avd. D tilsvarende 30% der, der toppvakt inngår i vikarpolen.

HV-05: Hjemmetjenesten; redusere bemanning

Tiltaket innebærer å redusere grunnbemanningen med 1,5 årsverk i 2025 og 3 årsverk fra 2026, som ledd i å tilpasse aktiviteten til økonomiske innsparingsbehov og oppnå en bærekraftig

økonomi. Reduksjonen kan skje ved å redusere bemanningen på Høllandstunet til én person på dag- og kveldsvakt, eller tilsvarende i utetjenesten, avhengig av hva som er mest hensiktsmessig.

Dette kan resultere i mindre tid per bruker og redusert ubunden tid til uforutsette oppgaver, noe som øker sårbarheten ved behov for rask respons på trygghetsalarmer og annen velferdsteknologi. Arbeidsbelastningen for helsepersonell vil øke, og det vil bli vanskeligere å opprettholde heltidsandeler, ettersom helgebemanningen må sikres med flere deltidstillinger. Hjemmetjenesten vil fortsette uten inntaksstopp og må tilpasse drift og oppdragstid til gjeldende rammer. Innsparingene for 2026–2028 vil bli oppdatert i neste års budsjettprosess etter organisasjonsgjennomgangen av Helse og velferd.

HV-06 Hjemmetjenesten; feriestengt aktivitetscenter/dagsenter for hjemmeboende

Tiltaket innebærer å stenge dagsenteret i fire uker i juli for å redusere utgiftene til ferievikarer. Dette kan medføre risiko for at pårørende ikke får nødvendig avlastning i denne perioden, noe som kan kreve alternativ avlastning som heldøgnsopphold ved Sauda DMS. Samtidig er det ofte mindre aktivitet om sommeren, da flere brukere får besøk av familie.

HV-09: Hjemmetjenesten; Redusert åpningstid dagsenter for hjemmeboende eldre fra 5 til 3 dager per uke

Tiltaket innebærer å redusere dagsenterets tilbud fra fem til tre dager per uke. Det kan ikke kombineres med tiltak HV-8. Selv om dagtilbud til hjemmeboende med kognitiv svikt er lovpålagt, er omfanget ikke regulert. Mange kommuner i regionen tilbyr plass én til flere dager i uken. Ved å samle tilbudet på tre dager med full deltakelse, oppnås en mer effektiv ressursutnyttelse enn ved redusert oppmøte over fem dager. Innsparingen bør følges opp med fokus på kvalitet i åpningstiden for å kompensere for redusert tilgjengelighet.

Konsekvensene inkluderer mindre dagtilbud for hjemmeboende demente og redusert avlastning for pårørende. Noe av personalet må omplasseres til andre ledige stillinger, som helgestillinger i pleie- og omsorgstjenesten. Det kan også øke belastningen på hjemmetjenesten og føre til flere søknader om avlastning i institusjon. Samtidig legger tiltaket til rette for å prioritere kvalitetsutvikling fremfor kvantitet, ved å samle brukerne på færre dager.

HV-10: Legesenter og Sauda DMS: 40% av tilsynslegestillingen omdisponeres til fastlegestilling

Tiltaket innebærer å redusere tilsynslegestillingen fra 100 % til 60 % fra 2025, med omdisponering av de resterende 40 % til fastlegestilling. Selv etter økningen i institusjonsplasser ligger tilsynslegestillingen i Sauda over nivået i andre kommuner i regionen.

For å møte behovet for fastleger foreslås det å øke listetaket for intervall-leger fra 550 til 600, noe som vil sikre at 370–680 pasienter får fastlegetilknytning og unngå manglende dekning fra nyttår.

Konsekvensene inkluderer at ukentlige legevisitter ved Åbøtunet utgår, slik at beboere må benytte fastlege og legevakt ved behov. Dette kan øke bruken av legevakt og medføre høyere utgifter. Redusert tilsynslegestilling kan også gjøre det vanskeligere å rekruttere og beholde leger, men risikoen for ustabil legedekning kan reduseres med tiltak som HV-12.

HV-12: Legesenteret - Opprette fastlegehjemmel med næringsavtale

Tiltaket innebærer å opprette en fastlegehjemmel med driftstilskudd og næringsavtale (8-2-avtale) for å teste muligheten for å rekruttere ordinære fastleger som ønsker å bo og arbeide i kommunen.

Dette vil styrke legetjenesten til en relativt lavere kostnad enn fastlønnsavtaler, og øke beredskap og robusthet ved omstillinger, som å håndtere turnover uten å måtte benytte dyre vikarbyråer. Gjennomføringen kan være usikker dersom økonomiske betingelser avviker fra standard avtalevilkår, men dersom interessenter finnes, vil det kunne ha en positiv effekt for både tjenesten og pasientenes valgfrihet.

HV-13: Åbøtunet/Sauda DMS Livsgledehjem - oppsigelse av avtalen med Livsglede for eldre
Åbøtunet og Sauda DMS er i prosess med å bli sertifisert som Livsgledehjem, noe som krever en årlig lisens på 84 000 kroner og 10 000 kroner i reiseutgifter for obligatoriske besøk fra Livsglede for eldre. Tiltaket innebærer å si opp avtalen, men på grunn av seks måneders oppsigelsesfrist vil kostnadene for 2025 fortsatt påløpe, med effekt først fra 2026. Ved oppsigelse bør stillingen som livsgledekoordinator også avsluttes, da den er knyttet til sertifiseringsprosessen.

Livsgledearbeidet vil videreføres lokalt og i samarbeid med den lokale Livsgledeforeningen og andre organisasjoner i eldreomsorgen, men uten sertifisering fra Livsglede for eldre. Dette kan føre til mindre formell struktur og oppmerksomhet rundt livsglede som miljøterapeutisk behandling, men gir samtidig mulighet for å utvikle livsgledearbeidet på lokale premisser og behov.

HV-16: Psykisk helse og rus - utvikle tilbud om Evondos medisindispenser

ROP-tjenesten har en leasingavtale for Evondos medisindispensere som en del av en strategi for å innføre velferdsteknologi. Imidlertid har få brukere nytte av dispenserne, og tiden som spares er ikke nok til å frigjøre personell i vesentlig grad, noe som gjør at det ikke gir økonomisk gevinst. Brukerne opplever imidlertid økt selvhjelpenhet ved å slippe hyppige besøk fra ROP-teamet.

Ved å avslutte leasingavtalen, vil brukerne måtte få hyppigere hjemmebesøk og bli mer avhengige av direkte oppfølging fra tjenesten.

HV-17: Psykisk helse og rus - Sommerdrift, benytte interne ressurser som sommervikar

Tiltaket innebærer å redusere driften av tjenester for psykisk helse voksne og barne- og familieteamet i sommermånedene, og bruke de frigjorte interne ressursene som vikarer i ROP-teamet under ferieavviklingen.

Dette kan føre til økte ventelister og brudd i oppfølgingen av brukere. Samtidig vil ferieavviklingen kunne gjennomføres med kompetent bemanning i ROP-teamet.

HV-20: Tildelingskontoret - Ergoterapi - Innføring av gebyr ved utlån av hjelpemidler

Tiltaket innebærer å innføre gebyr for utlevering, montering og innhenting ved korttidsutlån av hjelpemidler fra det kommunale lageret, samt et gebyr per hjelpemiddel som lånes ut.

Dette kan ramme de mest sårbare som mangler økonomi eller pårørende til å bistå med henting og montering. Tiltaket vil også medføre økt administrasjon og flere oppgaver for Tildelingskontoret og Økonomikontoret. Samtidig kan det øke bevisstheten rundt kostnadene for hjelpemidler, da mange hjelpemidler i dag ligger ubrukt og ikke leveres tilbake.

HV-21: Tildelingskontoret: redusere budsjettpost knyttet til engasjement, kurs og opplæring.
Tiltaket innebærer å redusere utgiftene som et ledd i innsparingsbehovet. Dette vil ikke ha vesentlige konsekvenser, men krever en mer kritisk prioritering av tiltak innenfor denne kostnadstypen.

HV-23: Tildelingskontoret - Redusere utkjøring av hjelpemidler, senger fra Hjelpemiddelsentralen og kommunalt lager

Kommunen har en avtale med Nivo AS for lagerhold og utkjøring av hjelpemidler til innbyggerne, med to utkjøringer per uke for å sikre rask hjemsending av utskrivningsklare pasienter. I forbindelse med ny anbudsrunde i 2025 foreslås det å lyse ut både en begrenset kontrakt med redusert utkjøringsintervall og en hel kontrakt tilsvarende dagens ordning.

En begrenset kontrakt kan gi innsparing, men lavere utkjøringsintervall kan føre til ventetid på hjelpemidler og opphopning av utskrivningsklare pasienter fra Helse Fonna og ved Sauda DMS, noe som kan medføre ekstra kostnader. Hvis verdien av oppdraget blir for lav, risikerer kommunen å stå uten leverandør. Ved å planlegge for oppstart i 2026, er det tid til å vurdere begge kontraktalternativene og eventuelt forberede intern løsning dersom ingen leverandører melder interesse.

HV-24: Indre Ryfylke barnevern: Redusert stilling merkantil - Kontorfaglig saksbehandler

Tiltaket innebærer å redusere en merkantil stilling med 40 % i Indre Ryfylke barnevern. Økt digitalisering og nytt fagsystem har redusert behovet for manuelle arbeidsprosesser.

Stillingen flyttes til stab/støtte/økonomi for resterende arbeidstid. På grunn av interkommunalt samarbeid vil tiltaket ha en effekt på 50 %, med tilsvarende redusert refusjon fra samarbeidskommunen. Tiltaket påvirker også HV-31, som må justeres ved å inkludere denne innsparingen i 2025 og justere beløpet for 2028 tilsvarende.

HV-25: Indre Ryfylke barnevern - Kutte 1 årsverk i Indre Ryfylke barnevern

Tiltaket innebærer å redusere en fast vikarstilling i barnevernet. Stillingen har tidligere dekket permisjoner og sykefravær, og opprettholdt aktiviteten til tross for fravær, uten å øke grunnbemanningen.

Konsekvensene vil være en redusert grunnbemanning ved fravær, noe som kan føre til lengre saksbehandlingstider, brudd på nasjonale frister og økt arbeidsbelastning for ansatte. Dette kan igjen påvirke sykefravær og turnover, samt svekke muligheten til å forebygge kostbare akutte statlige tiltak. Siden Indre Ryfylke barnevern er et interkommunalt samarbeid mellom Sauda og Suldal, vil stillingskuttet gi en kostnadsreduksjon på 50 % for hver kommune.

HV-27: NAV Sosialtjenesten - reduksjon i budsjett knyttet til transport, kurs ol.

Tiltaket innebærer å redusere kostnader til kommunal bevertning, transport, kurs/opplæring, samt tolke- og konsulenttjenester.

Dette vil kreve strengere prioritering av tiltak med slike kostnader og kan medføre færre kompetansehevingstiltak.

HV-29: NAV Flyktning - reduksjon i budsjett knyttet til opplæring/kurs og kvalifiseringsprogrammet

Tiltaket innebærer å redusere budsjettet til kvalifiseringsprogrammet (KVP) og opplæringsbudsjettet innen flyktningarbeidet, da regnskapet for KVP viste underforbruk siste år.

Økt bosetting av flyktninger kan imidlertid føre til flere søknader og rettigheter knyttet til KVP. Ved stor økning kan det bli nødvendig å vurdere en budsjettjustering.

HV-30: NAV Flyktning - reduksjon i sosialhjelpsbudsjettet

Tiltaket bygger på erfaring og regnskapstall for 2024 og forutsetter høy kvalitet i oppfølging og voksenopplæring/introduksjonsprogram, slik at flyktninger oppnår inntektsgivende arbeid i Sauda.

Det krever fortsatt høy prioritering av å bistå bosatte med deltakelse i arbeid og aktiviteter.

HV-31: Helse og velferd - Samorganisere merkantile ressurser

Helse og velferd har i dag 4 saksbehandlere og merkantilt personell fordelt på 3,9 årsverk, spredt på flere enheter. Samorganisering vil fordele ansvar og oppgaver mer effektivt, redusere sårbarhet ved fravær og gi en mer robust tjeneste. Forutsetningen for innsparing er naturlig avgang ved pensjon, noe som vil redusere merkantile saksbehandlere til 3,5 årsverk fra 2025 dersom HV-24 vedtas.

Tiltaket vil innebære at ansatte betjener flere fagområder og oppgaver, noe som gir større variasjon i arbeidet og krever fortsatt digitalisering for å lette manuelle arbeidsprosesser.

HV-32: ETT (Enhet tilrettelagte tjenester) - Utgiftsdekning til støttekontakter

Tiltaket innebærer å dekke transport- og aktivitetsutgifter for støttekontakter i pleie- og omsorgstjenesten, et vanlig tiltak i regionen. Støttekontakttjenesten kan forebygge behovet for mer kostnadskrevenne tiltak, og utgiftsdekning vil kunne bidra til å beholde og rekruttere flere støttekontakter, da dagens lønnsnivå er lavt.

Ordningen vil likestille støttekontakter i pleie- og omsorgstjenesten med de i barnevernet og kan bidra til å redusere fremtidige omsorgskostnader ved å tilby støttekontakt som en tidlig innsats.

HV-34: ETT Bemanningsreduksjon 1,7 årsverk

Tiltaket innebærer en reduksjon i bemanning på 1,7 årsverk med virkning fra 1. april 2024 og inkluderer overgangen til passiv nattevakt, redusert skiftlengde ved middagsombringning og legemiddelhåndtering, samt mindre bemanning på langvakter og aften.

Konsekvensene kan være økt arbeidsbelastning og utfordringer med rekruttering og å beholde helsepersonell, spesielt til passiv nattevakt, da det gir redusert betaling. Reduksjonen i bemanning kan også føre til mindre refusjonsinntekt for ressurskrevende brukere, proporsjonalt med innsparingene i lønnskostnadene.

5.4.2 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert, men ikke anbefalt

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2025	2026	2027	2028
HV-03: Sauda DMS Vaskeri - Fase ut levering/ henting av arbeidstøy til Hjemmetjenester	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
HV-07 Hjemmetjenesten - redusere bemanningen på aktivitetssenteret	-315 000	630 000	630 000	630 000
HV-08: Hjemmetjenesten - Redusert åpningstid/tilbud dagsenteret/aktivitetssenterer fra 5 til 4 dager per uke, for hjemmeboende eldre	-227 000	-227 000	-227 000	-227 000
HV-11: Legesenter - Øke med 1 fastlønna legeårsværk.	1 149 000	1 149 000	1 149 000	1 149 000
HV-14: Psykisk helse og rus - etablering av Fact psykose i drift	273 000	273 000	273 000	273 000
HV-15: Psykisk helse og rus - reduksjon 3,17 årsverk ROP, redusert aktivitet	-879 000	-1 758 000	-1 758 000	-1 758 000
HV-18: Heltidsstrategi/vikarpool - sette av penger til vikarpool	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000
HV-19: Tildelingskontoret - Videreføre prosjektstilling i Hukommelsesteam over i fast drift	351 000	351 000	351 000	351 000
HV-22: Tildelingskontoret - reduksjon i kurs og reisevirksomhet	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
HV-26: NAV - opprette kommunale VTA plasser	120 000	240 000	240 000	240 000
HV-28: NAV Sosialtjenesten - reduksjon i antall ansatte/lønnsutgifter	0	0	-336 000	-672 000
HV-33: ETT - Redusere bemanning til legemiddelhåndtering	-77 000	-77 000	-77 000	-77 000
HV-35: ETT - Redusere bemanning i tilknytning til middagsombringning	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000
SUM	257 000	1 443 000	1 107 000	771 000

HV-03: Sauda DMS Vaskeri - Fase ut levering/ henting av arbeidstøy til Hjemmetjenester

Tiltaket innebærer å avslutte avtalen med Rysteg for henting og levering av arbeidstøy mellom Sauda DMS, vaskeriet og hjemmetjenesten på Høllandsheimen, noe som vil eliminere transportutgifter.

Konsekvenser av tiltaket kan være at medarbeidere i hjemmetjenesten må hente og levere arbeidstøy selv, noe som kan føre til hamstring og redusert sirkulasjon av rent tøy. Dette kan skape behov for større lagerhold og mulig mangel på arbeidstøy. Det kan også vurderes om næring, samfunn og kultur kan overta transporttjenesten.

HV-07 Hjemmetjenesten - redusere bemanningen på aktivitetssenteret

Aktivitetssenteret har i dag 2,8 årsverk fordelt på tre ansatte, og betjener 8–10 brukere, noe som gir en bemanningstetthet som til tider er høyere enn i heldøgnsomsorg for demente. Tiltaket innebærer å redusere bemanningen fra tre til to ansatte på jobb samtidig. Dette kan gjøre bemanningen sårbar ved fravær, redusere kvaliteten og omfanget av tjenesten, og potensielt øke søknader om institusjonsopphold dersom dagtilbudet oppleves som utilstrekkelig avlastning for pårørende. Tiltaket kan også føre til økt arbeidsbelastning for de ansatte.

HV-08: Hjemmetjenesten - Redusert åpningstid/tilbud dagsenteret/aktivitetssenterer fra 5 til 4 dager per uke, for hjemmeboende eldre

Tiltaket innebærer å redusere dagtilbudets åpningstid fra fem til fire dager per uke. Lovpålagt dagtilbud for hjemmeboende med kognitiv svikt er ikke regulert i omfang, og andre kommuner i regionen tilbyr plass én til flere dager i uken. Det er mulig å samle tilbudet på fire dager og ha full deltakelse disse dagene, i stedet for redusert deltagelse over fem dager.

Konsekvensene kan være mindre dagtilbud og redusert avlastning for pårørende, samt økt belastning på hjemmetjenesten og flere søknader om avlastning i institusjon. Noe av personalet må omplasseres til andre ledige stillinger, som helgestillinger i pleie- og omsorgstjenesten.

HV-11: Legesenter - Øke med 1 fastlønna legeårsværk

Tiltaket innebærer å gjenopprette ett årsverk som ble redusert i forrige budsjettvedtak for å kompensere for korte pasientlister som følge av intervallordningen, jf. beskrivelse under HV-10.

Konsekvensene inkluderer betydelig kostnadsøkning i legetjenesten, sammenlignet med lavere kostnadsalternativer som HV-10 og HV-12. Samtidig vil tiltaket opprettholde lave pasientlister og styrke tilgjengeligheten og robustheten ved fravær.

HV-14: Psykisk helse og rus - etablering av Fact psykose i drift

FACT psykose er et behandlingstilbud for alvorlig psykisk syke hjemmeboende pasienter, i samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten ved Helse Fonna (HF). Etter en fireårig tilskuddsfinansiert periode skal tjenesten nå enten implementeres i drift eller avvikles for Sauda.

Implementeringen kan skje ved å kjøpe hele tjenesten fra HF eller ved å bruke lokale ressurser kombinert med HF-ressurser, der alternativ 2 gir lavere kostnad og sikrer at kompetansen beholdes lokalt. Sauda har en høy andel pasienter innenfor inklusjonskriteriene, med nesten 50 % av pasientgrunnet i regionen bosatt i kommunen.

Dersom tiltaket prioriteres, vil psykisk helsehjelp ytes lokalt i samarbeid med spesialisthelsetjenesten, noe som kan redusere behovet for lange reiser og sikre kontinuitet i behandlingen. Dette vil også kunne forebygge psykoser, reinnleggelser og risikoferd. Uten prioritering vil helsehjelpen integreres i den ordinære kommunehelsetjenesten, med oppfølging fra fastlege og psykisk helse/ROP-teamet.

HV-15: Psykisk helse og rus - reduksjon 3,17 årsverk ROP, redusert aktivitet

Tiltaket innebærer å redusere ROP-tjenestens åpningstid og overføre lovpålagte ettermiddags- og helgeoppgaver til hjemmetjenesten. ROP vil drives med tre ansatte på dagtid mandag til fredag, og 3,17 årsverk tas ut, med en økning på 1,2 årsverk i hjemmetjenesten, noe som gir en netto reduksjon på to årsverk i Helse og velferd. Reduksjonen kan skje gjennom naturlig avgang, endringsoppsigelse eller overflytting til andre enheter med vakanse, med halvårseffekt fra 2025.

Konsekvensene kan inkludere økt risiko for vold og trusler mot ansatte i hjemmetjenesten på grunn av manglende spesialkompetanse i brukergruppen, samt redusert omfang og kvalitet på tjenestene. ROP-tjenesten, som i dag har høy kompetanse og kontinuitet, gir spesialiserte tjenester som reduserer ressursbehovet. Overføringen kan føre til økt belastning på legevakt og flere akuttinnleggelser. Det kan også bidra til høyere sykefravær på grunn av utrygghet hos ansatte, behov for økt kompetanse på brukergruppen, og en større risiko for feil, avvik og dobbeltarbeid gjennom økt samhandling mellom flere aktører.

HV-18: Heltidsstrategi/vikarpool - sette av penger til vikarpool

For å videreføre heltidsstrategien foreslås det å budsjettere for usikkerhet knyttet til bemanning og fravær. Økt etterspørsel etter pleie- og omsorgstjenester og mangel på helsepersonell gjør heltid viktig for å unngå deltid i sektoren. Tiltaket innebærer å budsjettere for faste vikarer i en vikarpool, som støtter heltidsstrategien og reduserer behovet for eksterne vikarer og bemanningsbyrå. Tiltaket er også relevant for andre sektorer som SFO, renhold og kvinnedominerte yrker generelt.

Dette kan bidra til stabil bemanning, øke rekruttering og beholde helsepersonell, samt gi kontinuitet i behandling og oppfølging med færre ansatte for brukerne å forholde seg til. Effekten kan bli selvfinansierende, men usikkerheten rundt dette gjør det hensiktsmessig å utrede tiltaket videre i forbindelse med organisasjonsgjennomgangen i 2025.

HV-19: Tildelingskontoret - Videreføre prosjektstilling i Hukommelsesteam over i fast drift

Sauda kommune har en 20 % stilling for Demenskoordinator/Hukommelsesteam, som støtter fastleger i utredning av kognitiv svikt og demens, gir veiledning til hjemmeboende med demens og deres pårørende, samt bistår med kognitive hjelpemidler. I tillegg er teamet forsterket med en 40 % prosjektstilling fra Helsedirektoratet fram til januar 2025, med fokus på pårørendearbeid, inkludert oppstart av pårørendeskole høsten 2024.

Sauda opplever en synkende befolkning, men en økende andel eldre og personer med demens, med anslått vekst på cirka 84 % innen 2050. Rundt 60 % av personer med demens bor hjemme og har behov for kommunale tjenester. Med en ny samarbeidsavtale med Nasjonalforeningen for folkehelse vil kommunen jobbe for et mer demensvennlig samfunn, men nåværende bemanning er utilstrekkelig for å dekke alle nye oppgaver, noe som kan kreve nedprioritering av kognitiv kartlegging.

Hukommelsesteamet vil være sentralt i målsetningen om at flere mestrer livet i egen bolig lengst mulig, og støtten til pårørende er avgjørende for å redusere belastningen på kommunale helsetjenester. Tiltaket kan vurderes videre i organisasjonsgjennomgangen av Helse og velferd i 2025.

HV-22: Tildelingskontoret - reduksjon i kurs og reisevirksomhet

Tiltaket innebærer strengere prioritering for deltakelse på kurs og møter utenfor Sauda. Budsjettet er allerede begrenset, og ytterligere reduksjon kan føre til at kontoret ikke kan delta fysisk i samarbeidsorganer og nettverk, noe som også kan påvirke videre kompetanseutvikling for ansatte.

HV-26: NAV - opprette kommunale VTA plasser

VTA er et tilbud til funksjonsnedsatte som ønsker arbeid, men trenger veiledning og støtte gjennom arbeidsdagen. I dag er det venteliste på VTA-plasser i Sauda, med fem personer som venter på oppstart. Sauda har allerede 14 samfinansierte VTA-plasser med NAV, noe som er mange sammenlignet med andre kommuner. Da det anses som lite sannsynlig å få flere samfinansierte plasser, må eventuelle nye plasser være fullfinansierte av kommunen.

Tiltaket innebærer å opprette én ny plass fra andre halvår 2025, noe som vil redusere ventetiden på VTA-plasser og gi flere tilgang til tilrettelagt arbeid.

HV-28: NAV Sosialtjenesten - reduksjon i antall ansatte/lønnsutgifter

Tiltaket innebærer en reduksjon i bemanningen ved NAV Sauda fra 2027 gjennom naturlig avgang. En bemanningsreduksjon vil gjøre det utfordrende for kontoret å jobbe arbeidsrettet og opprettholde tett samarbeid med andre enheter som INTRO, psykisk helse og barnevern. Uten dette samarbeidet og arbeidsfokuset kan behovet for sosialhjelp øke.

Økte levekostnader og gjeldsgrad har allerede ført til en nesten tre fjerdedels økning i sosialhjelpsmottakere fra juli 2023 til juli 2024. En ytterligere reduksjon i bemanning kan hindre NAV i å oppfylle lovpålagte tjenester etter sosialtjenesteloven §17, noe som kan resultere i klagesaker, avvik og potensielle rettssaker. Reduksjonen vil også påvirke andre kommunale tjenester, spesielt økonomisk rådgivning, som NAV er lovpålagt å håndtere.

HV-33: ETT - Redusere bemanning til legemiddelhåndtering

Tiltaket innebærer å overføre oppgaver innen legemiddelhåndtering fra ETT til hjemmetjenesten, med en overføring av 0,10 årsverk vernepleierstilling til hjemmetjenesten.

Dette vil styrke ordningen for legemiddelhåndtering og gjøre den mer robust. Brukerne og tjenestetilbudet berøres ikke, men oppgaven blir organisert annerledes. Hjemmetjenesten vil overta ansvaret for multidose, dosett og generell legemiddelhåndtering.

Tiltaket kan ikke gjennomføres i kombinasjon med HV-34.

HV-35: ETT - Redusere bemanning i tilknytning til middagsombringning

Tiltaket innebærer en reduksjon på 0,10 årsverk i bemanningen for middagsombringning. Dette påvirker ikke brukerne eller tjenestetilbudet, men vil medføre flere oppmøtedager og kortere arbeidsdager for personalet.

Tiltaket kan ikke kombineres med HV-34.

6 Næring, samfunn og kultur

Næring, samfunn og kultur					
Kvinner			Menn		
43			47		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
34,9	23	20	33,1	33	14
Netto budsjetttramme 2024			NOK 102 059 164,-		

TABELL 5 - OVERSIKT ANSATT NÆRING, SAMFUNN OG KULTUR

6.1 Beskrivelse av tjenestene

Næring, samfunn og kultur omfatter enhetene brann og redning, bygg og eiendom, kultur og idrett, plan og forvaltning, og VAR, i tillegg til prosjektavdelingen som forvalter kommunens investeringsprosjekter. Sauda kommunes strategiske næringsarbeid er organisert i det kommunale foretaket Sauda Næringsutvikling, mens man i kommunedirektørens linje i NSK er medvirkende til dette arbeidet, spesielt på plan, areal og rekruttering.

6.2 utfordringer

1. Sykefravær – Dette har økt betydelig i år og ligger så langt over måltallet for innværende år at det er et kritisk utfordringsområde for sektoren.
2. Innkjøpskompetanse – Ved flere tilfeller de senere årene, senest i år, har man gjort innkjøp i strid med anskaffelsesloven (LOA), og ser at det mangler mekanismer eller ressurser som støtter innkjøpsprosesser og sørger for at disse gjennomføres iht. LOA.
3. HMS – Bare i 2024 har det vært tre tilfeller av skader med fravær som understreker viktigheten av å benytte seg av interkontroll- og avvikssystem for det første, men ikke minst at dette er oppdatert og revidert.
4. Verdiskapende tid – Det skal løses stadig flere oppgaver med stadig færre ressurser i fremtiden, og uten en følelse av å drive med overkapasitet på de respektive enhetene eller i sektoren for øvrig er vi nødt til å vurdere hvordan vi løser samfunnsoppdraget vårt i dag, og hvordan vi best kan løse det i morgen.
5. Frivilligheten – Samarbeidet med frivilligheten er og blir så viktig for Sauda kommune at NSK tar seg den friheten å ta det med for 2025 også, ikke bare som utfordringsbilde, men som mulighetsbilde.

6.3 Mål for 2025

1. Sykefravær - Skal ikke være over 5,5% samlet i sektoren
2. Innkjøp – Det skal utdannes tre superbrukere i Merzell som utarbeider juridiske og tekniske rutiner og prosedyrer, og som kan bistå med innkjøp tverrsektorielt.
3. HMS - Det skal leveres 250 avvik i Compilo i 2025.
4. Det skal gjennomføres minimum ett tiltak per enhet (5) i løpet av 2025 som øker andel verdiskapende tid i enheten, være seg effektivisering, optimalisering, digitalisering, teknologisering, robotisering, eller samarbeid – intra- eller interkommunalt.
5. Sektoren skal på tvers av enhetene fortsette sitt gode samarbeid med frivilligheten, og vise til minst fem, nye samskapende tiltak hvor Sauda kommune bistår frivilligheten og frivilligheten bistår Sauda kommune.

6.4 Tiltak

6.4.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2025	2026	2027	2028
NSK-02: Nedtrekk operatør avløp	-654 000	-654 000	-654 000	-654 000
NSK-03: Reduksjon i kulturskolen	-635 000	-834 000	-834 000	-834 000
NSK-04: Avvikle kommunens tilbud på Møteplassen	-315 000	-315 000	-315 000	-315 000
NSK-06: Øke vedlikeholdspott bygg iht. FDV-plan	785 000	0	0	0
NSK-07: Vakanser i NSK	-673 000	-320 000	-320 000	-320 000
NSK-10: Idretts- og friluftslivskoordinator	0	0	0	-1 518 000
NSK-16: Reduksjon på brann	-59 000	-59 000	-59 000	-59 000
NSK-17: Legge ned fjellhall bak Esso	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
NSK-19: Reduksjon i tilskuddsmidler i kultur	-318 000	-413 000	-413 000	-413 000
NSK-20: Planstrategi	0	1 750 000	1 917 000	1 917 000
NSK-24: Utdanningscenter i Ryfylke	500 000	400 000	400 000	400 000
NSK-27: Avvikle komiteen for kommunal kunst	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
NSK-28: Øke potten for kulturkort	45 000	45 000	45 000	45 000
NSK-30: Adressering	50 000	50 000	0	0
NSK-32: Oppdatere kartgrunnlag	250 000	0	0	0
NSK-34: Fakturere for ikke-lovpålagte tjenester VAR	-50 000	-150 000	-150 000	-150 000
NSK-35: Si opp avtale med Ryfylke friluftsråd	0	-75 000	-75 000	-75 000
NSK-36: Si opp Reisemål Ryfylke	0	-300 000	-300 000	-300 000
SUM	-1 134 000	-935 000	-818 000	-2 336 000

NSK-02: Nedtrekk operatør avløp

Etter intern rekruttering til prosjektavdelingen er bemanningen i VAR-avdelingene som følger: vann (1), avløp (3), og renovasjon (4). For å opprettholde en passende fordeling erstattes stillingen på vannverket ved å overføre ett årsverk fra avløp.

Dette gjør VAR-avdelingene mer sårbare når det gjelder kompetanse, fleksibilitet, ferieavvikling og sykdom, og vil føre til et større behov for eksternt personell til vedlikehold og mindre prosjekter. Driften vil i større grad fokusere på feilsøking, tilsyn og drift av egne anlegg.

NSK-03: Reduksjon i kulturskolen

Tiltaket innebærer en reduksjon på ca. 1,2 årsverk etter en tidligere oppsigelse, samt en nedgang i antall arrangementer arrangert av kulturskolen. Dette vil føre til at 36 elever mister tilbudet i kulturskolen. Elibra Dans AS anbefales inkludert i kulturkort-ordningen.

NSK-04: Avvikle kommunens tilbud på Møteplassen

Etter en oppsigelse er det ledig en 32 % stilling ved kommunens bidrag til Møteplassen, som drives av Mental Helse, i tillegg til en 0,5 årsverk som betjener tilbudet tirsdag og torsdag. Møteplassen har rundt 20 brukere, hvorav halvparten deltar ukentlig. Kommunen har støttet tilbudet i ca. 25 år og gir årlig husleietilskudd på 85 000 kr til Mental Helse, som har utviklet seg til en økonomisk solid forening med flere parallelle tilbud.

Avvikling av kommunens bidrag vil føre til at ca. 20 personer mister sitt tilbud på Møteplassen, og Mental Helse mister et supplement til sin drift samt husleietilskuddet. Dette kan særlig påvirke brukerne på tirsdager, som ofte står utenfor arbeidslivet og er under pensjonsalder. Ressursene kan i stedet reallokeres til andre prioriterte områder i NSK eller kommunen.

NSK-06: Øke vedlikeholdspott bygg iht. FDV-plan

Det er utarbeidet en helhetlig FDV-plan (forvaltning, drift, vedlikehold) for kommunale bygg, som inneholder flere mindre tiltak med lavere kostnader som ikke regnes som typiske investeringer. Det foreslås å øke vedlikeholdsbudsjettet til bygningsavdelingen for å gjennomføre disse tiltakene.

Uten denne økningen vil det mangle tilstrekkelige midler til vedlikehold, og vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygg vil sannsynligvis øke.

NSK-07: Vakanser i NSK

En reduksjon på et halvt årsverk innen renhold ble gjennomført i sommer, da det vurderes å være tilstrekkelig kapasitet i enheten. I tillegg dekkes to permisjoner i NSK uten behov for innleie. Dette vil medføre noe redusert kapasitet som kan påvirke tid og kvalitet, men vakansene kan håndteres internt over en tidsavgrenset periode.

NSK-10: Idretts- og friluftslivskoordinator

Tiltaket innebærer en utvidelse av lederstillingen på Saudahallen til en idretts- og friluftslivskoordinator som, i tillegg til drift av Saudahallen og øvrige idrettsanlegg, vil fungere som kommunens kontaktpunkt for friluftsliv. Stillingen forventes å styrke samarbeidet med både idretten og friluftslivet.

Dette tiltaket kan ikke kombineres med NSK-05, men det forventes å skape handlingsrom for fremtidige reduksjoner i NSK ved naturlige avganger.

NSK-16: Reduksjon på brann

Tiltaket innebærer å redusere brannforebyggende aktiviteter som åpen dag på brannstasjonen og den ukentlige overlappen, "den gyldne time," mellom avtroppende og påtroppende vaktlag. Dette vil redusere fokus på brannforebygging rettet mot barn og unge, og brannvesenet vil måtte utvikle alternative metoder for erfaringsutveksling mellom vaktene.

NSK-17: Legge ned fjellhall bak Esso

Bak Esso-bensinstasjonen ligger en fjellhall som i dag kun brukes som lager for finerplater fra en tidligere datagruppe. Fjellhallen krever omfattende rehabilitering for annen bruk, noe kommunen per i dag ikke har ressurser til. Årlig påløper det kostnader til strøm og ventilasjon på rundt 50 000 kr.

Dersom finerplatene skal brukes i fremtiden, må en alternativ lagringsplass finnes.

NSK-19: Reduksjon i tilskuddsmidler i kultur

Det foreslås en reduksjon i tilskuddsmidler til kultur med omtrent en tredjedel av budsjettet for 2024. Dette vil redusere kommunens mulighet til å støtte tiltak og drift av frivillige lag og organisasjoner i samme omfang som tidligere.

NSK-20: Planstrategi

Kommuneplanen sin arealdel: Internt ressursbehov vil utgjøre minimum ett årsverk. Det vil samtidig være behov for eksterne konsulent tjenester. Arbeidet er grovt anslått til 6,5 - 7 millioner kroner, inkludert prosjektstilling. Prosessen vil kunne gå over tre til fire år.

Områdeplan for sentrum: Internt ressursbehov vil utgjøre ca. 40 ukesverk. Det vil samtidig være behov for eksterne konsulent tjenester. Planarbeidet er grovt anslått til 4,5 - 5 millioner kroner, og prosessen vil gå over ca. tre år.

Gang- og sykkelveg Birkeland: Internt ressursbehov vil utgjøre ca. 30 ukesverk. Det vil samtidig være behov eksterne konsulenttjenester. Planarbeidet er grovt anslått til 2 - 3 millioner kroner, og prosessen vil gå minimum over to år.

Kommunedirektøren vil søke å identifisere kostnadsreducerende tiltak til hver enkelt planprosess

NSK-24: Utdanningssenter i Ryfylke

Kommunestyret har vedtatt å være positive til opprettelse av et utdanningssenter i Ryfylke. Første år påløper det etableringskostnader. Det er et mål at selskapet skal få statsstøtte, men kommunene må garantere for de totale kostnader.

NSK-27: Avvikle komiteen for kommunal kunst

Komiteen for kommunal kunst er politisk oppnevnt for valgperioden, men har ingen midler til prosjekter. Den gjennomfører møter med en møtegodtgjørelse på 1 000 kr per medlem, med et totalt budsjett på 10 000 kr. Samlingen av kommunal kunst har behov for nye rammer og vedlikehold, og det er vedtatt at nye bygg og renoveringer skal avsette 0,5 % av budsjettet til kunstnerisk utsmykning.

NSK-28: Øke potten for kulturkort

I dyrtiden vi lever i opplever Sauda kommune økt etterspørsel etter kulturkort, som gir barn i familier i NAV-systemet tilgang til fritidsaktiviteter. Kulturkortet gir flere barn og unge mulighet til å delta i aktiviteter, og fremmer inkludering uavhengig av økonomiske forutsetninger. Det anbefales også at det nye private dansetilbudet, Elibra Dans, inkluderes i ordningen, jf. tiltak NSK-03.

NSK-30: Adressering

Hyttefeltene i Honganvik, Djuvsbotn og Svandalen mangler adresser og henvisningsskilt. Det foreslås å starte adressering i Honganvik og avvente tilsvarende tiltak i Djuvsbotn og Svandalen til områdeplanen er ferdigstilt.

Enklere adresser vil gjøre det lettere for utrykningskjøretøy å finne frem til hyttene, da matrikeladresser kan være vanskeligere å bruke enn vanlige adresser.

NSK-32: Oppdatere kartgrunnlag

Sauda kommune deltar i et Geovekst-samarbeid med Suldal, Strand og Hjelmeland for å oppdatere kartgrunnlaget og ortofotografering hvert femte år. Oppdateringen dekker utvalgte områder med endringer, som sentrum, Svandalen, Herheimsdalen og Nordstøldalen.

Uten denne oppdateringen i 2025 vil Sauda mangle nødvendig kartgrunnlag for saksbehandling, og en utsettelse vil føre til merkostnader for de andre kommunene. Om kommunen velger å oppdatere alene på et senere tidspunkt, kan kostnadene stige til opptil 1 million kroner.

NSK-34: Fakturere for ikke-lovpålagte tjenester VAR

Gravemeldingstjenesten i Sauda kommune er i dag en gratis tjeneste for innbyggere og entreprenører, men medfører utgifter for VA-avdelingen. Ved å innføre selvkostbetaling kostnad bli på rundt 2000 kroner per gravetillatelse.

Dette kan føre til at noen aktører i starten graver uten tillatelse, noe som kan øke risikoen for skade på infrastrukturen. Det vil også bli dyrere for private og entreprenører å utføre arbeider på kommunal grunn og ved VA-ledninger.

NSK-35: Si opp avtale med Ryfylke friluftsråd

Kommunedirektøren vurderer at nytteverdien av medlemskapet i Ryfylke friluftsråd ikke oppveier kostnadene, og foreslår derfor utmelding.

NSK-36: Si opp Reisemål Ryfylke

Avtalen mellom Sauda kommune og Reisemål Ryfylke AS innebærer at Reisemål Ryfylke får årlige bidrag for å markedsføre og utvikle reiselivsnæringen i Ryfylke-regionen. Dette innkjøpet er trolig i strid med lov om offentlige anskaffelser, og for å fortsette med et felles destinasjonsselskap må tjenestene enten ut på anbud eller en ny organisasjonsform vurderes.

Uten denne avtalen mister Sauda tilgang til Reisemål Ryfylkes tjenester, som inkluderer representasjon av Ryfylke-regionen i Innovasjon Norge, Fjord Norge, fylkesorganer i Rogaland, og Reiseliv SørVest SA. Sauda kommune vil fortsatt ha tilgang til disse tjenestene gjennom Destinasjon Haugalandet.

6.4.2 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert, men ikke anbefalt

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2025	2026	2027	2028
NSK-01: Miljøsertifisering rådhuset	300 000	50 000	50 000	50 000
NSK-05: Nedtrekk stilling Saudahallen	-655 000	-655 000	-655 000	-655 000
NSK-08: Sentrumsblomster	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-09: Sykkelparkering ved kommunale arbeidsplasser	320 000	220 000	250 000	250 000
NSK-11: Redusere årsverk bygg	0	-327 000	-655 000	-655 000
NSK-12: Si opp avtale om undervarme Sauda stadion	0	-945 000	-945 000	-945 000
NSK-13: Høytrykkspyler Tangen renseanlegg	70 000	0	0	0
NSK-14: Redusere årsverk kultur	0	0	0	-839 000
NSK-15: Driftsbudsjett SNU KF	1 900 000	0	0	0
NSK-18: Driftstilskudd til lag og organisasjoner med daglig leder i 100%	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-21: Universell utforming i sentrum	720 000	0	0	0
NSK-22: Risiko- og sårbarhetsanalyse brann	300 000	0	0	0
NSK-23: Beredskapstiltak 2025	500 000	0	0	0
NSK-25: Nedtrekk operatør vei	-162 000	-262 000	-262 000	-362 000
NSK-26: Prosjektstilling tilsyn byggesak og VA	-2 000	-1 000	-2 000	0
NSK-29: Øke kunstlærer-stilling	27 000	27 000	27 000	27 000
NSK-31: Asfalt Fløgstadneset og Åbøbyen	400 000	0	0	0
NSK-33: Vedlikeholdsavtale SI-pass	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-37: Redusere veivedlikehold	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
NSK-38: Nye kumlokk	200 000	0	0	0
SUM	4 018 000	-1 793 000	-2 092 000	-3 029 000

NSK-01: Miljøsertifisering rådhuset

I forbindelse med handlingsplanen for klimaplanen er det ønskelig å miljøsertifisere rådhuset som hovedkontor. Sertifiseringen vil koste 300 000 kroner i 2025, med en årlig kostnad på 50 000 kroner for resertifisering. Dette innebærer økonomiske kostnader og ressursbruk internt i organisasjonen.

NSK-05: Nedtrekk stilling Saudahallen

Lederen for Saudahallen har sagt opp sin stilling fra 1. desember. Stillingen har økonomi- og personalansvar for ca. 6,5 årsverk og rapporterer til enhetsleder kultur. Nåværende leder, som har teknisk kompetanse, avlaster byggdrifter med bassengtekniske operasjoner som tømning, spyling og kjemikaliehåndtering ved ferie og fravær.

Dersom stillingen blir tatt ned, må bygningsavdelingen og Saudahallen samarbeide tettere, og vaktmestere i bygningsavdelingen må ha kjennskap til bassengdriften. Økonomi, ressursstyring, varebestilling og administrasjon av idretts- og svømmehallens drift vil måtte håndteres av eksisterende ressurser i kultur.

Tiltaket kan ikke kombineres med NSK-10, idretts- og friluftslivskoordinator.

Kommunedirektøren vurderer at eksternt rekruttering til stillingen vil styrke Saudahallens effektivisering og optimalisering, støtte Saudas satsing på bolyst og blilyst, samt skape handlingsrom for fremtidige årsverks- og kostnadsreduksjoner i NSK ved naturlige avganger.

NSK-08: Sentrumsblomster

Tiltaket for blomster i sentrum har tidligere vært redusert for å kutte kostnader, noe som gjør området mindre innbydende enn potensialet tilsier. Ved å budsjettere for blomster, kan selve plantingen utføres i samarbeid med aktører som Sauda Handelsforening eller Sauda Velforening, hvor kommunen står for innkjøpet.

NSK-09: Sykkelparkering ved kommunale arbeidsplasser

I tråd med tiltak T1.9 i klimaplanen foreslås det å etablere sykkelparkering ved kommunale arbeidsplasser. For 2025 er det planlagt 18 plasser ved rådhuset, basert på rammeavtale og erfaringstall. For 2026 er det estimert 10 plasser, med lokasjon som vil vurderes i budsjettprosessen for 2026.

NSK-11: Redusere årsverk bygg

Selv om kommunens bygningsmasse på ca. 60 000 kvm gir flere kvadratmeter per vaktmester enn i andre kommuner, bemannes teknisk drift med flere årsverk enn sammenlignbare nabokommuner. Tiltaket innebærer en reduksjon i vaktmesterårsverk, med signal om mulig handlingsrom for naturlig avgang fra midten av 2026.

Reduksjonen vil innebære at oppgaver fra denne vaktmesteren ikke kan overføres til andre uten merkbare konsekvenser, spesielt med teknisk drift sitt fremtidige ansvar for Saudahallen. Forvaltningen vil måtte baseres mer på eksterne leverandører, mens egne ansatte vil få en større rolle som kontrollører og bestillere.

NSK-12: Si opp avtale om undervarme Sauda stadion

Sauda kommune har en tidsubestemt fastprisavtale med Sauda Energi for levering av undervarme til Sauda stadion, inkludert drift og vedlikehold, med ett års oppsigelsestid. Ved oppsigelse vil varmen opphøre fra 1. januar 2026. Banen kan da brøytes, men dette øker risikoen for skade på gressfibre, eller alternativt kan kunstgresset være stengt for spill under frost- og snøperioder.

NSK-13: Høytrykkspyler Tangen renseanlegg

Tiltaket innebærer kjøp og installasjon av en fast høytrykkspyler for å effektivisere vedlikehold, redusere belastningsskader og slitasje forårsaket av flytting av den nåværende, mobile spyleren. Uten dette tiltaket vil dagens løsning med flytting av eksisterende utstyr fortsette som før.

NSK-14: Redusere årsverk kultur

Kulturenheten har en relativt høy andel ledere i forhold til årsverk, lederspenn og økonomiske rammer. Det foreslås å arbeide med struktur innen kultur, idrett og friluftsliv i økonomiplanperioden og tilrettelegge for reduksjon gjennom naturlig avgang. Tiltaket kan ikke kombineres med NSK-10, da innsparing på lønn allerede er inkludert der.

Flere ansvarsområder vil samles under felles ledelse, noe som øker lederspennet men også gir stordriftsfordeler og større fleksibilitet i ressursutnyttelsen.

NSK-15: Driftsbudsjett SNU KF

Sauda Næringsutvikling har foreslått et budsjett på 1,9 millioner kroner for aktiviteter utover lønn og pådratte forpliktelser som reiselivs- og destinasjonstjenester. Planlagte tiltak inkluderer Sauda bedriftskapital (1 mill. kr), utviklingsmidler, Saudatunnel og andre prosjekter (800 000 kr), samt administrative kostnader (100 000 kr).

Uten tilføring av midler vil Sauda Næringsutvikling mangle midler til å gjennomføre disse tiltakene.

NSK-18: Driftstilskudd til lag og organisasjoner med daglig leder i 100%

Flere kommuner i Rogaland, spesielt i sørfylket, gir tilskudd til lag og foreninger som har daglig leder i 100 % stilling. Et slikt tilskudd kan stimulere frivilligheten, øke samskaping med kommunen og bidra til spleiselag som skaper lokalt eierskap.

NSK-21: Universell utforming i sentrum

I rammesaken for 2025 vedtok kommunestyret at kommunedirektøren skal utrede en tiltaksliste for å forbedre universell utforming i sentrum. Sauda kommune fikk i 2012 utarbeidet en rapport av Universell Utforming AS, som kartla sentrum i henhold til kravene i teknisk forskrift (TEK10). Flere av punktene fra denne rapporten er foreslått som tiltak i tråd med vedtaket fra rammesaken.

Gjennomføring av tiltakene vil forbedre universell utforming i Sauda sentrum, og flere av dem vil være huseiernes ansvar. For kommunens del foreslås flytting av 10-15 lyktestolper i Skulegata, til en estimert kostnad på ca. 40 000 kr per stolpe.

NSK-22: Risiko- og sårbarhetsanalyse brann

Å utarbeide en oppdatert risiko og sårbarhetsanalyse for brannvesenet er lovpålagt. Tiltaket legger opp til å løse dette ved bruk av konsulent. Kommunedirektøren mener at arbeidet kan utføres internt ved at beredskapskoordinator aktivt involveres i prosessen for å sikre at nødvendig kompetanse og kapasitet blir ivaretatt.

NSK-23: Beredskapstiltak 2025

I budsjettet ligger det kr 350 000,- til å ta ned utfordringer fra helhetlig ROS. Utover dette er det på beredskapsområdet identifisert to konkrete tiltak:

1. Kartlegging av aktsomhetsområder med ustabil grunn.
2. Kartlegging av kritiske punkt i bekker og vassdrag.

Det er ikke mulig å gjennomføre disse innenfor rammen, og det er lite sannsynlig at disse vil nå opp i vektingen mot andre beredskapstiltak. Selv om gjennomføringen av tiltaket kan spare tiltakshavere for utgifter på kr 60 – 80 000,- per tiltak har ikke kommunedirektøren funnet rom for tiltaket i årets budsjett.

NSK-25: Nedtrekk operatør vei

Alternativet til å ansette eget personell er å øke kjøp av private tjenester. For dette årsverket vurderes det som mindre lønnsomt på kort sikt dersom alle, og ikke bare deler, av oppgavene som dagens operatør utfører skal kjøpes eksternt. For at kjøp av tjenester skulle bli mer lønnsomt, måtte det inngå i en helhetlig strategi som omfatter veivedlikehold sommer og vinter, kantslått, begravelser og lignende. Ved gjennomføring av tiltaket er det ventet at effekten vil øke gradvis etter hvert som driften stabiliseres.

NSK-26: Prosjektstilling tilsyn byggesak og VA

Det foreslås en to-årig prosjektstilling for tilsyn på byggesak og VA, med forventning om at stillingen blir selvfinansierende gjennom økte gebyrinntekter fra ulovlighetsoppfølging. Stillingen vil ha en preventiv effekt, avlaste byggesaksavdelingen i ulovlighetsoppfølging, og bidra til økt kvalitet i saksbehandlingen. Forventet finansiering ligger med halvårseffekt i 2025 og 2027 og helårseffekt i 2026, da det antas at ansettelse først kan skje etter nyttår i 2025.

NSK-29: Øke kunstlærer-stilling

Kunstfaget er svært populært, med 32 elever i dag og åtte på venteliste. I flere år har kunstfaget hatt lang venteliste, og i vår var det 17 barn som ventet på plass. Ni elever fikk plass ved oppstart av innværende skoleår. Kunstlæreren underviser seks grupper, hver i en klokke time per uke. Ved en stillingsøkning for kunstlæreren kan det opprettes en ekstra gruppe med plass til 5-6 nye elever.

NSK-31: Asfalt Fløgstadneset og Åbøbyen

Det er behov for asfaltering på flere veistrekninger i Sauda, spesielt på Fløgstadneset og i Åbøbyen mellom Brekkeveien og Parkveien. Per i dag mangler veivedlikeholdsbudsjettet midler til å gjennomføre asfalteringen. Som konsekvens forringes veienes kvalitet, noe som genererer klager fra publikum.

NSK-33: Vedlikeholdsavtale SI-pass

For å redusere kostnader har kommunen avsluttet vedlikeholdsavtalen for SI-Pass, det elektroniske nøkkelsystemet som brukes i flere av kommunens bygg. Uten vedlikeholdsavtale mangler systemet oppfølging, inkludert programvareoppdateringer. Å stå uten en slik avtale innebærer risiko for at systemet kan lukke seg ned og føre til midlertidig stengte dører. Det er også fare for at vedlikeholdskostnader kan bli høyere på sikt uten løpende vedlikehold.

NSK-37: Redusere veivedlikehold

Det foreslås å redusere vedlikeholdsbudsjettet for veier med 200 000 kr, hovedsakelig ved å kutte i innkjøp av salt og grus. Salting av grusveier om våren og forsommeren bidrar til støvbinding og stabilisering, og uten dette tiltaket vil veiene støve mer i tørre perioder.

NSK-38: Nye kumlukk

Det foreslås å erstatte gamle, utette og løse kumlukk med nye, tette varianter. Dagens kumlukk slipper vann inn i avløpsnett ved nedbør, er glatte og utgjør en skli-risiko, særlig for syklistene. Det er også fare for at lokkene kan løsne ved overkjøring av tunge kjøretøy, noe som kan føre til delvis åpne kummer og gjøre dem enklere å åpne for uvedkommende.

7 Overordnede føringer for økonomiplanperioden

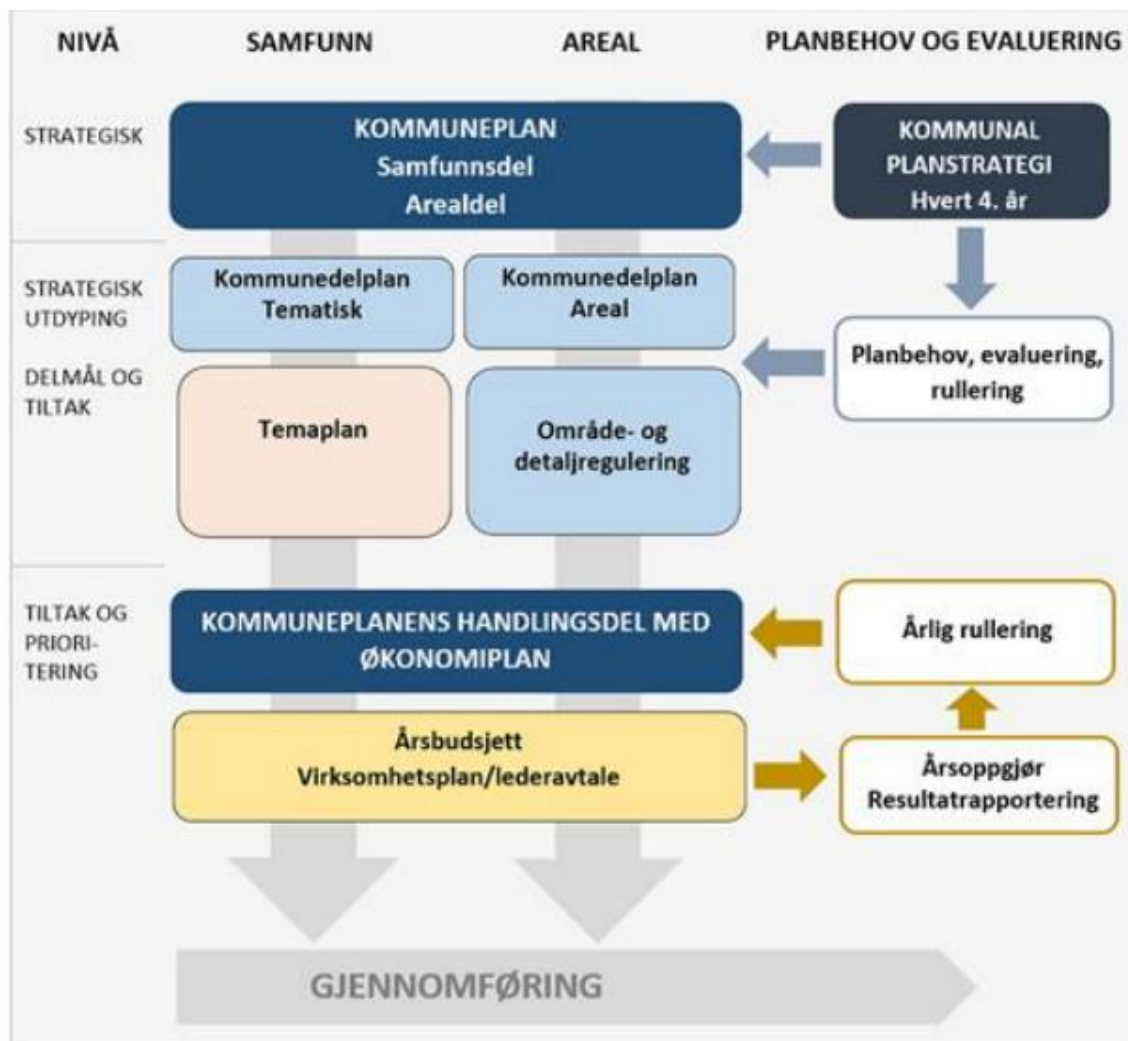
7.1 Sammenheng budsjett- og økonomiplan og kommuneplan

Budsjett- og økonomiplanen samler kommuneplanens handlingsdel, økonomiplanen og årsbudsjettet i ett dokument. Kommuneloven krever en tydelig kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplanen.

Kommuneplanens handlingsdel viser prioriteringer og tiltak som skal bidra til å nå de langsiktige målene i samfunnsdelen og andre temaplaner. Budsjettet utgjør denne handlingsdelen, men Sauda kommune må ytterligere styrke sammenkoblingen mellom disse dokumentene.

Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk og fullstendig oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver innenfor både drift og investering. Planen dekker en periode på minst fire år og revideres årlig.

Årsbudsjettet er en forpliktende plan for bruk av kommunens ressurser det kommende året (jf. Kommuneloven § 14-5). Årsbudsjettet konkretiserer økonomiplanen og gjelder for hele kommunens virksomhet. Det utgjør det første året i økonomiplanen og revideres årlig.

FIGUR 1 - KOMMUNALT PLANSYSTEM. KILDE KRISTIANSUND KOMMUNE

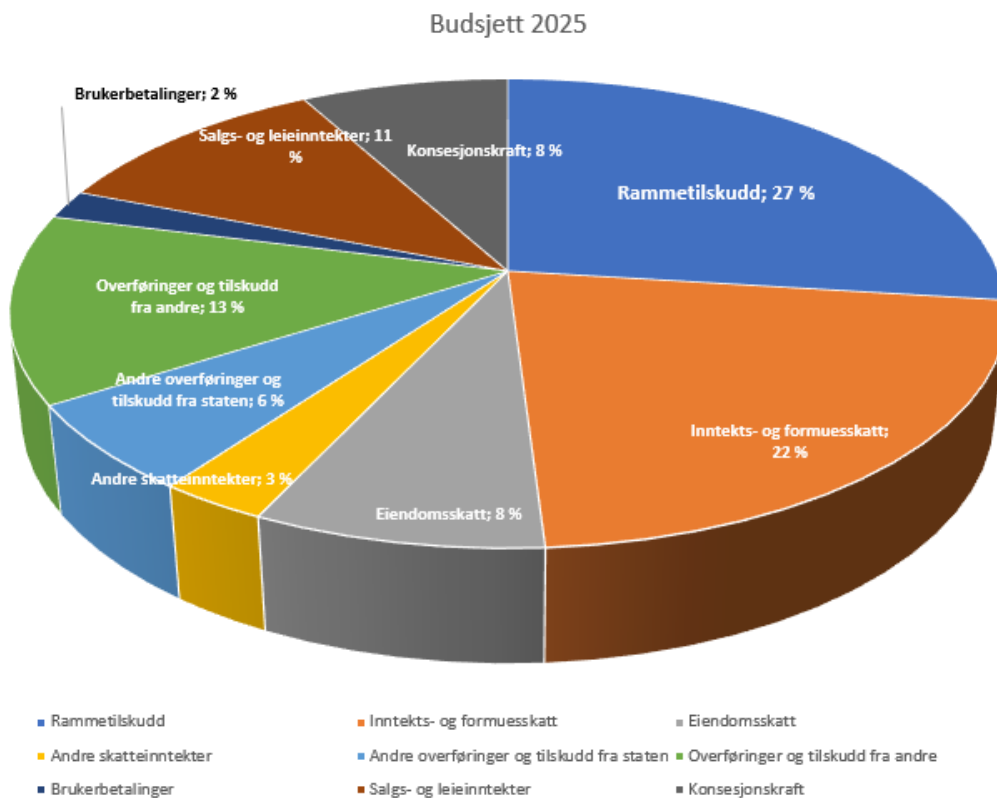
7.2 Økonomiske rammevilkår

Budsjettforslaget for 2025 er utarbeidet med utgangspunkt i det reviderte budsjettet for 2024. Dette innebærer at innsparingene fra 2024 ligger til grunn for videre budsjettarbeid. Deretter er dagens drift på hvert enkelt tjenestested lagt inn. Når dette var gjort, lå kommunen betydelig over rammen for hver sektor, og arbeidet har derfor i hovedsak handlet om å tilpasse driften til tilgjengelige inntekter.

Inntektene for 2025 baserer seg på regjeringens forslag til statsbudsjett og de tilhørende forutsetningene. Siden regjeringen er en mindretallsregjering, forventes det endringer i budsjettet før vedtak i Stortinget i desember.

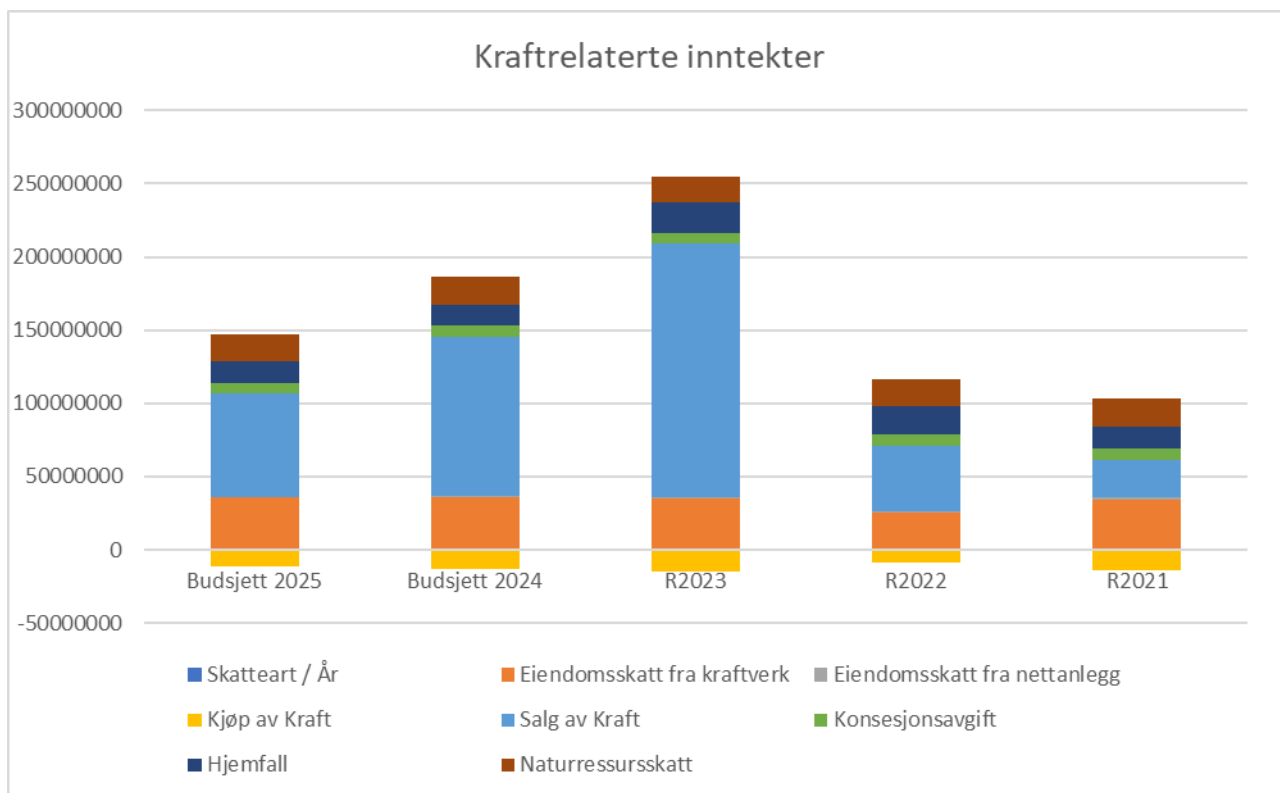
Konsesjonskraften for 2025 er solgt til fastpris, til en relativt god, men lavere pris enn i 2024. De foreslåtte kuttene bidrar til en mer tilpasset drift, men det er likevel nødvendig å benytte disposisjonsfondet for å dekke inn budsjettbehovet, og fondet svekkes med 5,7 millioner kroner i økonomiplanperioden.

Som figuren nedenfor viser, utgjør konsesjonskraften 8 % av inntektene i det framlagte budsjettet, mens den i fjor utgjorde 15 %.

FIGUR 2 - FORDELING AV INNTEKTER 2025

Kommunedirektøren har lagt til grunn at inntektene fra konsesjonskraft blir redusert i årene fremover. Prognosene for kraftprisene er særs usikre. Det er lagt til grunn at en reduksjon i konsesjonskraftsinntekten på 12,5 millioner kroner hvert år i år to, tre og fire i økonomiplanperioden.

FIGUR 3 - KRAFTRELATERTE INNTEKTER HISTORISK OG BUDSJETT 2025

Som Figur 3 viser er det fortsatt budsjettert med store inntekter fra kraft i 2025. Tabell 6 - Fordeling av kraftinntektene under viser at vi i 2025 er kraftinntekter som er 38,2 millioner kroner lavere enn budsjettert for 2024. Kraftinntektene for budsjett 2025 er likevel det tredje største siden 2015. Kommunen er fremdeles for avhengig av sine kraftinntekter.

Kommunedirektøren gjør særskilt oppmerksom på at det i tabellen under er revidert budsjett som er lagt inn. For årene 2023 – 2021 er det faktiske regnskapstall.

Skatteart / År	Budsjett 2025	Budsjett 2024	R2023	R2022	R2021
Eiendomsskatt fra kraftverk	36 114 400	36 114 400	34 763 796	25 090 910	34 097 642
Eiendomsskatt fra nettanlegg	0	371 429	742 857	1 114 286	1 485 714
Kjøp av Kraft	-11 483 300	-12 981 500	-15 233 367	-8 402 028	-14 317 578
Salg av Kraft	70 393 400	109 109 300	173 516 612	45 011 824	25 981 070
Konesjonsavgift	7 405 000	7 405 000	7 401 189	7 401 189	7 401 189
Hjemfall	14 732 000	14 200 000	20 710 276	19 373 327	15 394 655
Naturressursskatt	18 000 000	19 210 000	17 998 290	18 674 542	19 228 279
Sum totale inntekter	135 161 500	173 428 629	239 899 653	108 264 050	89 270 971

TABELL 6 - FORDELING AV KRAFTINNEKTE

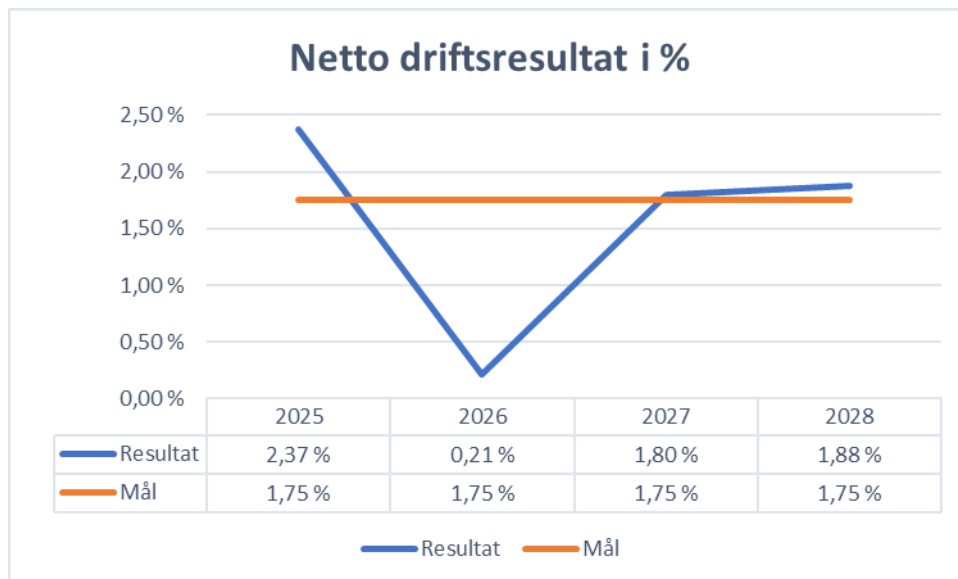
7.3 Finansielle måltall

Kommuneloven gir kommunene en plikt til å fastsette finansielle måltall. Intensjonen er at dette skal være et uttrykk for en lokal økonomisk politikk, der måltallene fungerer som lokale handlingsregler.

7.3.1 Måltall 1: Netto driftsresultat skal være minimum 1,75% av brutto driftsinntekter

Netto driftsresultat viser hva kommunene har igjen til finansiering av investeringer eller til å bygg opp reserver. Netto driftsresultat er hovedindikatoren for den økonomiske balansen i kommunesektoren. Teknisk beregningsutvalg (TBU) for kommunal og fylkeskommunal økonomi gir råd om at kommunene over tid har et netto driftsresultat på 1,75%. Et positivt netto driftsresultat ut over dette vil fungere som en trygghet mot uforutsette kostnader eller reduserte inntekter.

I Figur 4 - netto driftsresultat i % viser vi at måltallet blir nådd, med unntak av år 2026.

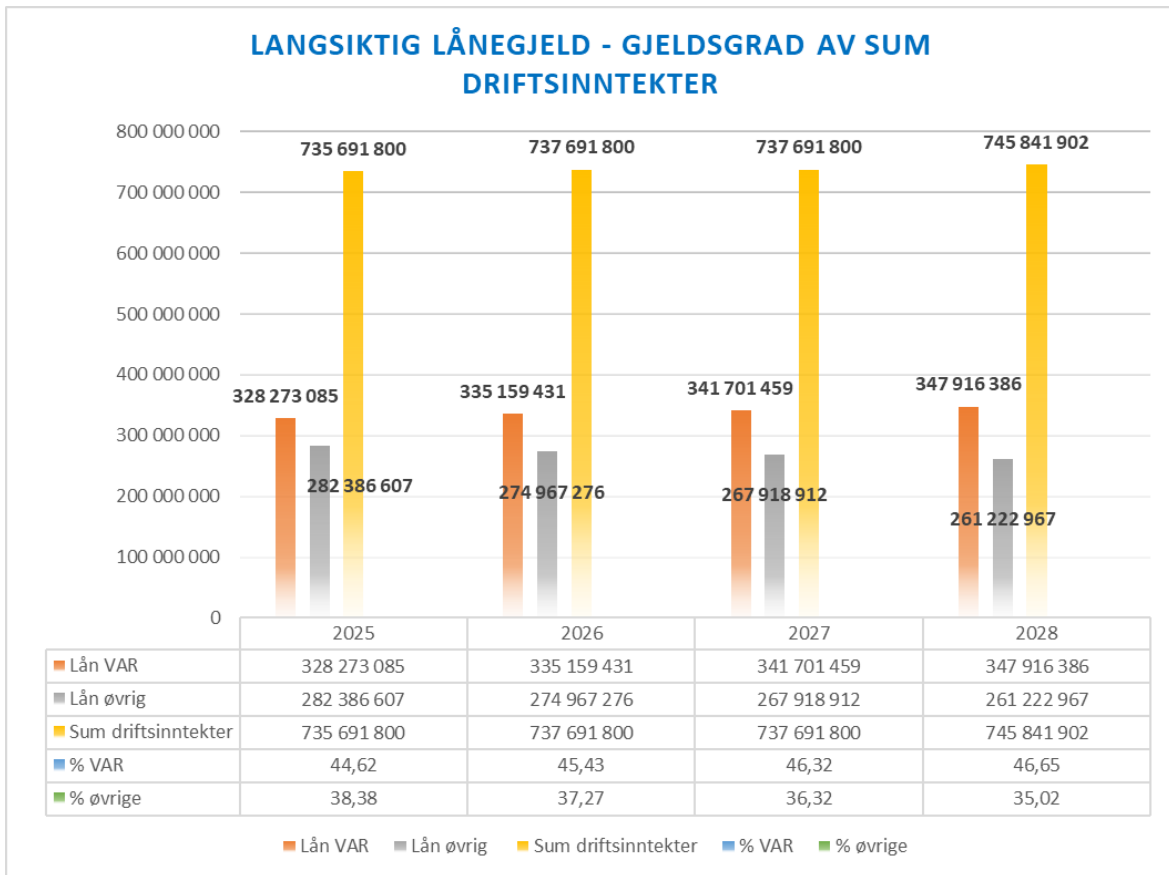
FIGUR 4 - NETTO DRIFTSRESULTAT I %

7.3.2 Måltall 2: Netto lånegjeld skal ikke overstige 80% av brutto driftsinntekter

Høy gjeldsgrad gir høye utgifter til renter og avdrag og vil redusere kommunen sitt handlingsrom (drift). Gjeldsgraden kan ses på som økonomisk bærekraft over 20-40 år fram i tid.

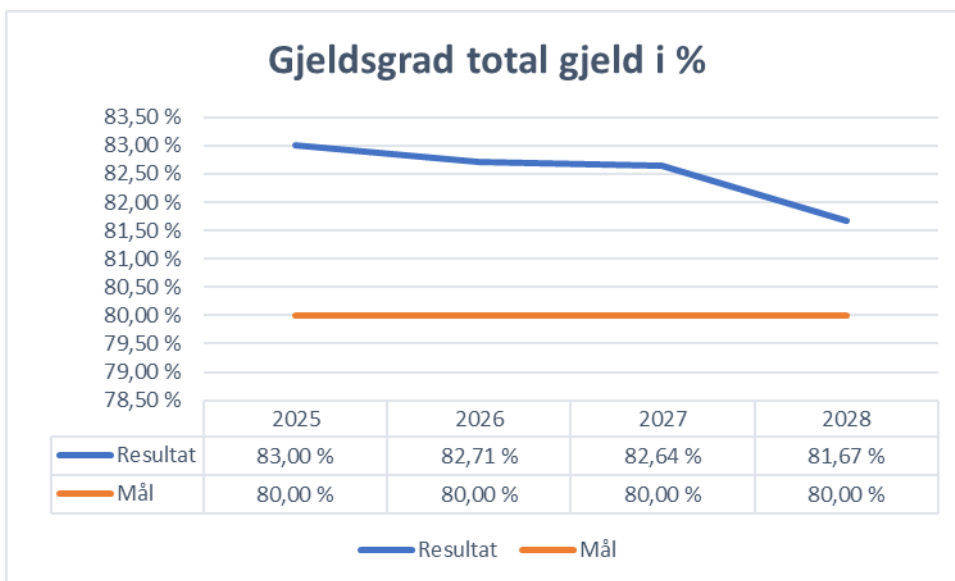
Lånegjelden gir kommunen rente- og avdragsutgifter. I figuren er lånegjelden for VAR (Vann, Avløp, Renovasjon)-området og renteeksponert gjeld vist. Det er renteeksponert gjeld som belaster driftsbudsjettet til kommunen. Med framlagt investeringsplan vil renteeksponert gjeld ligge stabilt gjennom perioden. Lån på VAR-området vil øke gjennom perioden, grunnet behov for større investeringer. Dette er selvkostområde og blir belastet brukarene gjennom gebyrene.

Kommunedirektøren gjør oppmerksom på at det er oppdaget at det i budsjettdokumentet for 2024 er limt inn en graf med feil på «Netto gjeldsgrad i %».

FIGUR 5 LÅNEGJELD FORDELT PÅ VAR-OMRÅDE OG ØVRIGE LÅN

I Figur 5 viser med reel gjeld i kroner og øre. I Figur 6 viser total gjeld og at en ligger over måltallet i alle årene i økonomiplanperioden. Kommunedirektøren viser til at renteeksponert gjeld for kommune ligger i økonomiplanperioden på under 40%. Det vil være behov for store investeringer innen VA. Dette vil bidra til at gjeldsgraden totalt sett vil øke.

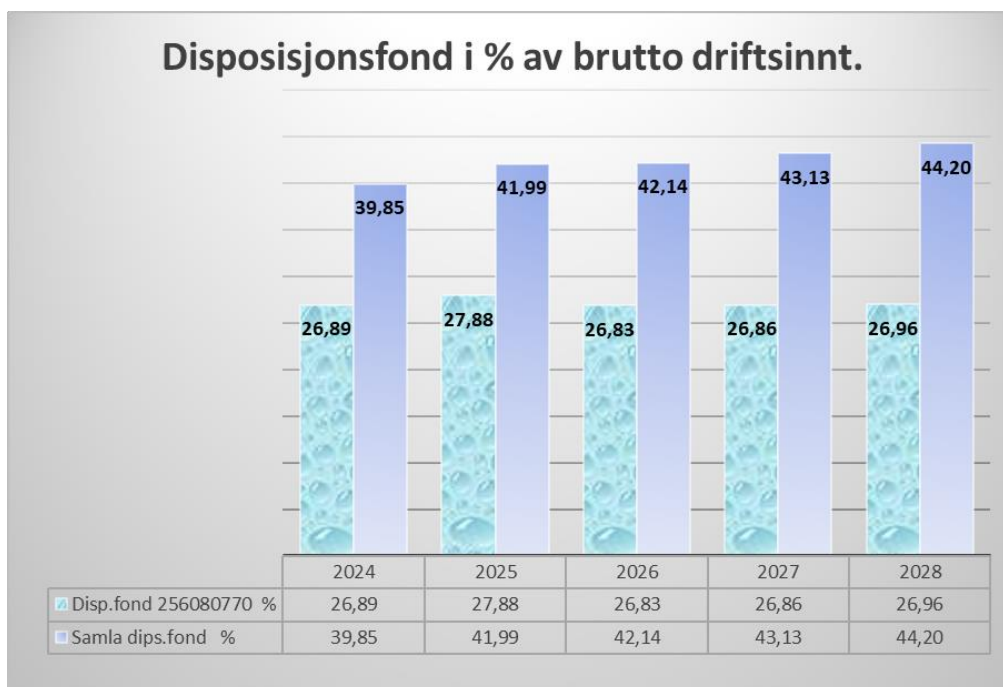
FIGUR 6 - NETTO GJELDSGRAD

7.3.3 Måltall 3: Disposisjonsfondet bør utgjøre minimum 10% av brutto driftsinntekter

Disposisjonsfondet er kommunen sin viktigste buffer for uforutsette negative utslag i økonomien (for eksempel uforutsett økning i rentenivå eller nedgang i skatteinntekter) skal få umiddelbar effekt på tjenestetilbudet.

Disposisjonsfondet består av to hoveddeler. Den første delen er det vi kan benevne «*penger på bok*» og er reelle midler kommunen har disponibelt på bankkonto eller i andre plasseringer. Den andre delen er regnskapsteknisk plassering av framtidige forpliktelser til pensjon, som i all hovedsak gjelder premieavvik og amortisering. Sistnevnte del har per i dag en gjeldspost på kr 86,5 millioner.

Disposisjonsfondet får en liten økning i økonomiplanperioden for årene 2025 / 2027 og 2028. For 2026 og i 2025 vil en måtte bruke av fondet. Figur 7 viser at en oppfyller måltallet. Totalt sett vil økonomiplanperioden ha en jevn og stabilt disposisjonsfond. For de som er interessert i kroner og øre finn en dette i Tabell 7.

FIGUR 7 - DISPOSISJONSFOND I % AV BRUTTO DRIFTSINTEKTER

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter							
År	Sum driftsinnt.	256080770 Disp.fond NOK	Disp.fond 256080770 %	256080800 Fond avsetning Premieavvik	256080805 Kurs og rente reg.fond	Total samla disp.fond NOK	Samla dips.fond %
2023	-822 553 737	-145 522 439	17,69	-86 220 339	-7 463 787	-239 206 565	29,08
2024	-756 962 600	-203 522 439	26,89	-93 320 339	-4 808 494	-301 651 272	39,85
2025	-745 841 902	-207 976 662	27,88	-100 420 339	-4 808 494	-313 205 495	41,99
2026	-733 695 027	-196 854 859	26,83	-107 520 339	-4 808 494	-309 183 692	42,14
2027	-733 695 027	-197 036 090	26,86	-114 620 339	-4 808 494	-316 464 923	43,13
2028	-733 695 027	-197 781 021	26,96	-121 720 339	-4 808 494	-324 309 854	44,20

TABELL 7 - FORDELING AV DISPOSISJONSFONDET

7.4 Befolkningsutvikling og demografi

Kommunedirektøren viser til notatet om befolkningsutviklingen frem mot 2050, som fulgte rammesaken som vedlegg. Notatet trekker frem tre sentrale utfordringer som kommunestyret bør være oppmerksom på:

- **Nedgang i skolepliktig alder:**
En nedgang på 116 elever i det kommunale skolesystemet innebærer et lavere ressursbehov til skole. Denne utviklingen kan gi rom for betydelige innsparingstiltak innenfor utdanningssektoren.
- **Nedgang i yrkesaktiv alder:**
Det er ventet en reduksjon på 427 personer i yrkesaktiv alder, som utgjør omtrent 16 % av arbeidsstyrken. En tilsvarende endring i dag ville bety en nedgang på cirka 70 årsverk i kommunen. Dette reiser store spørsmål om hvordan både næringslivet og Sauda kommune kan opprettholde driften med en så markant nedgang i arbeidskraft.
- **Økning i aldersgruppen over yrkesaktiv alder:**
En forventet økning på 199 personer over yrkesaktiv alder, hvorav 175 er i alderen 80 år og eldre (57 % økning), setter tjenesteproduksjonen under press. Med færre yrkesaktive vil det være krevende å opprettholde dagens tjenestenivå for en økende eldre befolkning.

I etterkant av dette har det vært en debatt knyttet til hvorvidt tallene fra Statistisk sentralbyrå kan regnes som valide eller ikke. Kommunedirektøren har derfor foretatt en oppsummering av situasjonen fra 1.1.2015 til 31.6.2024. Den viser at:

I lys av debatten rundt tallmaterialet fra Statistisk sentralbyrå, har kommunedirektøren gjort en oppsummering av befolkningsutviklingen fra 1. januar 2015 til 30. juni 2024. Denne viser at:

- Sauda kommune har hatt en total befolkningsnedgang på 144 personer.
- Netto innenlandsk flytting er negativ, med 205 flere som har flyttet ut enn inn.
- Netto innvandring er positiv med 241 personer, som fordeler seg på aldersgruppene:
  - 15 i videregående alder
  - 27 i grunnskolealder
  - 14 i barnehagealder

Oppsummert har Sauda kommune sin negative folketallsutvikling de siste årene blitt motvirket av innsatsen for å ta imot flyktninger. For å sikre at denne innsatsen gir langsiktig effekt, må kommunen legge til rette for at de nyankomne får arbeid og føler tilhørighet, slik at de ønsker å bli boende i Sauda.

7.5 Sauda på 1-2-3-4

Sauda kommune står overfor betydelige utfordringer i årene som kommer, slik økonomiplanen tydeliggjør. Det er stadig mer åpenbart at vi ikke lenger kan løse dette ved gradvise kutt eller reduksjon i tjenester. Gjennom dialog med de tillitsvalgte har vi kommet til en felles forståelse om at vi må ta grep med en lengre tidshorison enn det kommende budsjettet og den neste økonomiplanperioden.

Prosjektet, foreløpig kalt «Sauda på 1-2-3-4», er ment å stake ut en langsiktig kurs frem mot 1. februar 2034 (1.2.34). Gjennom partssamarbeid vil vi undersøke nye organisasjonsformer, driftsmodeller og tjenestetilbud som er bedre tilpasset fremtidens utfordringer. Prosjektet vil basere seg på allerede eksisterende rapporter, som «Framtidas Oppvekst». Videre vil «Framtidas Helse og velferd» også danne et viktig grunnlag, og det må påregnes at det vil bli utviklet egne analyser og forslag til løsninger.

En viktig diskusjon i dette prosjektet har vært knyttet til om det skal pålegges innsparingskrav. Uten slike krav vil prosjektet ha større frihet til å ta de nødvendige strategiske diskusjonene, men kan også risikere å miste forankringen i kommunens økonomiske realiteter. Med innsparingskrav kan diskusjonene bli for smale og fokusere på umiddelbare kutt. Løsningen vi har landet på, er at prosjektet vil være fri for innsparingskrav de to første årene, men skal begynne å levere besparelser fra 2027. Innsparingskravene er foreløpig fordelt på kommunens fire rammeområder, med fleksibilitet til å justere etter hvert som prosjektet skrider frem. Kommunen har tilstrekkelig med fondsmidler til å dekke eventuelle kortsiktige avvik.

For å lykkes, må prosjektet ha et romslig mandat som åpner for diskusjoner om tjenestenivå, omfang og leveringsstruktur. Det vil også være nødvendig å vurdere hvilke oppgaver Sauda kommune skal løse selv, og hvilke som kan løses av eksterne aktører.

Prosjektmandatet vil definere struktur, effektmål og prosessmål for prosjektet, og det vil legges til rette for en systematisk innhenting av gevinster. Målet er at partene sammen utarbeider et forslag til prosjektmandat, som legges frem for politisk behandling i første halvår 2025.

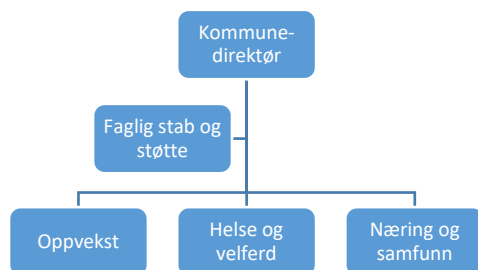
8 Organisering og arbeidsgiverstrategi

8.1 Tilsette i Sauda kommune

Sauda kommune					
Kvinner			Menn		
437			101		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
378,8	263	174	84,2	76	25
Årsverk totalt:					
463					

TABELL 8 - OVERSIKT TOTALT ANTALL ANSATT

8.2 Administrativ organisering

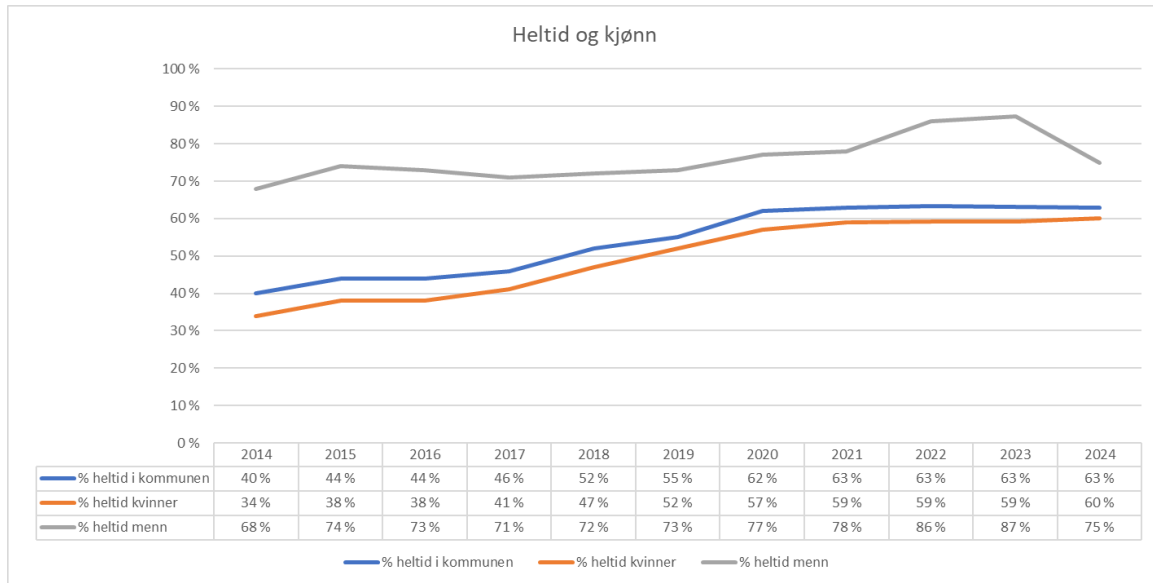

Strategisk ledergruppe består av kommunedirektør, organisasjons- og personalsjef og økonomisjef (Faglig stab og støtte), kommunalsjef for helse og velferd, kommunalsjef for oppvekst og kommunalsjef for næring og samfunn. Sammensetting av ledergruppen vil kunne endres i løpet av året.

Kommunestyret sitt budsjettvedtak tildeler rammer på områdene som er vist i organisasjonskartet.

8.3 Heltidskultur

Sauda kommune skal ha en heltidskultur ved at minst 50 % av alle ansatte har full stilling. Dette er i tråd med kommunestyrevedtak fra 2017 og hovedtariffavtalen (2024), som legger til grunn at det som hovedregel skal ansettes i heltidsstillinger, og at det skal utarbeides retningslinjer med formål om å øke antallet heltidsstillinger. Sauda kommune er langt fremme i dette arbeidet, men vi må fortsatt jobbe for å oppnå flere målbare gevinster fra heltidsarbeidet.

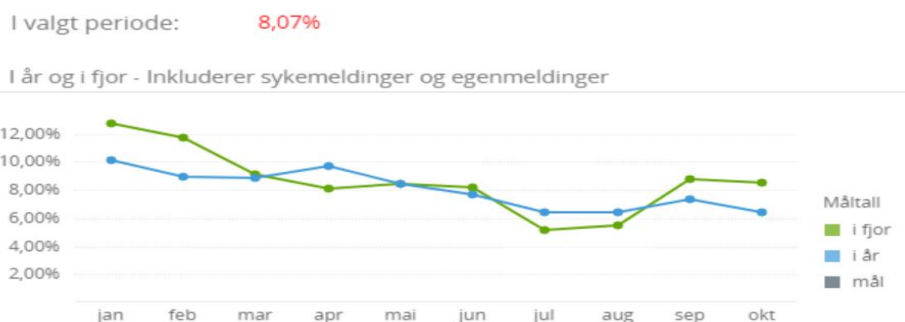

Utvikling i antall % heltid perioden 2014 - 2024

Forskning viser at en heltidskultur vil gi økt kvalitet for brukerne og færre ansatte per bruker/elev, samt lavere sykefravær. Samtidig viser også forskning at når enn når cirka 60% heltid så vil kostnadene stige vesentlig om dette tallet skal økes ytterligere, uten at en har en annen innretning på turnus og arbeidsplan.

Flere ansatte i 100 % stilling gir også mindre belastning for de ansatte, sterkere fagmiljø, og kommunen blir en attraktiv arbeidsgiver. Heltidskultur er avgjørende for å sikre kvalitet og kompetanse innenfor stramme rammer, og for å sikre tilstrekkelig tilgang på ressurser i fremtiden.

8.4 Sykefravær og nærvær på arbeidsplassen

Utvikling i totalt sykefravær pr 21.10.24, for Sauda kommune for 2023 (grønn) og 2024 (blå)

Totalt var fraværet i Sauda kommune på 8,07 % i oktober 2024. Det fordeler seg med 6,91 % legemeldt fravær og 1,16 % egenmeldt fravær. Tall fra 2024 viser noe lavere sykefravær sammenlignet med 2023 (8,26 %). Sauda kommune ligger lavere på legemeldt sykefravær i 2. kvartal (7,2 %) sammenlignet med kommunene på landsbasis (8,3 %).

Hver enkelt medarbeider i Sauda er ansatt fordi de betyr noe. Hver enkelt er avgjørende for at vi leverer de tjenestene vi skal til innbyggerne i Sauda. Nærvær er en forutsetning for gode tjenester. Sauda kommune har heltid og tett oppfølging av ansatte som hovedstrategi. Her ser vi at arbeidet sammen med NAV Arbeidslivssenter, Bedriftshelsetjenesten og partene i arbeidslivet har gitt oss nyttig kunnskap, som vi benytter oss av i rutiner og praksis i organisasjonen.

Oppfølging av sykefravær er krevende. Det forutsetter kontinuerlig oppfølging av de faktorene vi kan påvirke. Vi har oppmerksomhet på tidlig intervensjon og på hvordan vi kan legge til rette for individuelle behov. Samtidig er det noen faktorer som vi ikke kan påvirke.

Kommunedirektøren vil i 2025 ferdigstille pilotprosjektet på sykefravær som er pågående på enhet i helse. Når dette er ferdigstilt og evaluert vil det ved positivt resultat blir rullet ut i andre enheter.

8.5 Lærlinger

Sauda kommune har per i dag 11 lærlinger; 7 innen helsefag og 4 innen barne- og ungdomsarbeiderfaget. I tillegg til dette samarbeider Sauda kommune i enkelte tilfeller med Sauda videregående skole og Brakamoen barnehage for at lærlingene skal oppnå samtlige læreplanmål.

8.6 Kompetanseutvikling

Sauda kommunes viktigste ressurs er de ansatte. Motiverte ansatte med riktig kompetanse er avgjørende for å levere gode tjenester og videreutvikle tjenestetilbudet. Arbeidsplassen fungerer som en læringsarena for å fremme individuell og kollektiv kompetanseutvikling.

Høsten 2022 startet en distriktsvennlig sykepleierutdanning, som et direkte resultat av samarbeidsprosjektet MOR i regi av Ryfylke IKS. Arbeidsgiver Sauda kommune har tre ansatte som deltar i utdanningen, og totalt fem deltakere er hjemmehørende i Sauda kommune. I 2024 har vi også ansatt tre i rekrutteringsstillinger innen barnehagelærerutdanning. I tillegg har to fagarbeidere startet på arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Det nye utdanningscenteret i Ryfylke vil måtte bli en svært viktig aktør i arbeidet for kompetanseutvikling i kommunen.

PWC-rapporten understreket viktigheten av å gjøre ledere i stand til å gjennomføre, lede og motivere for endring i organisasjonen. På innsparing har rapporten hjulpet oss til å identifisere reduksjoner, men mesteparten av potensialet er nå tatt ut. Som et resultat av funnene i PwC-rapporten ble det startet et lederutviklingsprogram for 2023 – 2026. Dette programmet ble avsluttet høsten 2024 da det ikke har gitt de ønskede effekter. Vi ser derfor et behov for å utvikle et nytt lederutviklingsprogram med tanke på å styrke relasjonsledelse, omstillingsevne og motivasjon for endring blant våre ledere og ansatte.

9 Oppfølging av kommuneplanen

I kommuneplanens samfunnsdel er det pekt ut fem temaområder som skal ha oppmerksomhet og som skal tilføres ressurser i planperioden. For å kunne følge opp satsingsområdene vil det være viktig å knytte dem opp mot økonomiplanen.

De fem temaområdene er:

1. Innovasjon, samarbeid, samskaping
2. Verdiskaping og næring
3. Leve i Sauda
4. Energi, klima og miljø
5. Tettstedsutvikling

FN's bærekraftsmål skal ligge til grunn for all kommunal virksomhet. Kommuneplanens samfunnsdel prioriterer og omsetter FN's bærekraftsmål til lokale forhold for å sikre en sosial, økonomisk og miljømessig bærekraftig utvikling.

Oversikt over temaområdene i kommuneplan og kopling mot FNs bærekraftsmål

9.1 Innovasjon, samarbeid, samskaping

Ifølge SSBs befolkningsframskrivninger vil antall personer over 67 år øke med 20 % fram mot 2035, mens andelen av befolkningen i arbeidsfør alder vil synke. Dette innebærer at de kommunale tjenestene verken kan opprettholdes på samme nivå eller organiseres på samme måte som i dag. Det blir derfor avgjørende å legge til rette for at flest mulig i denne aldersgruppen kan klare seg selv og leve gode liv i egne hjem så lenge som mulig. Samtidig vil behovet for omsorgstjenester øke, og alle som trenger det, skal få et godt tilbud. For å oppnå dette må vi lykkes med følgende:

- Rekruttere nok kvalifisert arbeidskraft til å jobbe i Sauda
- Ta i bruk verktøy som øker effektiviteten og kvaliteten i tjenestene
- Skape samarbeidsformer der kommune, næringsliv, lag, foreninger og enkeltpersoner bidrar til gode løsninger

Tiltak planlagt i perioden:

- Økt samarbeid med lag og organisasjoner for å realisere potensialet i kommunen.
- Ferdigstille pilotprosjekt på bruk av kunstig intelligens i sentraladministrasjonen.
- Bidra til at utdanningscenter i Ryfylke blir etablert som det kompetansesenteret næringslivet og kommunene trenger for å sikre at du kan gjennomføre utdanning der du bor.
- Fortsette prosjektet med entreprenørskap og innovasjon i barnehage og skolen.
- Fortsette arbeidet med rekruttering, blant annet gjennom Adresse Sauda

9.2 Verdiskaping og næring

Sauda kommune skal være en pådriver for utvikling – en næringsaktiv kommune. Selv om arbeidsplassutviklingen primært skjer i virksomhetene, skal kommunen være en aktiv partner for næringslivet i dette arbeidet.

Sauda Næringsutvikling KF har etter rendyrking som eget selskap fått god fart i sitt arbeid, og flere initiativer i gang. Dette verktøyet er sentralt for å fremme næringsutviklingen i Sauda, og det er viktig at kommunen bruker dette foretaket på en strategisk og effektiv måte. Foretaket har en nøkkelrolle i å sikre langsiktig vekst og utvikling av arbeidsplasser, og må derfor ha tilstrekkelig støtte i form av ressurser og tydelige prioriteringer fra kommunen.

Oppdateringen av strategisk næringsplan ligger til Sauda næringsutvikling KF, og skal i første halvår revideres i takt med både lokale og nasjonale rammebetingelser. Sauda Næringsutvikling KF vil være en aktiv aktør i dette arbeidet. Det er viktig at planen ser på om, og hvordan, kommunen tar ut sitt potensial som et sterkt energiknutepunkt. Arbeidet med å få etablert produksjon av grønn ammoniakk og annen industri er et resultat av tilgang på areal og kraft, og Sauda kommune skal fortsette å være en aktiv medspiller for dette og andre næringsinitiativ.

Sauda har også en voksende besøksnæring, som kombinerer unike naturopplevelser med en sentral beliggenhet nær fjord og fjell. Arkitektur, skisenter og natur er sentrale elementer, og kommunen vil fortsette sitt partnerskap i arbeidet med områdeplanen og etableringen av gondol i Svandalen. Sauda er også godkjent som et bærekraftig reisemål, og det må vurderes om vi skal foreta resertifisering, og om en slik resertifisering skal skje alene eller sammen med andre.

Samferdselsutvikling er en av de viktigste faktorene for å skape et robust lokalsamfunn. Sauda har en naturlig avstandsutfordring, og derfor er gode samferdselsløsninger avgjørende for å sikre både bosetting og næringsutvikling. Saudatunnelen er et langsiktig prosjekt som vil redusere avstandskostnadene våre, men det mangler fremdeles flere strategiske partnere som kan bidra til å realisere dette prosjektet. Fremover må vi arbeide målrettet for å bygge allianser og sikre finansiering. Kommunen må være aktiv i dette arbeidet og sørge for at prosjektet forblir synlig på nasjonalt nivå. Et av flere krav bør være at Statnett tar en reel vurdering av muligheten for en krafttunnel.

Statnetts planer om oppgradering av strømmettet gir både betydelige muligheter for lokalt næringsliv og industrielle satsinger, men også utfordringer knyttet til naturinngrep. Det er viktig at kommunen balanserer disse hensynene og ser helhetlig på utviklingen i dialog med både nasjonale myndigheter og lokalsamfunnet.

I lys av økte signaler om reduksjon i naturinngrep og hensynet til en bærekraftig utvikling, bør Sauda kommune ta en diskusjon om hvorvidt det er naturlig å videreføre arbeidet med tog over Haukeli. Ettersom slike prosjekter innebærer store inngrep i naturen, er det nødvendig å veie fordelene opp mot de langsiktige miljømessige konsekvensene. Denne diskusjonen bør ses i

sammenheng med våre øvrige samferdselsprosjekter, der vår innsats primært bør rettes mot de mest realistiske og bærekraftige løsningene for kommunen.

Tiltak planlagt i perioden:

- Sauda kommune skal ha en tydelig rolle som samfunns- og næringsutviklingsaktør. Strategisk næringsplan skal legge føringer, strategier og mål for næringsutvikling i Sauda.
- Fortsette arbeidet med veiforbindelse mot E134, både politisk og administrativt.
- Kommunen skal være en partner i offentlig/private/ideelle samarbeid for å realisere utviklingsprosjekter.
- Legge til rette for at lokale virksomheter kan dra nytte av EU-prosjekter gjennom vårt medlemskap i Stavangerregionens Europakontor.
- Legge til rette for ulike typer næringsareal og profilere disse.
- Foreta en analyse av fremtidig driftsmodell for Sauda Energi med tanke på eierskap som sikrer videre utvikling og et tilstrekkelig robust fagmiljø.

9.3 Leve i Sauda

Sauda skal være et trygt samfunn for alle. Utjevning av sosiale forskjeller er derfor et viktig arbeid som trenger innsats fra alle sektorer. De ulike tjenestene kan bidra aktivt i å motvirke sosiale og økonomiske forskjeller gjennom å tilby et likeverdig tjenestetilbud og målrettede velferdsordninger. Vi vil ha barnehager som fremmer språkutvikling, læring og gir barn gode sosiale erfaringer. Våre skoler skal gi solid utdanning og kompetanse som forbereder elevene på videre læring og deltakelse i samfunnet. Gjennom støtte fra hjemmet, nærmiljøet, barnehagen og skolen, skal barn og unge utvikle seg til selvstendige og samarbeidsvillige individer.

Tidlig og tverrfaglig innsats handler om å gi barn og unge hjelp når behovet oppstår, og sikre at hjelpen oppleves samordnet og helhetlig. Forskning viser at tidlig hjelp er avgjørende for å forebygge helse- og sosiale utfordringer. For å opprettholde og videreutvikle disse tjenestene må kommunen tilpasse seg nye krav og behov. Dette krever en annen organisering og sannsynlige strukturendringer i tjenestetilbudet, slik at ressursene brukes mer effektivt.

Sauda skal være et aldersvennlig samfunn der eldre kan opprettholde god helse, ha høy livskvalitet og mestre eget liv lengst mulig. For å få til dette, må kommunen tilrettelegge for at flest mulig kan bo hjemme så lenge som mulig, og den enkelte må ta ansvar for egen helse og gjøre nødvendige tilpasninger tidlig. Ved å ta grep tidlig kan mange unngå å bli avhengige av omfattende hjelp.

Vi står også foran en periode med mange som går av med pensjon, hvor mange fortsatt har kapasitet og lyst til å bidra. Frivillig arbeid er en stor ressurs, og i Sauda har vi et godt samarbeid med frivilligheten. Kommunen vil styrke dette samarbeidet for å sikre at flere får glede av denne innsatsen. Når vi blir færre, er det viktig å legge til rette for at de som flytter til Sauda, trives og ønsker å bli her.

Tiltak planlagt i perioden:

- Utarbeide og gjennomføre forprosjekt basert på kommunestyrets vedtak i «Framtidas oppvekst»
- Gjennomføre prosjektet «Framtidens helse og velferd»
- Bidra til at flest mulig kan bo i egen bolig så lenge som mulig
  - Samarbeide med aktører som vil tilby aldersvennlige boligkonsepter
- Sammen med Sauda Vekst AS og Sauda Næringsutvikling KF vurdere tiltak for å sikre videre boligbygging og utvikling
- Delta i Adresse Sauda og andre rekrutteringsarenaer
- Implementere og følge opp «Plan for å forebygge omsorgsvikt og utvikling av atferdsvansker».

9.4 Energi, klima og miljø

Verden står overfor en alvorlig klima- og naturkrise, og det forventes at kommunene prioriterer arbeid med klimagassreduksjon, effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Samtidig må vi fokusere på klimatilpasning for å styrke samfunnets robusthet i møte med klimaendringene. Saudas klimaplan blir vedtatt snart, og fremover blir det viktig å følge opp handlingsdelen av denne planen. Klimaplanen vil være et sentralt styringsverktøy for å sikre at Sauda bidrar til nasjonale og internasjonale klimamål.

Smelteverket er blant de største punktutslippene av klimagasser i Norge, og en viktig innsats fra Sauda kommune er å arbeide politisk for at Eramets planer om karbonnøytralitet får nødvendige rammevilkår. Dette vil være avgjørende for å redusere de lokale utslippene og støtte nasjonale klimamål.

Saudas kommuneplan har adressert kortreist energi, strategisk arealbruk, fortetting, grønn kraft, transport og endring i livsstil. Selv om satsingen på sykkel er redusert, har Sauda et unikt fortrinn ved at over 90 % av innbyggerne bor i tettstedet. Dette gir et stort potensial for å tilrettelegge for gang- og sykkeltrafikk som bidrar til redusert bilbruk og fremmer miljøvennlige transportalternativer.

Kommunen skal fortsatt gå foran som et godt eksempel på satsing på fornybar energi i egne bygg, grønne produktvalg, ressursbesparing og funksjonsdeling. Vi vil også gi innbyggere og private utbyggere informasjon om miljø- og klimavennlige valg og holde fokus på fortetting og gjenbruk av allerede utbygde områder. Videre skal vi tilrettelegge for økt verdiskaping gjennom etablering av grønn industri og sirkulærøkonomi, inkludert utnyttelse av overskuddsressurser som spillvarme fra Eramet.

Tiltak planlagt i perioden:

- Følge opp handlingsdelen i ny klimaplan
- Politisk arbeid for karbonnøytralitet ved smelteverket
- Legge til rette for miljøvennlig transport
- Satsing på fornybar energi og grønn omstilling i kommunens bygg og drift
- Tilrettelegge for økt verdiskaping gjennom grønn industri og sirkulærøkonomi
- Arbeide med klimatilpasning for å styrke beredskapen mot klimaendringer

9.5 Tettstedsutvikling

Kontinuerlig utvikling av tettstedet er avgjørende for å skape et sted der folk trives og ønsker å bo. Dersom vi lykkes med å tiltrekke oss nye, store industrietableringer, må vi samtidig sørge for at Sauda er et attraktivt sted å bosette seg. Et levende og dynamisk sentrum som er tilgjengelig for alle, er en viktig del av denne utviklingen.

Sauda har flere verdifulle kulturminner, også i sentrum, som vi må verne om og integrere i byutviklingen. Gjennom arbeidet med en ny sentrumsplan vil vi sikre at sentrumsutviklingen gjenspeiler strategiene og målsettingene i kommuneplanens arealdel. Målet er å gjøre sentrum til et trivelig sted hvor folk ønsker å oppholde seg og bruke tilgjengelige fasiliteter.

For å skape et levende sentrum er det også viktig å legge til rette for gående og syklende. Vi vil derfor prioritere tiltak som gjør det enklere og tryggere for myke trafikanter å ferdes i sentrum. Dette er et sentralt tiltak for å redusere bilavhengigheten og fremme mer bærekraftige transportalternativer.

Saudas nærhet til naturen er en viktig del av vår identitet. Blågrønne områder, som kombinerer vannressurser (elver, innsjøer) og grøntområder (parker, skog), er avgjørende for å sikre et bærekraftig og attraktivt bomiljø. Disse områdene gir ikke bare økologiske fordeler og reduserer klimasårbarhet, men bidrar også til økt livskvalitet for innbyggerne ved å tilby naturopplevelser og rekreasjonsmuligheter. Vi vil prioritere å bevare og gjøre disse områdene lett tilgjengelige for alle.

Tiltak planlagt i perioden:

- Oppstart av ny områdeplan for sentrum.
- Etablere sykkelparkering ved kommunale arbeidsplasser, skoler og viktige målpunkt.
- Forbedre tilgjengeligheten til og kvaliteten på blågrønne områder for rekreasjon og naturopplevelser.
- Prioritere tiltak som gjør sentrum mer attraktivt for myke trafikanter, med forbedret infrastruktur for fotgjengere og vekt på universell utforming for å sikre tilgjengelighet for alle, uavhengig av funksjonsnivå.
- Utarbeide temaplan for idrett og friluftsliv

10 Oppfølging av rammesaken

Kommunestyret behandlet rammesaken i sitt møte i juni.

I vedtaket i saken kom det totalt 12 bestillinger på områder som kommunedirektøren skulle se nærmere på. Disse er presentert nedenfor, Det har vært et mål at besvarelsen skal være oversiktlig og kortfattet. Enkelte av bestillingene har vært vanskelige å få grep på, og kapasiteten i administrasjonen har blitt presset for å svare ut summen av de bestillinger som ble foretatt.

Kommunestyret ba om følgende utredninger:

1. Gratis menstruasjonsprodukter i grunnskolen
2. Medlemskap i Fair Play Bygg Rogaland
3. Forbud mot privat oppskyting av fyrverkeri
4. Kommunale VTA-plasser
5. Behov for innkjøp av lærebøker
6. Sommeråpent på STAS
7. Titaksliste Universell utforming i sentrum
8. Prioritering av barn og unge i budsjett 2025
9. Framdriftsplan for rullering av kommuneplanens arealdel
10. Attraktiv boligpolitikk.
11. Framtidas omsorg
12. Ny sentrumsplan 2025

Kommunedirektøren vil utover dette gjøre nærmere rede for:

13. Integreringsprosjektet

10.1 Gratis menstruasjonsprodukter i grunnskolen

Vedtak om utredning:

Følgende utredning ble bestilt i rammesaken: mulighet, gjennomførelse og kostnaden for gratis menstruasjonsprodukter i grunnskolen i Sauda fra 2025.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Sikre at alle jenter har tilgang til menstruasjonsprodukter, ved behov. Sauda ungdomsskule har også i dag et lager med menstruasjonsprodukter, der elever ved behov kan få utdelt produkter. En ser for seg en tilsvarende løsning også ved barneskolene.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

- Det at alle jenter har lik tilgang til menstruasjonsprodukter kan ha en rekke effekter:
- Redusert fravær blant jenter som ellers ville blitt hjemme grunnet manglende tilgang til nødvendige produkter.
- Fremme likestilling ved å sikre at alle elever har like tilgang til grunnleggende hygieneartikler.
- Bidra til å normalisere samtaler rundt menstruasjon, redusere tabu.
- Avlaste økonomisk press på familier med lav inntekt.
- Forebygge helseproblem ved at alle jenter har tilgang på trygge og hygieniske produkter.

Kostnad:

Basert på etterspørsel ved Sauda ungdomsskule etter slike produkter, og at det av naturlige årsaker vil være færre elever ved barneskolene som har behov for produktene, er det vurdert at tiltaket har en årlig kostnad på 2500 kr.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren foreslår at tiltaket blir del av varig drift, og kostnaden dekkes innenfor rammen.

10.2 Medlemskap i Fair Play Bygg Rogaland

Vedtak om utredning:

Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede hva et medlemskap i Fair Play Bygg Rogaland vil koste å slutte seg til, og hva fordelene med medlemskap vil gi Sauda kommune. Kompetansen å bekjempe useriøse aktører finnes, og den kan knyttes til kommunen gjennom medlemskap og samarbeid med Fair Play.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse:

Målet er å bekjempe arbeidslivskriminalitet og jobbe for en seriøs byggenæring med like konkurransevilkår.

Hva er ventet effekt av tiltaket:

Fair Play Bygg Rogaland er et anerkjent navn i arbeid rettet mot arbeidslivskriminalitet. De får tips fra flere, inkludert fra bransjen selv.

Formålet til Fair Play Bygg Rogaland er å forenkle jobben til de offentlige etatene gjennom å ta imot og kvalitetssikre tips om svart arbeid, arbeids- og boforhold, sosial dumping, HMS-brudd, juks med merverdiavgift, arbeidsgiveravgift, obligatorisk tjenestepensjon, og lignende brudd på loven. Det foregår blant annet mye ulovligheter i offentlige prosjekter, som for eksempel dokumentforfalskning og lønnsstyveri som Fair Play Bygg Rogaland har bidratt til å avdekke.

Følgende kommuner er samarbeidspartnere med Fair Play Bygg Rogaland: Stavanger, Sandnes, Hå, Haugesund, Tysvær og Gjesdal, i tillegg til Rogaland fylkeskommune.

Kostnad:

Når det gjelder beløp så er det opp til den respektive kommune å avgjøre hvor mye de vil støtte med. Beløpet til nevnte kommuner ligger mellom 20 000 kroner og 250 000 kroner.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren anerkjenner arbeidet som Fair Play Bygg Rogaland utfører, og ser helt klart at Sauda kommune kunne vært samarbeidspartner, men har i liten grad funnet rom i neste års budsjett til vedvarende kostnadsøkninger. Kommunedirektøren vurderer at Sauda kommune via sitt innkjøpsreglement, innkjøpsvilkår og øvrige rutiner og prosedyrer bør ha gode forutsetninger for å ivareta en seriøs byggenæring i samsvar med krav til lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter.

10.3 Forbud mot privat oppskyting av fyrverkeri

Vedtak om utredning:

Kommunestyret har bedt kommunedirektøren om å utrede muligheten for et lokalt forbud eller forskrift som regulerer privat oppskyting av fyrverkeri, samt å vurdere en alternativ "fyrverkeripott" for finansiering av et kommunalt fyrverkeriarrangement til nyttårsaften.

Hvilke utfordringer tiltaket skal løse:

Et lokalt forbud mot privat fyrverkeri kan redusere risikoen for personskader og branner og begrense støy- og luftforurensning. Tiltaket kan også bidra til å redusere forsøpling, samt til mindre stress for både tamme og ville dyr. Totalt sett kan tiltaket fremme en tryggere og mer kontrollert feiring.

Ventet effekt av tiltaket:

Forskriften om håndtering av eksplosjonsfarlige stoffer åpner for lokale begrensninger på type og tid for fyrverkerioppskyting. Et forbud kan bare gjelde utvalgte områder i kommunen, og kan omfatte ulike typer fyrverkeri. Eksempler fra Trondheim og Stavanger kommuner viser at slike tiltak kan gi færre skader og mindre uvetting bruk av fyrverkeri.

Organisering av et felles fyrverkeri kan bidra til redusert privat oppskyting, samtidig som feiringen blir tryggere og tilgjengelig på ett eller flere sentrale steder. Tiltaket vil kreve profesjonelle pyroteknikere, vakthold og avsperring, og gir Sauda kommune muligheten til å styre feiringen på en trygg og ansvarlig måte. Kostnadene må sees nærmere på, men kan inkludere utgifter til sertifiserte pyroteknikere og vakthold.

Kostnad

Kostnadene må sees nærmere på, men kan inkludere utgifter til sertifiserte pyroteknikere og vakthold.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren vurderer at en lokal forskrift mot privat fyrverkeri kan være hensiktsmessig, og anbefaler videre utredning. Det legges til grunn at saken utredes og bringes opp for beslutning i første halvår 2025, med sikte på implementering til nyttårsfeiringen i 2026.

10.4 Kommunale VTA-plasser

Vedtak om utredning:

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å utrede behov, muligheter og kostnader knyttet til å opprette kommunale varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA-plasser).

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Tiltaket skal gi oversikt over behov, muligheter og kostnader når det gjelder VTA-plasser i Sauda.

VTA er et tilbud til funksjonsnedsatte som ønsker arbeid, men trenger veiledning og støtte gjennom arbeidsdagen. I dag er det venteliste på VTA-plasser i Sauda, med fem personer som venter på oppstart. Gjennomsnittsalderen på de som venter er 33 år.

Sauda har allerede 14 samfinansierte VTA-plasser med NAV, noe som er mange sammenlignet med andre kommuner. Ved samfinansierte plasser betaler kommunen 30% og NAV 70% av kostnaden. Sauda har dobbelt så mange samfinansierte VTA plasser som for eksempel Suldal kommune. Sauda har ingen kommunalt finansierte plasser, Suldal har to. Da det anses som lite sannsynlig å få flere samfinansierte plasser, må eventuelle nye plasser være fullfinansierte av kommunen.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

Flere får tilgang til VTA plass, og ventetiden kan bli redusert. Tilbud om VTA kan gi økt livskvalitet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Kostnad:

En plass koster ca. 140 000 kr. per år.

Forslag til beslutning:

Det vises til tiltak HV-26, under kap. 5.4.1 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert men ikke anbefalt.

10.5 Behov for innkjøp av lærebøker

Vedtak om utredning:

Rammesaken skal utrede behov for og kostnader ved innkjøp av lærebøker, slik at en kan ivareta en god balanse mellom bruk av skjerm og bøker i undervisning.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Sikre elevene oppdaterte fysiske lærebøker, i tillegg til digitale.

Sauda kommune innførte 1:1 med Ipad for elever i hele grunnskolen fra og med skoleåret 2019-20. Ved innføringen ble det vektlagt innkjøp av digitale lærebøker, på bekostning av fysiske lærebøker. Budsjettrammene ble etter det vi kjenner til ikke endret, og følgelig var det ikke handlingsrom for oppdatering av både fysiske og digitale lærebøker i forbindelse med innføring av ny læreplan i 2020.

Både barneskolene og ungdomsskolen opplever at de er «bakpå» når det gjelder å fornye fysiske lærebøker (papir.) Flere av bøkene er slitt og foreldet. Ved innføring av forrige læreplan ble det gitt en ekstrabevilgning på et betydelig beløp til innkjøp av nye lærebøker. Et tilsvarende tiltak ble ikke gjennomført ved innføring av læreplanen i 2020. (LK20)

I 2023-24 ble det regnet ut at saudaskolene har rundt 900 kr per elev til innkjøp av lærebøker, mens landssnitt ble oppgitt å være 1300 kr. Skolene opplever ikke at de har mulighet til en god balanse mellom bok og brett. En balanse mellom bok og skjerm handler om å si ja takk til å ha tilgang til begge deler.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

Leseundersøkelser de senere år viser at leseferdighetene til norske elever går ned. Ventet og ønsket effekt er derfor bedre lesere. Gode leseferdigheter er viktig for å utvikle evnen til kritisk tenkning og for deltakelse i demokratiet.

Forskning viser at det å lese på papir kan gi bedre leseforståelse av lengre og komplekse tekster, enn å lese disse på skjerm. Vi leser raskere på skjerm, men får med oss mindre av det vi leser. Det gjelder alle aldersgrupper, også voksne. Skjermen byr på mengder av forstyrrelser, sammenlignet med en bok. Videre viser forskning at elever som strever med lesing, gjerne strever mer på skjerm enn på papir. (Skjermbrukutvalget) Derfor er det viktig at elevene har tilgang til tekster på papir.

Med reduserte muligheter for innkjøp av lærebøker, tyr lærerne forståelig nok til kopiering. Kostnad til kopiering er en side av saken, og at vi kan bevege oss på grensen til hva som er lovlig når det kommer til kopiering fra bøker. En annen side er at å lese på et kopiark ikke gir samme leseopplevelse og – erfaring som det gjør å holde en bok i hånden.

I tillegg til økt læringsutbytte for elevene, vil flere lærebøker gi lærerne en enklere arbeidshverdag. Kopiering tar tid lærerne heller bør kunne bruke til å forberede gode og varierte læringsopplevelser.

Det er og har vært mange diskusjoner om for eller mot digitale verktøy/Ipad i skolen, noe som gjerne blir en unyansert debatt. Det handler ikke om bok eller Ipad, men om å ha tilgang til begge deler, i tillegg til annet utstyr som kan sikre en praktisk og variert opplæring i tråd med læreplanen.

I dagens samfunn har elevene behov for å lære digital livsmestring; hvordan håndtere livet sitt på nett, snakke med andre på nett og ta vare på sin digitale identitet (Greta B. Gudmundsdottir, leder for analysearbeid i prosjektet EDUCATE ved UiO.) EDUCATE-prosjektet viser at elevene ikke sitter så mye foran skjermene som den offentlige debatt kan gi inntrykk av.

Digitale lærebøker har andre kvaliteter enn lærebøker på papir, og kan motivere elevene til lesing. I tillegg kan de gi ulik lesestøtte til elever som strever med lesing, og for elever som har behov for å få oversatt tekst.

Innkjøp av fysiske lærebøker gir de yngste elevene mulighet for å skrive for hånd i læreboka, i såkalte engangsbøker. Skjermutvalget løfter frem at det å skrive for hånd aktiverer hjernen på en annen måte enn ved å skrive på tastatur, og den trening skriving er for finmotorikken styrker også utvikling av andre kognitive ferdigheter. Bruk av tastatur kan motivere elever som strever med finmotorikken til å skrive lengre tekster. Så også på dette området er det balansen mellom skjerm (tastatur) og bok som blir viktig.

Kostnad:

En bedre balanse mellom skjerm og bøker er også et ønsket statlig grep, og for 2024 har Sauda kommune fått tildelt 288 625 kr gjennom Statsbudsjettet. Disse er fordelt på skolene, etter elevtall. Utover dette vurderer rektorene en ytterligere kostnad på 1 100 000 kr. Barneskolene har samlet et behov for 650.000 kr og ungdomsskolen har et behov for 450 000 kr til oppgradering av lærebøker i papir. Dette bare for å komme ajour.

Videre er det behov for å justere opp de varige budsjetttrammene til innkjøp av fysiske lærebøker. Det legges til grunn en kostnad på 1500 kr per elev, per skoleår. Dette innarbeides i budsjett fra og med 2026.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren vurderer at tiltaket ikke bør gjennomføres.

10.6 Sommeråpent på STAS

Vedtak om utredning:

Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheten for å holde dagsenteret STAS åpent om sommeren.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Kommunedirektøren oppfatter at kommunestyrets intensjon er å sørge for et like godt trening og aktivitetstilbud til psykisk funksjonsnedsatte gjennom hele sommeren som året ellers.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

Tiltakets effekt vil være at man opprettholder tilbudet på STAS selv om det er sommerferieavvikling. Det er vurdert at dette vil medføre dårligere kvalitet på tjenesten, både på STAS og i bofellesskapene. Det er problematisk å få nok ferievikarer og det blir behov for mer opplæring ifb med at flere av vikarene skal ha opplæring både på STAS og i boligen. Ferievikarene er i utgangspunktet ufaglærte, og mange så unge som 16- 17 år. Sommerstengt STAS reduserer kompleksiteten som vikarene skal håndtere. Det vil imidlertid være et eget sommeropplegg med fokus på fritidsaktiviteter der også Stas- lokalet og fasiliteter blir benyttet. For noen brukere kan det være aktuelt å delta på dette, for andre ikke. For hver enkelt bruker er det laget en oversikt over aktiviteter den enkelte trives med og syns er kjekt. Dette er for eksempel tur i Andedammen, gå på biblioteket, spa behandling med lakking av negler, sykkelturner, postrute mm.

Noen brukere reiser på ferie og/eller har besøk i sommerferien. Det gis derfor dagaktivitetstilbud i bolig, sammen med andre brukere.

Kostnad:

Sommeråpent STAS har i utgangspunktet ikke en ekstra kostnad når det gjelder grunnbemanning, ettersom den er lik enten STAS er åpent eller stengt om sommeren. Men ved sykdom og mangel på nok ferievikarer, kan det medføre behov for pålagt merarbeid og overtid, evt. innleie fra bemanningsbyrå. Dette vil medføre økte kostnader, dette estimeres til et sted mellom 135 000 og 200 000 kr.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren anbefaler at sommerstengt STAS videreføres. Kommunestyret tar saken til orientering.

10.7 Tiltaksliste Universell utforming i sentrum

Vedtak om utredning:

Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede ei tiltaksliste med mål om å forbedre universell utforming i sentrum, jf. rammesaken 2025 (sak 072/2024) vedtatt 19.06.2024.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Tiltakene er foreslått for å forbedre fremkommelighet og tilgjengelighet i Sauda sentrum, spesielt med tanke på kravene for universell utforming.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

Forbedret tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne, økt trygghet og bedre brukervennlighet i sentrum som helhet.

I 2012 var Sauda kommune pilotkommune for universell utforming. Det ble gjennomført en kartlegging av Universell utforming AS den 13.12.2012 som ikke er komplett, men som gir en indikasjon på hva som ikke er tilfredsstillende i forhold til datidens krav i teknisk forskrift (TEK10 da).

Kostnad:

Kostnadene for de ulike tiltakene varierer og er angitt under hvert tiltak. Flere av tiltakene vil i utgangspunktet være butikkeierne selv sine kostnader å utbedre, da 90% av butikkeierne eier fortauene utenfor sine bedrifter. Imidlertid vil det være vanskelig å pålegge butikkeierne de foreslåtte utbedringene da flere av tomtene ikke har klarlagte grenser, og kommunen må nok ta utgangspunkt i at dette vil være deres kostnad.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren erkjenner at flere av de foreslåtte tiltakene kunne være hensiktsmessig å gjennomføre, ikke minst for å forbedre fremkommeligheten i sentrum, og henviser til tiltak NSK-21, men har imidlertid ikke funnet rom til å prioritere dette tiltaket i budsjettet for 2025.

10.8 Prioritering av barn og unge i budsjett 2025

Vedtak om utredning:

Kommunestyret ser det som svært viktig å ikkje svekka vilkåra for barn og unge inn i budsjettprosessen for 2025. I kommunedirektørens utgreiing om oppdaterte folketalsframskrivingar er det i dei unge aldersgruppene og foreldregenerasjonen deiras det er størst nedgang. Kommunestyret ser derfor at gode oppvekstvilkår, gode tenestar til barn og unge og eit attraktivt Saudasamfunn for småbarnsforeldre vil vera viktig å prioritera inn i budsjettprosessen for 2025.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Kommunedirektøren tolker vedtaket som en målsetting om at reduksjoner i tjenestetilbudet i hovedsak ikke skal ramme barn og unge. Budsjettet må imidlertid oppfylle kommunelovens krav om balanse, og tiltak som påvirker tjenestene til barn og unge er derfor vurdert, selv om de er søkt begrenset.

Sauda kommune trenger flere barnefamilier for å opprettholde et godt tjenestetilbud og sikre en god balanse mellom generasjonene. Tiltakene er vurdert slik at bemanningen rundt barn og unge i barnehage og skole i hovedsak opprettholdes. Selv om noen tilbud justeres eller reduseres i omfang, er det forventet at tjenestenes kvalitet kan ivaretas tilfredsstillende.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

Tiltaket vil bidra til å skape trygge oppvekstvilkår for barn og unge i Sauda, som på lengre sikt kan bidra til høyere deltagelse i utdanning, arbeidsliv og samfunnet generelt. Dette kan også bidra til at flere barnefamilier ser på Sauda som et attraktivt bosted, med positiv effekt på kommunens befolkningsutvikling og økonomiske grunnlag.

Kostnad:

I budsjettet er det inkludert tiltak for å styrke oppvekstvilkårene, samtidig som det er lagt inn innsparingstiltak som likevel ivaretar kvaliteten på tilbudet.

Styrkende tiltak:

- Forprosjekt «Fremtidens oppvekst» – kr 13 500 000
- Frokost i barnehage – kr 88 000
- Midler til leker og utstyr i barnehagene – kr 90 000

Innsparingstiltak:

- Avvikle rullerende barnehageopptak – kr 6 735 000
- Redusert åpningstid barnehage – kr 143 000
- Redusert åpningstid SFO – kr 99 000
- Reduksjon bemanning skole, 1 – kr 449 000
- Endring/reduksjon av elevrettede tiltak – kr 159 000
- Endre driftskonsept elevkantene, ungdomsskolen – kr 102 000
- Strukturelle/organisatoriske endringer skole – kr 331 000

Utover dette er det på kulturområdet tiltak som direkte rammer barn- og unge, og kutt i tilskudd til frivillige organisasjoner vil også kunne ramme barne- og ungdomsaktivitet.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren vurderer at budsjettforslaget viser en prioritering der innholdet i tilbudet til barn og unge er skjermet så langt som mulig. En videre utredning av barnehage- og skolestruktur vil være viktig for å styrke fremtidens tilbud til barn og unge i Sauda.

10.9 Framdriftsplan for rullering av kommuneplanens arealdel

Vedtak om utredning:

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem en fremdriftsplan for rullering av arealdelen av kommuneplanen med fokus på å etablere nye næringsareal.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse:

Kommunen skal ha en arealplan som viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk for hele kommunen.

Hva er ventet effekt av tiltaket:

Planen skal gi hovedtrekkene i arealdisponeringen, og rammer og forutsetninger for hvilke nye vedtak og ny arealbruk som kan settes i verk.

I planstrategien som ligger til politisk behandling ligger blant annet revisjon av strategisk næringsplan fra 2017. Kommunedirektøren legger til grunn at Sauda Næringsutvikling KF inntar rollen som prosjektleder for denne planen, og at den omfatter reiseliv, landbruk, og at en ser på samlokalisering av virksomheter med overskuddsvarme med aktivitet som har behov for varme. Kommunedirektøren viser ellers til oppfølging av ANK sitt vedtakspunkt C i sak 035/2024, og følgende vedtak: «Utfylling i sjø for etablering av nytt areal mellom Treaskjæret og fyrsvingen tas i en egen sak. Utvalget ber kommunedirektøren legge frem ny sak om mulighetsstudie og kostnader knyttet dette i første halvdel av 2025».

Kommunedirektøren viser ellers til vedtak om å holde igjen alt salg av næringseiendom i påvente av en avgjørelse i ammoniakkfabrikk-saken.

Av potensielt nye næringsarealer er Lonarholet ledig og planavklart. Kommunen er ikke eier av arealet, men kan potensielt innta en rolle som formidler.

Kostnad:

Internt ressursbehov vil utgjøre minimum ett årsverk. Det vil samtidig være behov for eksterne konsulenttenester. Arbeidet er grovt anslått til 6,5 – 7 millioner kroner, inkludert prosjektstilling.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren viser til planstrategien som er til behandling.

10.10 Attraktiv boligpolitikk

Vedtak om utredning:

I rammesaken (KOM 072/2024) vedtok kommunestyret å styrke boligpolitikken og øke boligattraktiviteten i Sauda i budsjettet for 2025 gjennom tiltak som:

- Tilrettelegging for attraktive leieboliger for tilflyttere som ønsker å "prøvebo" i Sauda, blant annet gjennom at kommunen kjøper leiligheter i større boligprosjekter for å bidra til å utløse bygging.
- Støtte og bidra til realisering av sentrumsnære, aldersvennlige utleieboliger, som for eksempel Comfortpark.
- Etablere virkemidler for bærekraftig boligutvikling av eldre bygg og eksisterende boligtomter.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

For å øke attraktiviteten og tilgangen på boliger i Sauda er det nødvendig å tilrettelegge for nye boligtyper og -modeller som imøtekommer behovene til både unge og eldre tilflyttere.

Kommunens eksisterende boligutvalg er begrenset når det gjelder moderne og bærekraftige løsninger, særlig for tilflyttere og eldre som ønsker sentrumsnære, tilrettelagte boliger. Med begrenset boligbygging og lite renovasjon i eksisterende boligmasse er tilgangen, tilstanden og attraktiviteten på boliger en utfordring for videre lokalsamfunnsutvikling, inkludert tiltrekning av arbeidskraft. Tiltakene vil også bidra til å sikre boligtilbudet til eldre som ønsker å bo hjemme lengre, og gi nye tilflyttere et attraktivt "prøvebo"-tilbud.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

Tiltakene forventes å bidra til:

- Økt tilgang til attraktive leieboliger og boliger for eldre, som kan øke tilflyttingen og bosettingen i kommunen.
- Mer bærekraftig boligtilbud gjennom utvikling og bruk av eksisterende bygningsmasse og tomter, som også styrker lokalsamfunnet og bidrar til næringsutvikling.
- Redusert press på omsorgstjenestene ved å tilby sentrumsnære, tilrettelagte boliger som gir flere eldre mulighet til å bli boende hjemme.
- Positiv utvikling i tilflytting og rekruttering gjennom "prøvebo"-muligheter for potensielle tilflyttere og arbeidssøkere.

Kostnad:

1. **Tilrettelegging av leieboliger for tilflyttere (prøvebo):** Ingen spesifikke midler er avsatt i budsjettet. Dersom det blir aktuelt med kommunal kjøpsstøtte i enkelte prosjekter, vil dette fremmes i egen sak. Kommunestyret kan vurdere en pott på f.eks. 300 000 kroner for dekning av husleie for eksterne rekrutteringskandidater som søker om støtte i en prøveperiode, med en ramme på inntil 100 000 kroner per kandidat.
2. **Comfortpark – aldersvennlige boliger:** Kostnadsfritt i utgangspunktet, med unntak av tidsbruk fra kommunale representanter. Kommunen skal bidra til fremdrift og avklaring av arealbehov og tomtereservasjon.
3. **Bærekraftig boligutvikling av eldre bygg:** Forslag til budsjett inkluderer 50 000 kroner til energirådgivningstjenester for innbyggerne og 200 000 kroner til mulighetsstudie for gjenbruk av sentrale eldre bygg.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret godkjenner tiltakene og setter av midler til prøvebo-ordningen og mulighetsstudien, med en målsetting om å fremme boligutvikling som støtter tilflytting, aldersvennlige boliger og bærekraftig gjenbruk.

10.11 Framtidas omsorg

Vedtak om utredning:

Kommunestyret ber kommunedirektøren inkludera og bygga arbeid og vedtak frå følgjande saker i prosjektet Framtidas omsorg:

- Arbeidsgruppe – framtidige omsorgstenester i Sauda kommune
- Forprosjekt Omsorg 2030 Flere institusjonsplasser på Åbøtunet
- Omstilling Sauda 2025

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Dagens kunnskapsgrunnlag viser at det vil bli flere pasienter og brukere, det blir mindre tilgang til fagfolk/helsepersonell og de økonomiske rammebetingelsene vil bli svekket. Enkelt forklart må helse og velferd levere mer tjenester med mindre personell og økonomiske ressurser i fremtiden enn i dag.

Dette skal tiltaket løse:

Tiltaket skal avklare status og forslå tiltak på tjenesteområdet når det gjelder:

1. Bygg/anlegg og arealer – vedlikehold og investeringsbehov.
2. Organisering av tjenestene – ledelsesstruktur og organisering av de ulike tjenesteområdene.
3. Effektiv ressursutnyttelse - peke på endringsmuligheter, og foreslå tiltak som kan sette helse og velferdstjenesten i stand til å levere bærekraftige helse og velferdstjenester videre inn i fremtiden.

Andre punkter kan komme til når forslag til mandatet for utredningen behandles.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

Det forventes at utredningen gir et godt kunnskapsgrunnlag over dagens situasjon, synliggjør ulike endringsbehov og muligheter, samt kommer med forslag til tiltak som bidrar til å skape bærekraftige helse og velferdstjenester i fremtiden, Utredningen forventes å estimere faglige og økonomiske konsekvenser, og gi beslutningsstøtte til fremtidige prioriteringer og veivalg.

Kostnad:

1 500 000 kr.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren vurderer at tiltaket bør gjennomføres.

10.12 Ny sentrumsplan 2025

Vedtak om utredning:

Kommunestyret ber kommunedirektøren inkludera ny sentrumsplan i budsjettet for 2025.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Det er store utfordringer med tiltak i Sauda sentrum som følge av at reguleringsplanene er vesentlig eldre enn kommuneplanen. Planlegging og utbygging blir derfor mer kostnadskreven, og tar lengre tid enn om planverket var oppdatert.

Hva er ventet effekt av tiltaket?

Lettere plan- og byggesaksprosesser i sentrum. Lavere kostnader for utbyggere.

Kostnad:

Internt ressursbehov vil utgjøre ca. 40 ukesverk. Det vil samtidig være behov for eksterne konsulenttenester. Et planarbeid er grovt anslått til 4,5 – 5 millioner kroner.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren viser til planstrategien som ligger til behandling, og har ikke funnet rom for tiltaket i budsjettet for 2025, men det er lagt inn oppstart i økonomiplanperioden.

10.13 Integreringsprosjektet

Vedtak om utredning:

Ingen vedtak. Prosjektet er en oppfølging av en av kommunedirektørens prioriteringer i rammesaken.

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Sauda har bosatt 195 flyktninger i løpet av de siste tre årene, og integrering i arbeids- og samfunnsliv er avgjørende for flyktingenes økonomiske selvstendighet og trivsel i lokalsamfunnet. Med flere unge flyktninger i etableringsfasen, er det viktig å skape tilrettelagte arbeidsplasser og støtteordninger som fremmer varige arbeidsrelasjoner og hverdagsmestring. Integrering er også viktig for å møte det lokale arbeidsmarkedets etterspørsel etter kvalifisert arbeidskraft i flere sektorer.

Beskrivelse av tiltak:

Gjennom samarbeid mellom introtjenesten, voksenopplæringen og NAV har «Saudamodellen for mangfold i arbeidslivet» allerede bidratt til at 32 av 50 flyktninger har fått arbeid. Modellen bygger på sektorfritt samarbeid og helhetlige tiltak for arbeidserfaring og kompetanseheving. Med bakgrunn i denne modellen foreslås det å videreutvikle til «Saudamodellen for mangfold i arbeids- og samfunnsliv», som også omfatter frivillig arbeid. Dette vil styrke integreringen i samfunnet og bidra til bredere deltakelse. Frivilligsentralen foreslås derfor overført til intro- og voksenopplæringen, hvor den kan spille en viktig rolle med aktiviteter og nettverksbygging for nye innbyggere.

Ventet effekt av tiltaket:

Tiltaket forventes å gi økt deltakelse i arbeid og samfunnsliv, noe som styrker språkutvikling, kulturell forståelse, sosial tilhørighet og økonomisk selvstendighet. For samfunnet vil dette gi en betydelig gevinst ved reduserte behov for sosialstønad og økt integrering. Tiltaket forbereder også Sauda på fremtidens arbeidskraftbehov i sektorer med mangel på ansatte.

Kostnad:

Prosjektet forventes gjennomført innenfor gjeldende ressurser ved å videreføre dagens tre flyktningskonsulenter og frivilligkoordinator. For 2025 forventes et mottak på rundt 25 flyktninger; mottak utover dette kan kreve økte ressurser.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren anbefaler at «Saudamodellen for mangfold i arbeids- og samfunnsliv» videreutvikles innenfor dagens ressurser. Kommunedirektøren flytter frivilligsentralen fra næring, samfunn og kultur og legger den inn under intro- og voksenopplæringen fra 01.01.25.

Videre planlegges det for at frivilligkoordinator integreres i introteamet, og at frivilligsentralen flyttes fysisk til lokalene til intro- og voksenopplæringen for å skape et tettere samarbeid og økt tilgjengelighet for brukerne.

11 Investeringer

Kommunedirektøren foreslår at investeringsbudsjettet for 2025 holdes innenfor rammen som sikrer at kommunens avdragskostnader og totale lånegjeld ikke øker fra nivået i 2024. Dette vil bidra til å opprettholde en ansvarlig økonomistyring og unngå ytterligere belastning på driftsbudsjettet gjennom økte rente- og avdragsutgifter.

I fjorårets budsjett og økonomiplan ble prosjektporteføljen kraftig barbert, og det ble bestilt en rekke helhetlige planer. De planene som ble bestilt var:

- Masterplan vann og avløp
- Plan for bruk, vedlikehold og utbygging av maskinparken (maskinparkplan)
- Plan for bruk, vedlikehold og utbygging av kjøretøy (kjøretøyplan)
- Vedlikeholds- og rehabiliteringsplan for bygg (vedlikeholdsplan)

Masterplan vann og avløp har fått navn hovedplan vann og avløp, og forventes framlagt for politisk behandling i løpet av kort tid. Plan for maskinpark og kjøretøy ble slått sammen til en plan, og er en administrativ plan som danner grunnlag for innspill til økonomiplanene. Vedlikeholdsplanen ble til en administrativ FDV-plan som danner grunnlag for arbeidet med forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygninger og eiendom.

Årets budsjettprosess har vist nytteverdien av slike planer, og kommunedirektøren har derfor også bestilt en helhetlig plan for grøntområdene til kommunen.

Sauda kommune har på noen år klart å få på plass et disposisjonsfond på 200 millioner kroner. Dette kan fremstå som høyt, samtidig som framtidige investeringer gjør det nødvendig med egenkapital for å unngå for store finanskostnader.

I forslaget som nå legges fram er det for 2025 investering på VA for litt over 23 millioner kroner, og andre investeringer på rett over 40 millioner kroner. Totalt låneopptak for disse investeringene er 26,4 millioner kroner, noe som er mindre enn hva vi betaler i avdrag i 2025. Gjelden til kommunen blir altså marginalt redusert.

11.1 Tiltak i økonomiplanen

På den neste siden finner vi oversikten over foreslåtte investeringer i økonomiplanperioden.

INVESTERINGSBUDSJETT		Sauda kommune				
Nr	Prosjektnavn	Område	2025	2026	2027	2028
INV-1	Økt antall ladestasjoner legesenter	Bygg			150 000	
INV-2	Rehabilitering av takkant Saudahallen forprosjekt	Bygg	200 000			
INV-3	Brannvegg Saudahallen	Bygg	350 000			
INV-4	Elektrisk anlegg Risvoll skule	Bygg		500 000		
INV-5	Ventilasjonsanlegg Austarheim skule	Bygg	-	900 000		
INV-6	Ventilasjonsanlegg Rustå barnehage	Bygg	1 100 000			
INV-7	Varebil bygg	Bygg	800 000	-		
INV-8	Solceller kommunale boliger	Bygg	2 100 000			
INV-9	Lyskilder	Bygg	3 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
INV-10	Oppgradering tak Austarheim skule	Bygg		2 000 000		
INV-11	Ventilasjonsanlegg Risvoll skule	Bygg			2 160 000	
INV-12	Etterisolering himling Austarheim skule	Bygg			300 000	
INV-13	Rehabilitering av garderobebygg Fløgstad skule	Bygg		1 000 000		
INV-14	Fjernvarme Ungdomsskolen - forprosjekt	Bygg	100 000			
INV-15	Ventilasjonsanlegg Leabøen barnehage	Bygg		1 080 000		
INV-16	Adgangskontroll helse- og legesenter	Bygg			2 700 000	
INV-17	Carport kommunale biler	Bygg			500 000	
INV-18	Kokeplater og ventilatorer leiligheter Høllandstunet	Bygg		360 000		
INV-19	Elektriske anlegg kirkebygg	Bygg			1 000 000	1 000 000
INV-20	Prosjektledelse	Bygg	2 350 000	2 350 000	2 350 000	2 350 000
INV-21	Forprosjekt oppvekt	Bygg	13 500 000			
INV-22	Ny himling barfotgang Saudahallen	Bygg	200 000			
INV-23	Rør/grensesnitt ifm. etablering av klatrehall ved Saudahallen	Bygg	1 350 000			
INV-24	Forprosjekt helse	Bygg	1 500 000			
Sum bygg			26 550 000	10 190 000	11 160 000	5 350 000
INV-25	9x Innkjøp biler helse og velferd	Helse		2 790 000		
Sum Helse og velferd				2 790 000		-
INV-26	RITS- felles investeringsprosjekter	IKT	2 301 200			
INV-27	RITS - kommuneinterne investeringser	IKT	700 000			
INV-28	RITS - Prosjekter fra 2024 overf. Til 2025	IKT	517 500			
Sum IKT			3 518 700			-
INV-29	GPS	Plan	500 000			
Sum Forvaltning			500 000			500 000
INV-30	Automatisering av bilvekt - skiltgjenkjenning	Renov		600 000		
INV-31	Renovasjonsboder	Renov	1 500 000	1 500 000		
INV-32	Sorteringsplate	Renov		2 000 000		
INV-33	Volvo hjulgraver et.	Renov		5 500 000		
INV-34	Stor renovasjonsbil	Renov		7 000 000		
INV-35	Komposteringsanlegg	Renov		1 500 000	15 000 000	
INV-36	Truck	Renov	500 000			
INV-37	Nye dunker til husholdningsavfall	Renov	300 000			
Sum Renovasjon			2 300 000	18 100 000	15 000 000	-
INV-38	Fliskutter	Park		200 000		
INV-39	Lekeapparat	Park			500 000	
INV-40	Robotklippere	Park	750 000			
INV-41	Bil med plan	Park				1 000 000
INV-42	2x raider plenklippere	Park			350 000	
Sum Uteområde/park/idrett			750 000	200 000	850 000	1 000 000
INV-44	Renseanlegg Tangen	VA		200 000	500 000	500 000
INV-45	Pumpestasjon Åbødalen	VA			200 000	
INV-46	Vannforsyning Svandalen	VA		500 000	9 000 000	9 000 000
INV-47	Varebil vann	VA	400 000			
INV-48	VA Indre Espeland	VA		1 000 000		20 000 000
INV-49	VA Egne hjem	VA		1 000 000		10 000 000
INV-50	Avløp trinn 4	VA	1 000 000		21 000 000	
INV-51	Avløp trinn 5	VA	1 000 000			27 000 000
INV-52	Fosstveitdammen	VA	5 000 000	10 000 000		
INV-53	Avløp trinn 3	VA	7 000 000	20 000 000		
INV-54	Solbrekk - Brekke	VA	6 000 000	6 000 000		
INV-55	Miljøgata	VA		6 000 000	6 000 000	
INV-56	Kapasitetsøkning avløp Saua Gard	VA		400 000	6 000 000	
INV-57	Vannledning skolebrua	VA			200 000	
INV-58	Engjaveien 1/3	VA			200 000	
INV-59	Svandalskryssset - Sandvika	VA				5 000 000
INV-60	Avløp trinn 2 ferdigstilling	VA	2 800 000			
Sum VA			23 200 000	45 100 000	43 100 000	71 500 000
INV-61	Brøyteutstyr	Vei	500 000	-	500 000	-
INV-62	Utskifting gatelys	Vei	500 000	500 000	500 000	500 000
INV-63	Rassikringstiltak	Vei	500 000			
INV-64	Asfalt Fivelandsvegen	Vei	1 600 000			
INV-65	Hurtigladepunkt langs innfartsveier	Vei	1 500 000			
Sum Vei			4 600 000	500 000	1 000 000	500 000
Totale investeringer			61 418 700	76 880 000	71 110 000	78 850 000
VA - investeringer			23 200 000	45 100 000	43 100 000	71 500 000
Havnekassen			-	-	-	-
Øvrige investeringer			38 218 700	31 780 000	28 010 000	7 350 000

På de følgende sidene vil kommunedirektøren kort kommentere de tiltak som er tatt med i økonomiplanen.

11.1.1 Tiltak bygg

INV-1 Økt antall ladestasjoner legesenter

Det er ladestasjoner på to P-plasser, men det er flere biler enn ladestasjoner. Medfører frustrasjon og usikkerhet. Kommunedirektøren vil først søke å løse dette gjennom forbedring av rutiner, men legger inn investering i økonomiplanperioden.

INV-2 Rehabilitering av takkant Saudahallen forprosjekt

Deler fra taket har falt ned, men taket er midlertidig sikret. Behov for et forprosjekt for å få reelt kostnadsanslag på rehabilitering av taket.

INV-3 Brannvegg Saudahallen

Basert på gjennomgang fra brannvesenet er det avdekket kritisk avvik som må rettes opp.

INV-4 Elektrisk anlegg Risvoll skule

Anlegget er fra byggeår. Tiltaket går ut på å bytte tavler som per i dag har skrusikringer med automatsikringer. Må også få på plass oppdaterte kursfortegnelser. Tiltaket er satt til år 2 i økonomiplanperioden for å avvete forprosjektet etter Framtidas oppvekst.

INV-5 Ventilasjonsanlegg Austarheim skule

Ferdigstilling av trinn 1. Anses som nødvendig for funksjonen til eksisterende anlegg. Tiltaket er satt til år 2 i økonomiplanperioden for å avvete forprosjektet etter Framtidas oppvekst.

INV-6 Ventilasjonsanlegg Rustå barnehage

Rustå barnehage har i dag åpne avvik som følge av høye radonmålinger. Som et midlertidig tiltak er det iverksatt luftetiltak.

INV-7 Varebil bygg

Sauda kommune har utarbeidet plan for kjøretøy- og maskinparken. I denne ligger det inne utbygging av to varebiler for 2025. Kostnad er lagt på midt i prisintervallet for denne type biler.

INV-8 Solceller kommunale boliger

Ferdigstilling av prosjektet startet opp i 2024. Prosjektet er fullfinansiert av ENOVA-midler

INV-9 Lyskilder

Behov for å bytte alle lyskilder med kvikksølvholdige lysrør og halogenlamper ettersom det ikke er mulig å få tak i nye rør og pærer. Deler av bygg er allerede er mørklagt. Vi avventer utbygging på skolene til etter forprosjektet på skole er ferdigstilt, og flytter fungerende lyskilder fra andre bygg til skolene.

INV-10 Oppgradering tak Austerheim skule

I kommunen sin nye FDV-plan er det identifisert behov for oppgradering av taket på Austerheim skule. Tiltaket er satt til år 2 i økonomiplanperioden for å avvente forprosjektet etter Framtidas oppvekst.

INV-11 Ventilasjonsanlegg Risvoll skule

I kommunen sin nye FDV-plan er det identifisert behov for oppgradering av ventilasjonsanlegget for Risvoll skule. Kostnad for tiltaket inkluderer 20 prosent usikkerhet. Tiltaket er lagt til år 3 i økonomiplanperioden for å avvente forprosjektet etter Framtidas oppvekst, samt at det tas hensyn til tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre prosjektet.

INV-12 Etterisolering himling Austerheim skule

I kommunen sin nye FDV-plan er det identifisert behov for etterisolering av himlingen på Austerheim skule. Tiltaket er lagt til år 3 i økonomiplanperioden for å avvente forprosjektet etter Framtidas oppvekst, samt at det tas hensyn til tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre prosjektet.

INV-13 Rehabilitering av garderobebygg Fløgstad skule

I kommunen sin nye FDV-plan er det identifisert behov for rehabilitering av garderobebygg ved Fløgstad skule. Tiltaket er lagt til år 3 i økonomiplanperioden for å avvente forprosjektet etter Framtidas oppvekst, samt at det tas hensyn til tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre prosjektet.

INV-14 Fjernvarme Ungdomsskolen - forprosjekt

Planlegging for fjernvarme til byggetrinn 1 og 3 på Ungdomsskolen

INV-15 Ventilasjonsanlegg Leabøen barnehage

Anslått kostnad for utbedring av ventilasjonsanlegget for Leabøen barnehage. Prosjektet bør avventes til det foreligger en helhetlig plan for oppgradering av barnehagene i tråd med kommunestyrets vedtak.

INV-16 Adgangskontroll helse- og legesenter

Dagens system for adgangskontroll på Legesenter, Helsesenter, Åbøtunet, Sykehusbygget (DMS), og Høllandstunet er ikke i tråd med moderne krav til internkontroll. Det foreslås at prosjektet avventes til at prosjektet Framtidas helse og velferd er ferdigstilt. Tiltaket er lagt inn i år tre for å synliggjøre behovet.

INV-17 Carport kommunale biler

Tiltaket er knyttet til helsesenteret, og vil forenkle bruken av bilene på vinteren. Det foreslås at prosjektet avventes til at prosjektet Framtidas helse og velferd er ferdigstilt. Tiltaket er lagt inn i år tre for å synliggjøre behovet.

INV-18 Kokeplater og ventilatorer leiligheter Høllandstunet

Gjelder alle leiligheter. Kokeplater med jordfeil. Gamle ventilatorer, nesten ikke avsug. Er identifisert som en brannrisiko og fører til unødvendig brannutrykninger. Det foreslås at prosjektet avventes til at prosjektet Framtidas helse og velferd er ferdigstilt.

INV-19 Elektriske anlegg kirkebygg

Nytt elektrisk anlegg i Sauda kirke, Saudasjøen kapell, Solbrekk kapell, Hellandsbygd kapell

INV-20 Prosjektledelse

Lønn til ansatte i prosjektavdelingen, slik at investeringsprosjektene kan gjennomføres. På sikt skal kostnader til prosjektledelse ligge i budsjett per tiltak, men det har ikke vært mulig å få gjennomført for inneværende år.

INV-21 Forprosjekt oppvekst

Det settes av midler til planlegging og prosjektering i tråd med bestillingen fra kommunestyret i saken om Framtidas oppvekst.

INV-22 Ny himling barfotgang Saudahallen

Følger av INV-9, og utføres samtidig

INV-23 Rør/grensesnitt ifm. etablering av klatrehall ved Saudahallen

Videreføring av eksisterende prosjekt med 1,1 millioner kroner. I tillegg avsettes midler til å tilbakeføre eksisterende vei/sti ved klatrehallens nord-østre hjørne.

INV-24 Forprosjekt helse

En stor del av prosjektet Framtidens helse og velferd vil omhandle hvilke bygg Sauda kommune har i dag, dokumentere bygningsteknisk standard, og se på muligheter for hvordan disse kan utnyttes på ulikt vis. Prosjektmidlene er derfor plassert på investering. I tertialrapporten vil kommunedirektøren komme tilbake til et eventuelt behov for overflytting av midler mellom drift og investeringsbudsjettet.

11.1.2 Tiltak Helse og velferd

INV-25 9x Innkjøp biler helse og velferd

I henhold til ny plan for kjøretøy går Sauda kommune bort fra å lease biler. Tiltaket er kostnadsberegnet på å kjøpe ut eksisterende biler. Før avtale inngås skal det foretas en ytterligere vurdering av forholdet mellom å kjøpe ut de eksisterende bilene, og det å foreta en ny anskaffelse.

11.1.3 Tiltak IKT

INV-26 RITS- felles investeringsprosjekter

Investering i tråd med styrevedtak i Ryfylke IKT KO (RITS).

INV-27 RITS - kommuneinterne investeringer

Investering i tråd med styrevedtak i Ryfylke IKT KO (RITS).

INV-28 RITS - Prosjekter fra 2024 overf. Til 2025

Overføring av investeringer fra 2024 til 2025 i tråd med styrevedtak i Ryfylke IKT KO (RITS).

11.1.4 Tiltak forvaltning

INV-29 GPS

Sauda kommune har i dag 2 stk GPSer til oppmåling. De er 15 og 11 år gamle, og den ene må nå byttes ut.

11.1.5 Tiltak renovasjon

INV-30 Automatisering av bilvekt – skiltgjenkjenning

Tiltaket vil frigjøre personell fra luka, som kan gi bedre veiledning av kunder på sorteringsanlegget, samt bidra til økt kontroll av avfallet som kommer inn. Det vil kunne gi bedre sorteringsgrad og redusere kostnader til videre sortering. Tiltaket er satt til år 2 i påvente av investeringsbeslutning fra Iverson.

INV-31 Renovasjonsboder

Etablere større oversiktlige renovasjonsboder. En stor bod skal erstatte flere små boder som benyttes i dag. Bodene plasseres på utfartsveier som hytteturister passerer på vei hjem fra hytten. Dette vil redusere tiden renovatørene benytter til innsamling av hytter renovasjon og frigjøre tid til bedre sortering og kontroll av avfall. Bodene skal utformes slik at de er bedre tilrettelagt for sortering, ha god plass og være opplyste og oversiktlige.

INV-32 Sorteringsplate

Det er krav at det skal gjennomføres stikkprøver av avfallet som samles inn fra husholdninger. Dette for å kunne bekrefte om det er mye feilsortering og om det må gjøres tiltak. Eksempelvis, matavfall, batterier ++ i restavfallet. En sorteringsplate vil også kunne føre til at det på høytider fortsatt kan settes ut større containere til innsamling av hytter renovasjon. Disse kan etter høytiden tømmes på sorteringsplaten og sorteres her. Det vil ikke være mulig å fortsette med å sette ut containere slik det har blitt praktisert til nå, med strengere krav til sortering. Tiltaket er satt til år 2 i påvente av investeringsbeslutning fra Iverson.

INV-33 Volvo hjulgraver el.

Innkjøp av elektrisk hjulgraver til renovasjonen. Det vil kunne forventes noe midler fra ENOVA til et slikt bytte. Lang leveringstid gjør at det må bestilles minst et år før forventet levering. Tiltaket er satt til år 2 i påvente av investeringsbeslutning fra Iverson.

INV-34 Stor renovasjonsbil

Sauda kommune har i dag en stor renovasjonsbil. Den begynner å bli gammel, og ved service må det leies inn bil. Kommunedirektøren setter tiltaket til år 2 i påvente av nærmere utredninger om interkommunalt samarbeid.

INV-35 Komposteringsanlegg

Det er gjennomført ett forprosjekt på komposteringsanlegg. Netto gevinst av å gjennomføre dette prosjektet vil være fra 500 000,- pr år. Det er avhengig av at anlegget ligger i tilknytning til dagens sorteringsanlegg for å kunne nytte eksisterende personell og ressurser til driften av anlegget. Kommunedirektøren setter tiltaket til år 2 og 3 i påvente av nærmere utredninger om interkommunalt samarbeid.

INV-36 Truck

Bytte ut teleskoptruck. Trucken vi har i dag krever ett spesielt trucksertifikat som svært få har. Det vil være en kostnadsbesparelse å slippe å kurse nåværende og nye ansatte for å kunne operere denne. Salg av teleskoptruck vil finansiere kjøp av ny truck/maskin som krever vanlig maskinførerbevis/truckførersertifikat. Kommunedirektøren har innstilt på tiltaket under forutsetning av at det er selvfinansierende med salg av teleskoptruck.

INV-37 Nye dunker til husholdningsavfall

Inntrengning av vann i dunkene hos abonnentene. Vann i avfallet gir økt vekt og gjør det dyrere når vi leverer fra oss avfallet.

11.1.6 Tiltak uteområdet/park/idrett

INV-38 Fliskutter

Fliskutter/flishugger for å håndtere vegetasjon på kommunale veier og stier. Skal være av type som gjør det mulig å låne ut til lag og foreninger.

INV-39 Lekeapparat

Lekeplassutstyr Tråsavikåsen. Lite godkjent utstyr på lekeklassen. Kommunedirektøren setter tiltaket ut i tid i påvente av en helhetlig plan for grøntområdene.

INV-40 Robotklippere

Robotklippere og strømtilførsel. Saudasjøen kapell, Fengselstomta, Naturparken, Høse, Gunnarsmoen.

INV-41 Bil med plan

Nåværende kjøretøy er angrepet av rust. Det er behov for en robust bil med 4x4 for å dra stor tilhenger. Legges opp til utskifting i slutten av perioden, i tråd med plan. Kommunedirektøren setter tiltaket ut i tid i påvente av en helhetlig plan for grøntområdene.

INV-42 2x Raider plenklippere

Ekstisterende klippere begynner å bli gamle, og benyttes daglig på sommedvedlikehold av grøntområde. Av hensyn til fremkommelighet på kirkegårdene er det dessverre nødvendig med to ulike størrelser.

11.1.7 Tiltak Vann og avløp

INV-44 Renseanlegg Tangen

Forprosjekt sekundærrensing i tråd med EU direktiv. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 90 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet.

INV-45 Pumpestasjon Åbødalen

Forprosjekt for ny pumpestasjon Åbødalen, med forventet gjennomføring av hovedtiltak i 2029. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 3 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet.

INV-46 Vannforsyning Svandalen

Det settes av midler til forprosjekt i 2026, med oppstart av prosjekt i 2027. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 3 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet.

INV-47 Varebil vann

Utbygging i henhold til plan.

INV-48 VA Indre Espeland

Det settes av midler til forprosjekt i 2026, med oppstart av prosjekt i 2028. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 20 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet. Prosjektet er lagt inn i økonomiplanen, men det fordrer at prosjektet blir en del av Hovedplanen for vann og avløp når denne blir politisk behandlet.

INV-49 VA Egne hjem

Det settes av midler til forprosjekt i 2026, med oppstart av prosjekt i 2028. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 10 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet. Prosjektet er lagt inn i økonomiplanen, men det fordrer at prosjektet blir en del av Hovedplanen for vann og avløp når denne blir politisk behandlet.

INV-50 Avløp trinn 4

Det settes av midler til forprosjekt i 2025, med oppstart av prosjekt i 2027. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 21 millioner kroner inkludert 30% usikkerhet. Prosjektet er lagt inn i økonomiplanen, men det fordrer at prosjektet blir en del av Hovedplanen for vann og avløp når denne blir politisk behandlet.

INV-51 Avløp trinn 5

Det settes av midler til forprosjekt i 2025, med oppstart av prosjekt i 2028. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 27 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet. Prosjektet er lagt inn i økonomiplanen, men det fordrer at prosjektet blir en del av Hovedplanen for vann og avløp når denne blir politisk behandlet.

INV-52 Fosstveitdammen

Forprosjektet ligger inne i årets budsjett. Nedtapping av dammen ble godkjent i oktober 2024. Prosjektering og oppstart av rivning starter i 2025. Arbeidets karakter og omfang gjør at det budsjetteres med at prosjektet kan gå over i 2026 før det blir ferdigstilt.

INV-53 Avløp trinn 3

Tiltaket er ferdig prosjektert, og en avventer endelig godkjennelse av reguleringsplan. Oppstart av arbeidet i 2025, ferdigstilling i 2026. Tiltaket har førsteprioritet i hovedplanen for vann og avløp. Anslaget inkluderer 20% usikkerhet.

INV-54 Solbrekk-Brekke

Tiltaket videreføres fra 2024. Sauda kommune avventer Rogaland fylkeskommune sitt prosjekt her, og vil foreta utbygging av teknisk anlegg i grunnen når fylkeskommunen setter i gang sitt prosjekt. Tiltaket har andreprioritet i hovedplanen for vann og avløp. Fylkeskommunen gav i fjor melding om at tiltaket skulle settes i verk i 2024, og har i 2024 satt at tiltaket skal settes i verk i 2025.

INV-55 Miljøgata

Tiltaket er ferdig prosjektert, og avventer investeringsbeslutning fra Rogaland fylkeskommune.

INV-56 Kapasitetsøkning avløp Saua Gard

Det settes av midler til forprosjekt i 2026, med oppstart av prosjekt i 2027. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 6 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet. Prosjektet er lagt inn i økonomiplanen, men det fordrer at prosjektet blir en del av Hovedplanen for vann og avløp når denne blir politisk behandlet.

INV-57 Vannledning skolebrua

Det settes av midler til forprosjekt i 2026, med oppstart av prosjekt i 2029. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 3 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet. Forprosjektet er lagt inn i økonomiplanen, men det fordrer at prosjektet blir en del av Hovedplanen for vann og avløp når denne blir politisk behandlet.

INV-58 Engjaveien 1/3

Det settes av midler til forprosjekt i 2026, med oppstart av prosjekt i 2030. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 3 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet. Forprosjektet er lagt inn i økonomiplanen, men det fordrer at prosjektet blir en del av Hovedplanen for vann og avløp når denne blir politisk behandlet.

INV-59 Svandalskrysset – Sandvika

Det settes av midler til forprosjekt i 2028, med oppstart av prosjekt i 2030. Foreløpig anslag på endelig prosjekt er 75 millioner kroner inkludert 50% usikkerhet. Forprosjektet er lagt inn i økonomiplanen, men det fordrer at prosjektet blir en del av Hovedplanen for vann og avløp når denne blir politisk behandlet.

INV-60 Avløp trinn 2 ferdigstilling

Pågående prosjekt. Satt av midler til ferdigstilling i 2025.

11.1.8 Tiltak veg

INV-61 Brøyteutstyr

Utstyret til brøyting er blitt mye brukt i det siste, og begynner å bli modent for utskifting. Legger inn midler til de mest prekære utskiftinger i 2025. Samtidig må kommunen vurdere hvorvidt brøyting skal gjøres i egenregi, eller om det er en tjeneste som på sikt kan settes ut.

INV-62 Utskifting gatelys

Det legges opp til at dagens gatelys skal erstattes med lysarmatur med LED-pærer. Pærene får lengre levetid, og reduserer strømforbruket.

INV-63 Rassikringstiltak

Utføre rassikring Fivelandsvegen og Almannajuvet. Kartlegge videre områder med behov for rassikringstiltak.

INV-64 Asfalt Fivelandsvegen

Vegen er ferdigstilt, men det ble ikke budsjettet for asfalt. Det utføres allerede vedlikeholdsarbeid for å sikre at vegen ikke blir vasket ut, og det foreslås at det blir lagt asfalt for å bedre kvaliteten på veien, og sikre den bedre.

INV-65 Hurtiglادepunkt langs innfartsveier

Oppfølging av verbalpunkt fra budsjett 2024. Tiltaket er eksternt finansiert, og foreløpig er det tiltenkt ladepunkter på Breiborg og på Ropeid. Det vil bli foretatt ny vurdering av plassering av punktene med tanke på ønske om ladepunkt i nærheten av butikk / cafe.

12 Tallbudsjettet

Bevilgningsoversikt drift 1. ledd 2025

	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2024	Regnskap 2023
Driftsregnskapet						
Rammetilskudd	-200 736 000	-200 736 000	-200 736 000	-200 736 000	-191 000 000	-185 518 798
Inntekts- og formuesskatt	-162 246 000	-162 246 000	-162 246 000	-162 246 000	-140 000 000	-140 626 317
Eiendomsskatt	-57 499 000	-57 499 000	-57 499 000	-57 499 000	-55 599 100	-54 262 347
Andre generelle driftsinntekter	-58 802 900	-58 802 900	-58 802 900	-58 802 900	-51 065 000	-54 597 420
Sum generelle driftsinntekter	-479 283 900	-479 283 900	-479 283 900	-479 283 900	-437 664 100	-435 004 882
Sum Bevilgninger drift	407 678 677	423 254 703	411 951 669	411 387 969	341 507 288	245 274 482
Avskrivninger	45 898 000	45 898 000	45 898 000	45 898 000	43 164 700	45 754 592
Sum netto driftsutgifter	453 576 677	469 152 703	457 849 669	457 285 969	384 671 988	291 029 074
Brutto driftsresultat	-25 707 223	-10 131 197	-21 434 231	-21 997 931	-52 992 112	-143 975 808
Renteinntekter	-8 534 000	-8 534 000	-8 534 000	-8 534 000	-5 164 000	-8 891 253
Utbytter	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-914 715
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-2 800 000	-9 093 642
Renteutgifter	35 612 000	35 612 000	35 612 000	35 612 000	35 612 300	29 239 815
Avdrag på lån	35 443 000	35 443 000	35 443 000	35 443 000	40 443 000	38 916 578
Netto finansutgifter	54 521 000	54 521 000	54 521 000	54 521 000	67 091 300	49 256 783
Motpost Avskrivninger	-45 898 000	-45 898 000	-45 898 000	-45 898 000	-43 164 700	-45 754 592
Netto driftsresultat	-17 084 223	-1 508 197	-12 811 231	-13 374 931	-29 065 512	-140 473 617
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	7 485 000	7 485 000	7 485 000	7 485 000	7 485 000	12 457 611
Bruk av bundne driftsfond	-9 135 000	-9 135 000	-9 135 000	-9 135 000	-8 374 700	-10 499 473
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	35 832 223	31 378 000	31 559 231	32 122 931	46 268 512	138 515 479
Bruk av disposisjonsfond	-17 098 000	-28 219 803	-17 098 000	-17 098 000	-16 313 300	0
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	17 084 223	1 508 197	12 811 231	13 374 931	29 065 512	140 473 617
Fremførbart til inndekning i senere år(merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt - drift 2. ledd 2025

	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2024	Regnskap 2023
Driftsregnskapet						
Faglig stab og støtte						
Netto driftsramme	51 882 200	53 447 300	52 372 300	51 947 300	45 005 800	23 826 183
Oppvekst						
Netto driftsramme	163 117 950	158 935 850	156 726 150	156 224 350	108 613 800	87 048 781
Helse og Velferd						
Netto driftsramme	240 268 363	238 663 738	232 663 738	229 932 738	215 922 651	221 701 043
Næring og Samfunn inkl. Havnekassen						
Netto driftsramme	102 059 164	102 157 815	99 774 481	98 256 581	98 126 537	117 731 779
Kraft						
Netto driftsramme kraft	-53 260 000	-40 750 000	-40 750 000	-40 750 000	-86 827 800	-142 463 656
Overordnet						
Overordnet sentralt	-34 704 000	-27 515 000	-27 150 000	-22 538 000	16 417 500	0
Motpost avskriv. /kalk.renter /mva komp.	-61 685 000	-61 685 000	-61 685 000	-61 685 000	-55 751 200	-62 569 648
Til fordeling drift	407 678 677	423 254 703	411 951 669	411 387 969	341 507 288	245 274 482
Fra Bevilgningsskjema drift	407 678 677	423 254 703	411 951 669	411 387 969	341 507 288	245 274 482
	0	0	0	0	0	0

12.1 Driftsbudsjettet 2025 og økonomiplan 2025 – 2028

Økonomisk oversikt drift jf. §5-6							
Linjenavn	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	%	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Rammetilskudd	-185 518 798	-191 000 000	-200 736 000		-200 736 000	-200 736 000	-200 736 000
Inntekts- og formuesskatt	-140 626 317	-146 855 000	-162 246 000		-162 246 000	-162 246 000	-162 246 000
Eiendomsskatt	-54 262 347	-55 599 100	-57 499 000		-57 499 000	-57 499 000	-57 499 000
Andre skatteinntekter	-25 450 483	-26 665 000	-25 455 000		-25 455 000	-25 455 000	-25 455 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-74 288 396	-65 300 000	-47 726 000		-47 726 000	-47 726 000	-47 726 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-86 454 806	-71 649 400	-96 591 542		-96 591 542	-96 591 542	-96 591 542
Brukerbetalinger	-14 434 919	-10 483 000	-12 001 860		-12 164 985	-12 164 985	-12 164 985
Salgs- og leieinntekter	-241 517 677	-189 411 100	-143 586 500		-131 276 500	-131 276 500	-131 276 500
SUM DRIFTSINTEKTER	-822 553 743	-756 962 600	-745 841 902		-733 695 027	-733 695 027	-733 695 027
Lønnsutgifter	342 558 369	368 129 887	382 455 079		378 622 630	378 860 130	377 019 230
Sosiale utgifter	74 652 814	95 730 000	87 140 000		93 482 000	93 900 000	98 104 000
Kjøp av varer og tjenester	148 263 493	145 988 451	152 240 700		153 355 300	141 396 766	138 469 966
Overføringer og tilskudd til andre	67 521 048	57 657 450	52 530 900		52 335 900	52 335 900	52 335 900
Avskrivninger	45 754 599	43 164 700	45 898 000		45 898 000	45 898 000	45 898 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	678 750 323	710 670 488	720 264 679		723 693 830	712 390 796	711 827 096
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-143 803 420	-46 292 112	-25 577 223	3,43	-10 001 197	-21 304 231	-21 867 931
Renteinntekter	-9 003 395	-8 664 000	-8 664 000		-8 664 000	-8 664 000	-8 664 000
Utbytter	-914 715	-1 000 000	-1 000 000		-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Gvinster og tapp på finansielle omløpsmi	-9 093 642	-2 800 000	-7 000 000		-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000
Renteutgifter	29 239 816	35 612 300	35 612 000		35 612 000	35 612 000	35 612 000
Avdrag på lån	38 856 332	40 443 000	35 443 000		35 443 000	35 443 000	35 443 000
NETTO FINANSUTGIFTER	49 084 396	63 591 300	54 391 000		54 391 000	54 391 000	54 391 000
Motpost avskrivninger	-45 754 592	-43 164 700	-45 898 000		-45 898 000	-45 898 000	-45 898 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-140 473 616	-25 865 512	-17 084 223	2,29	-1 508 197	-12 811 231	-13 374 931
Disponering eller dekning av netto driftsr	0	0	0		0	0	0
Overføring til investering	0	0	0		0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	12 457 611	7 485 000	7 485 000		7 485 000	7 485 000	7 485 000
Bruk av bundne driftsfond	-10 499 474	-8 374 700	-9 135 000		-9 135 000	-9 135 000	-9 135 000
Avsetninger til disposisjonsfond	138 515 479	43 068 512	35 832 223		31 378 000	31 559 231	32 122 931
Bruk av disposisjonsfond	0	-16 313 300	-17 098 000		-28 219 803	-17 098 000	-17 098 000
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0		0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV	140 473 616	25 865 512	17 084 223		1 508 197	12 811 231	13 374 931
PREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0		0	0	0

12.2 Forutsetningen for framskriving i økonomiplanperioden

I økonomiplanperioden 2025-2028 er det utarbeidet driftstiltak fra alle sektorer som viser reduksjon / kutt i driften. Det foreslås også tiltak som øker kostnadene. Kommunedirektøren har gjennomgått og vurdert alle tiltak. Under hver sektor vil en kunne finne alle de tiltakene som kommunedirektøren har valgt å ta inn i økonomiplanen og de tiltak som er vurdert, men som en ikke har valgt å ta inn i økonomiplanen.

Investeringstakten holdes på et lavt nivå i år 1 av økonomiplanperioden. En legger til grunn gjennomsnittlig nye låneopptak på NOK 30 millioner. Når det gjelder utviklingen av rentekostnadene forventest det ei normalisering av rente og en antar at rentene vil reduseres noe i økonomiplanperioden. Rentekostnader for 2025 er forventet å ligge på 5,00% – 5,30%. For årene 2026 og 2028 er forventningene at renten skal normaliseres seg og gå noe ytterligere ned.

Frie inntekter

Frie inntekter er rammetilskudd fra inntektssystemet og skatteinntekter.

Skatt på formue og inntekt

I budsjettet for 2025 er det lagt inn NOK. 162 246 000,- i skatt. I tillegg har en lagt inn NOK 18 millioner i naturressursskatt.

Rammeoverføringer

For 2025 er det bereknet til NOK 193 136 000,-. For 2024 var det berekna til 187 000 000. Inntektsutjevningen for 2025 NOK 7 600 000 millioner.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten er beregnet til NOK 57,5 millioner. Det er regnskap for 2024 som ligger til grunn for beregninger. Per 23. oktober 2024 er ikke beregningsgrunnlaget fra Skatteetaten tilgjengelig.

Hjemfallsleie og salg av konsesjonskraft.

Hjemfallsleie er budsjettetert med NOK 14,7 millioner kroner, i tråd med prognose fra Statnett. Konsesjonskraft er solgt med 100% til fastpris. Netto salg av konsesjonskraften er beregnet til NOK 56,5 millioner. Dette er en nedgang på NOK 37,2 millioner kroner fra 2024.

Salg og leie inntekter, gebyr

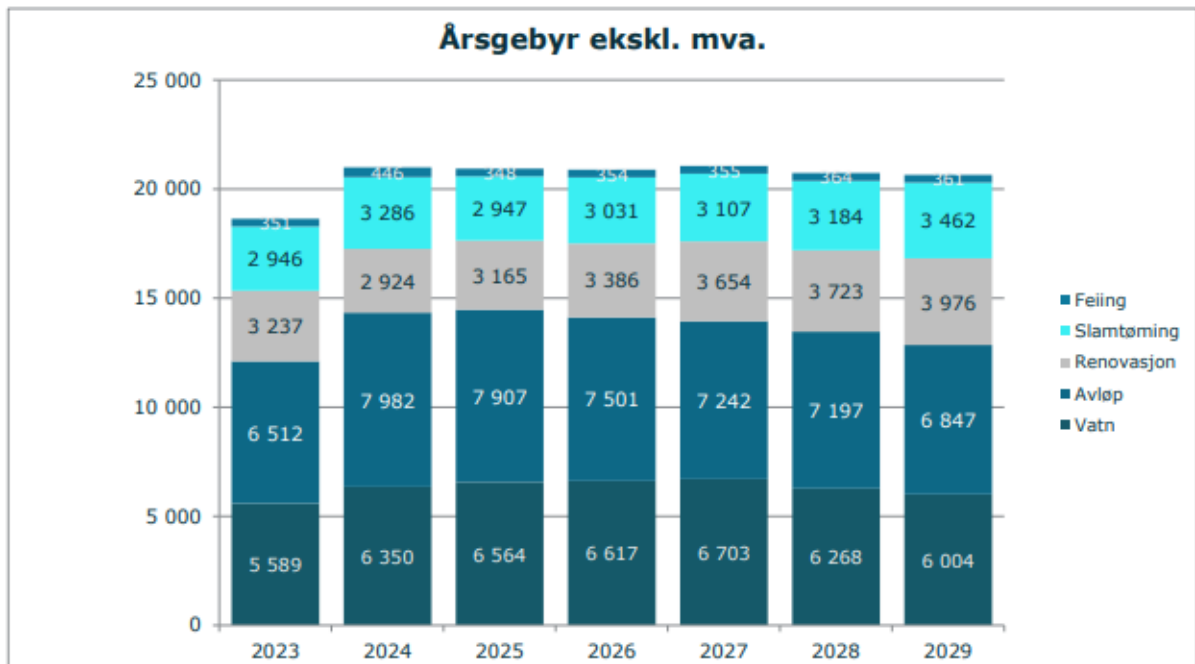
Salgs- og leieinntekter gjelder egenbetalinger for diverse tjenester, som foreldrebetaling barnehager og skolefritidsordningen, kommunale avgifter, huslige, gebyr, konsesjonskraft, billettinntekter med mer.

Det blir lagt til grunn en generell konsumprisindeks på 2,6% for alle varer og tjenester som blir beregnet på generell basis. Varer og tjenester som beregnes ut fra selvkost, har statlige føringer eller har egne beregninger (som bla. selvkost, SFO, Barnehagesatser, Husleie) kan ha høyere eller lavere prisvekst.

Gebyr for vann, avløp og renovasjon (VAR-gebyr) blir regulert av selvkostberegninger.

Fra 2024 til 2025 foreslår en samlet gebyrreduksjon på rundt -0,3 %, hvor feiing reduseres mest i prosent med 22 %. Renovasjon øker med 8,2 %. I perioden 2023 til 2028 øker samlet gebyr med kr 2 101, fra kr 18 635 i 2023 til kr 20 736 i 2028. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyr økning på 2,2 %. Gebyreksemlene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 200 kubikkmeter. Gebyrsatsene vises ekskl. mva.

Regjeringen har foreslått reduksjon i mva-satsene for vann- og avløpsgebyrene. Det foreslås at kommunedirektøren får fullmakt til å regulere vann- og avløpsatsene iht. stortingets vedtak.

Gebyrøndring fra året før	2025	2026	2027	2028	2029
Vatn	3,4 %	0,8 %	1,3 %	-6,5 %	-4,2 %
Avløp	-0,9 %	-5,1 %	-3,5 %	-0,6 %	-4,9 %
Renovasjon	8,2 %	7,0 %	7,9 %	1,9 %	6,8 %
Slamtøming	-10,3 %	2,9 %	2,5 %	2,5 %	8,7 %
Feiing	-22,0 %	1,7 %	0,3 %	2,5 %	-0,8 %
Samlet endring	-0,3 %	-0,2 %	0,8 %	-1,5 %	-0,4 %

Prognose for selvkostgebyrene i økonomiplanperioden

Lønn og sosiale utgifter

Lønnsbudsjettet tar utgangspunkt i faste stillingshjemler. Det er lagt inn en lønnsvekst på NOK 10,3 millioner for 2025.

Pensjonskostnadene består av premie på lønn (ført på einingene), reguleringspremie og premieavvik. Pensjonskostnadene er lagt inn ut fra de prognosene som er mottatt fra Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens Pensjonskasse (SPK), de så kalla pensjonsnotene. Premieavviket er berekna til om lag NOK 28,1 millioner. Årlig utgiftsføring av premieavvik (amortisering) er på NOK 15 millioner. Dette finansieres av tidligere års avsetninger av premieavvik.

Andre driftsutgifter

Det er ikke lagt inn forventet prisvekst på «andre driftsutgifter» F.eks. telefon, energi, forsikringer og kommunale avgifter.

Kapitalkostnader

Avskrivninger av kommunen sine anleggsmidler er lagt inn i budsjettet. Når det gjelder avgiftsområdene - vann, avløp og renovasjon, er det i tillegg til avskrivninger og driftsutgifter regnet kalkulatorisk rente som tilsvarende 3 års statsobligasjonsrente + 0,5%.

Lån, renter og avdrag

Renter og avdrag blir ført i driftsregnskapet. Låneporteføljen vil for 2025 ha en flytende rente. Renteutgiftene for 2025 holdes på samme nivå som for 2024. Avdragsutgiftene reduseres fra 2024 til 2025 med NOK 5 millioner.

Tap på krav og garantier

Det er gitt garanti for lån til Folkets Hus A/S.

12.3 Næringskapitlet

Næringskapitlet for årets budsjett inneholder som tidligere regionale og interkommunale samarbeidsområder. Kostnader knyttet til medlemskap og kontingenter for disse samarbeidene er inkludert, samt forpliktelser innen samferdsel og konsesjonskraft. Det gis også støtte til jord- og skogbruk og lokalt reiseliv.

Det er verdt å merke seg bevilgningen på 800 000 kroner til løypekjøring, et beløp som kommunedirektøren i fjorårets budsjettprosess foreslo å halvere, men som nå videreføres uten endring, i tråd med fjorårets politiske prioriteringer.

Bevilgningen til Sauda Næringsutvikling KF er noe redusert sammenlignet med tidligere års nivåer, men dekker kun lønnskostnader og bindende avtaler. Øvrige foreslåtte tiltak fra Sauda Næringsutviklings eget budsjett er plassert i tiltaksmodulen. Den totale økningen i næringsbudsjettet skyldes nå at Sauda Næringsutvikling KF opererer med to årsverk, i tråd med kommunestyrets vedtak om organisasjonsmodellen fra i fjor.

Vedlegg til kommunedirektørens forslag til budsjett 2025
Ansvar 4401, "Næringskapitlet"

Midlene som finansieres av konsesjonsavgifter har egne vedtekter, og skal benyttes til næringsformål.

	2022	2023	2024	2025
Regionale samarbeid og IKS				
Reisemål Ryfylke	350 000	350 000	300 000	300 000
Ryfylke IKS	400 000	400 000	325 000	325 000
Haugaland Vekst	180 000	180 000	180 000	180 000
Friluftsråd Vest	110 000	115 000	115 000	115 000
Ryfylke Friluftsråd	70 000	75 000	75 000	75 000
Suldal Kommune - Vassområdekoordinator i Ryfylke	50 000	50 000	30 000	30 000
New Kaupang AS - medlemskap 2022	50 000	100 000	100 000	100 000
Energirike	25 000	25 000	25 000	25 000
Stavanger Regioneuropakontor		30 000	30 000	30 000
Sauda Vekst - Serviceavgift NY 2023				145 000
Samferdsle				
Norsk Bane/Norsk lyntogforum	75 000	100 000	100 000	100 000
Haukelivegen	25 000	30 000	40 000	40 000
Kraft/konsesjonskraft				
LVK - kontingent	230 000	250 000	240 000	240 000
Lokal næringsutvikling				
Overføring til Sauda Næringsutvikling KF	4 300 000	4 300 000	1 300 000	4 051 450
Vannbåren varme i sentrum	830 000	930 000	930 000	1 200 000
Primærnærings				
Tilskudd til utvikling skog og landbruk	100 000	100 000	100 000	100 000
Tilskudd Vinterlandbruksskolen	100 000	100 000	100 000	100 000
Reiseliv				
Sauda ferie og fritid - samarbeidsavtale	1 000 000			
Løypekjøring vinter	400 000	800 000	800 000	800 000
Turløyper sommer	50 000	50 000	50 000	50 000
Lokal skilting (Rysteg)	50 000	50 000	50 000	6 500
Lyngmyr	5 000	5 000	5 000	-
Slettedalen	10 000	10 000	10 000	-
Skibuss	25 000	25 000	-	-
Almannadjuvet - drift	30 000	30 000	50 000	-
Grunnleie Crossbane				
Annet				
Mva.kompensasjon	1 500 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Sum budsjett	9 965 000	9 105 000	5 955 000	9 012 950
Finansiering				
Konsesjonsavgifter	7 405 000	7 405 000	7 405 000	7 405 000
2022 Bruk av Disposisjonsfond	3 871 704			
2022 bruk av kraftfond - restsaldo på fondet	1 888 296			1 607 950
	13 165 000	7 405 000	7 405 000	9 012 950
Manglende finansiering		-1 700 000	1 450 000	-

12.4 Investeringsbudsjettet

INVESTERINGSBUDSJETT						
Sauda kommune						
Nr	Prosjektnavn	Område	2025	2026	2027	2028
INV-1	Økt antall ladestasjoner legesenter	Bygg			150 000	
INV-2	Rehabilitering av takkant Saudahallen forprosjekt	Bygg	200 000			
INV-3	Brannvegg Saudahallen	Bygg	350 000			
INV-4	Elektrisk anlegg Risvoll skule	Bygg		500 000		
INV-5	Ventilasjonsanlegg Austarheim skule	Bygg	-	900 000		
INV-6	Ventilasjonsanlegg Rustå barnehage	Bygg	1 100 000			
INV-7	Varebil bygg	Bygg	800 000	-		
INV-8	Solceller kommunale boliger	Bygg	2 100 000			
INV-9	Lyskilder	Bygg	3 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
INV-10	Oppgradering tak Austarheim skule	Bygg		2 000 000		
INV-11	Ventilasjonsanlegg Risvoll skule	Bygg			2 160 000	
INV-12	Etterisolering himling Austarheim skule	Bygg			300 000	
INV-13	Rehabilitering av garderobebygg Fløgstad skule	Bygg		1 000 000		
INV-14	Fjernvarme Ungdomsskolen - forprosjekt	Bygg	100 000			
INV-15	Ventilasjonsanlegg Leabøen barnehage	Bygg		1 080 000		
INV-16	Adgangskontroll helse- og legesenter	Bygg			2 700 000	
INV-17	Carport kommunale biler	Bygg			500 000	
INV-18	Kokeplater og ventilatorer leiligheter Høllandstunet	Bygg		360 000		
INV-19	Elektriske anlegg kirkebygg	Bygg			1 000 000	1 000 000
INV-20	Prosjektledelse	Bygg	2 350 000	2 350 000	2 350 000	2 350 000
INV-21	Forprosjekt oppvekst	Bygg	13 500 000			
INV-22	Ny himling barfotgang Saudahallen	Bygg	200 000			
INV-23	Rør/grensesnitt ifm. etablering av klatrehall ved Saudahallen	Bygg	1 350 000			
INV-24	Forprosjekt helse	Bygg	1 500 000			
Sum bygg			26 550 000	10 190 000	11 160 000	5 350 000
INV-25	9x Innkjøp biler helse og velferd	Helse		2 790 000		
Sum Helse og velferd				2 790 000		-
INV-26	RITS- felles investeringsprosjekter	IKT	2 301 200			
INV-27	RITS - kommuneinterne investeringer	IKT	700 000			
INV-28	RITS - Prosjekter fra 2024 overf. Til 2025	IKT	517 500			
Sum IKT			3 518 700			-
INV-29	GPS	Plan	500 000			
Sum Forvaltning			500 000			-
INV-30	Automatisering av bilvekt - skiltgjenkjenning	Renov		600 000		
INV-31	Renovasjonsboder	Renov	1 500 000	1 500 000		
INV-32	Sorteringsplate	Renov		2 000 000		
INV-33	Volvo hjulgraver et.	Renov		5 500 000		
INV-34	Stor renovasjonsbil	Renov		7 000 000		
INV-35	Komposteringsanlegg	Renov		1 500 000	15 000 000	
INV-36	Truck	Renov	500 000			
INV-37	Nye dunker til husholdningsavfall	Renov	300 000			
Sum Renovasjon			2 300 000	18 100 000	15 000 000	-
INV-38	Fliskutter	Park		200 000		
INV-39	Lekeapparat	Park			500 000	
INV-40	Robotklippere	Park	750 000			
INV-41	Bil med plan	Park				1 000 000
INV-42	2x raider ptenklippere	Park			350 000	
Sum Uteområde/park/idrett			750 000	200 000	850 000	1 000 000
INV-44	Renseanlegg Tangen	VA		200 000	500 000	500 000
INV-45	Pumpestasjon Åbødalen	VA			200 000	
INV-46	Vannforsyning Svandalen	VA		500 000	9 000 000	9 000 000
INV-47	Varebil vann	VA	400 000			
INV-48	VA Indre Espeland	VA		1 000 000		20 000 000
INV-49	VA Egne hjem	VA		1 000 000		10 000 000
INV-50	Avløp trinn 4	VA	1 000 000		21 000 000	
INV-51	Avløp trinn 5	VA	1 000 000			27 000 000
INV-52	Fosstveitdammen	VA	5 000 000	10 000 000		
INV-53	Avløp trinn 3	VA	7 000 000	20 000 000		
INV-54	Sotbrekk - Brekke	VA	6 000 000	6 000 000		
INV-55	Miljøgata	VA		6 000 000	6 000 000	
INV-56	Kapasitetsøkning avløp Saua Gard	VA		400 000	6 000 000	
INV-57	Vannledning skolebrua	VA			200 000	
INV-58	Engjaveien 1/3	VA			200 000	
INV-59	Svandalskrysset - Sandvika	VA				5 000 000
INV-60	Avløp trinn 2 ferdigstilling	VA	2 800 000			
Sum VA			23 200 000	45 100 000	43 100 000	71 500 000

INVESTERINGSBUDSJETT			Sauda kommune			
Nr	Prosjektnavn	Område	2025	2026	2027	2028
INV-61	Brøyteutstyr	Vei	500 000	-	500 000	-
INV-62	Utskifting gatelys	Vei	500 000	500 000	500 000	500 000
INV-63	Rassikringstiltak	Vei	500 000			
INV-64	Asfalt Fivelandsvegen	Vei	1 600 000			
INV-65	Hurtigladepunkt langs innfartsveier	Vei	1 500 000			
Sum Vei			4 600 000	500 000	1 000 000	500 000
Totale investeringer			61 418 700	76 880 000	71 110 000	78 350 000
VA - investeringer			23 200 000	45 100 000	43 100 000	71 500 000
Havnekassen			-	-	-	-
Øvrige investeringer			38 218 700	31 780 000	28 010 000	6 850 000

Finansiering	2025
Refusjoner / eksternt finansiert	3 600 000
Momskompensasjon	7 183 700
Finansierte av ubruktelånemidler	18 635 000
Nytt låneopptak 2025 - VA	15 000 000
Nytt låneopptak 2025 - Øvrige investeringer	17 000 000
Sum finansiering totalt	61 418 700

Øvrig i investeringsregnskap	2025	2026	2027	2028
Egenkapitalinnskudd	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Utlån startlån	5 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Avdrag forvaltningslån	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000
Sum investeringer	7 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000
<i>Ubrukte lånemidler - startlån Husbanken</i>	0	0	0	0
<i>Frie inntekter investeringsregnskap (salagsinnt./refusjoner)</i>	1 755 000	1 755 000	1 755 000	1 755 000
<i>Lån fra Husbanken startlån</i>	5 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
<i>Bruk av bundne fond</i>	0	0	0	0
<i>Motta avdrag lån</i>	1 000 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000
Sum finansiering	7 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000

13 Vedlegg

13.1 Vedlegg 1: Vedlegg som legges ved kommunestyresaken

- Kommunale avgifter og betalingssetser for 2023 (gebyrregulativet)
- Kontrollutvalget – budsjett 2024
- Budsjettforslag Sauda Næringsutvikling KF
- Høringsuttalelse fra Utdanningsforbundet
- Høringsuttalelse fra Sykepleierforbundet
- Utkast til Hovedplan Vann og avløp
- KI-generert sammendrag av budsjettforslaget
- Tiltakslistene

13.2 Vedlegg 2: Unntak eiendomsskatt

Følgende er vedlegg til punkt 8 e) i budsjettvedtaket.

Unntak fra eiendomsskatt i tråd med eiendomsskatteloven § 7 a og b:

Fylkeskommunale skoler

- Sauda VGS på Lofthus
- Sauda VGS avdeling Birkeland

Idrettsanlegg og haller

- Turnhallen, Skulegata 29
- Lyngmyranlegget - Ny Von
- Skianlegg Slettedalen – Sauda Idrettslag
- Golfbanen med klubbhus og anlegg

Eiendommer tilhørende følgjene frivillige organisasjoner:

- Speiderhuset, Håkonsgata
- Frelsesarmeen, Skulegata 22
- Pinsekyrkjelyden Salem, Espelandsvegen 6
- Betel, Indremisjonen, Mogata 1
- IOGT Losje Fjellbekken, Kyrkjegata 24
- Sauda Røde Kors, Åbødalsvegen 81
- Sauda Jeger og Fiskeforening, klubbhus med anlegg
- Brakamoen Barnehage SA, Andersengja
- Industriarbeidermuseet, Håkonsgata
- Bedehuset Saron
- Tinghaug
- Sauda Folkets Hus A/S

Eiendom tilhørende andre stiftelser/organisasjoner vil vurderes fritatt for eiendomsskatt av kommunestyret på grunnlag av søknad.

13.3 Vedlegg 3: Bevilgningsoversikt investering 2025

Bevilgningsoversikt investering 1. ledd 2025						
	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2024	Regnskap 2023
Investeringer i varige driftsmidler	61 418 700	76 880 000	71 110 000	78 350 000	82 500 000	76 217 375
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper av aksjer og andeler	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 461 166
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	62 818 700	78 280 000	72 510 000	79 750 000	83 900 000	77 678 541
Kompensasjon for merverdiavgift	-7 183 700	-2 736 000	-2 602 000	-1 370 000	-10 000 000	-10 784 573
Tilskudd fra andre	-3 600 000	-3 600 000	-3 600 000	-3 600 000	0	-9 745 556
Salg av varige driftsmidler	-1 755 000	-1 755 000	-1 755 000	-1 755 000	-1 755 000	-751 639
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-50 635 000	-70 189 000	-64 553 000	-73 025 000	-67 509 625	-61 387 148
Sum investeringsinntekter	-63 173 700	-78 280 000	-72 510 000	-79 750 000	-79 264 625	-82 668 916
Videreutlån	5 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000	10 000 000	4 635 092
Bruk av lån til videreutlån	-5 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-10 000 000	-4 635 092
Avdrag på lån til videreutlån	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 492 818
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 000 000	-1 355 000	-1 355 000	-1 355 000	-1 000 000	-1 001 313
Netto utgifter videreutlån	355 000	0	0	0	355 000	491 505
Overføring fra drift						0
Avsetninger til bundne investeringsfond						4 990 375
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	-4 990 375	-491 505
Bruk av ubundet investeringsfond						0
Avsetninger til ubundet investeringsfond						0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	0	0	0	0	-4 990 375	4 498 870
Fremført til inndekning i senere år(udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering 2. ledd 2025						
		Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2024
Investering VAR		23 200 000	45 100 000	43 100 000	71 500 000	20 100 000
INV-44	Renseanlegg Tangen	VA	200 000	500 000	500 000	
INV-45	Pumpestasjon Åbødalen	VA		200 000		
INV-46	Vannforsyning Svandalen	VA	500 000	9 000 000	9 000 000	
INV-47	Varebil vann	VA	400 000			
INV-48	VA Indre Espeland	VA		1 000 000	20 000 000	
INV-49	VA Egne hjem	VA		1 000 000	10 000 000	
INV-50	Avløp trinn 4	VA	1 000 000	21 000 000		
INV-51	Avløp trinn 5	VA	1 000 000		27 000 000	
INV-52	Fossveitdammen	VA	5 000 000	10 000 000		5 000 000
INV-53	Avløp trinn 3	VA	7 000 000	20 000 000		
INV-54	Solbrekk - Brekke	VA	6 000 000	6 000 000		6 000 000
INV-55	Miljøgata	VA		6 000 000		
INV-56	Kapasitetsøkning avløp Saua Gard	VA	400 000	6 000 000		
INV-57	Vannledning skolebrua	VA		200 000		
INV-58	Engjaveien 1/3	VA		200 000		
INV-59	Svandalskrysset - Sandvika	VA			5 000 000	
INV-60	Avløp trinn 2 ferdigstilling	VA	2 800 000			6 000 000
628722	Detaljregulering for Treaskjæret/Djuvik	VA				500 000
Ny 24	Automatisk betaling - skiltgjenkjenning					100 000
628717	Tilrettelegging for påkobling for septik	AVLØP				500 000
620601	Rammeplan Vann	VANN				1 000 000
620602	Rammeplan Avløp	AVLØP				1 000 000
SUM		23 200 000	45 100 000	43 100 000	71 500 000	20 100 000

Bevilgningsoversikt investering 2. ledd 2025

		Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2024
	Renovasjon	2 300 000	18 100 000	15 000 000	0	1 700 000
INV-30	Automatisering av bilvekt - skiltgjenkjer	REN	600 000		0	
INV-31	Renovasjonsboder	REN	1 500 000	1 500 000		0
INV-32	Sorteringsplate	REN		2 000 000		0
INV-33	Volvo hjulgraver el.	REN		5 500 000		0
INV-34	Stor renovasjonsbil	REN		7 000 000		0
INV-35	Komposteringsanlegg	REN		1 500 000	15 000 000	0
INV-36	Truck	REN	500 000			0
INV-37	Nye dunker til husholdningsavfall	REN	300 000			0
	Nye hytterrenovasjonsbuer	REN				1 000 000
Ny 24	Nye containere	REN				300 000
Ny 24	Mattavfallscontainere	REN				400 000
	Sum brann		0	0	0	4 100 000
628743	Ny brannbil/mannskapsbil	Brann				4 100 000
	Sum bygg		26 550 000	10 190 000	11 160 000	5 350 000
INV-1	Økt antall ladestasjoner legesenter	Bygg			150 000	
INV-2	Rehabilitering av takkant Saudahallen f	Bygg	200 000			
INV-3	Brannvegg Saudahallen	Bygg	350 000			
INV-4	Elektrisk anlegg Risvoll skule	Bygg		500 000		
INV-5	Ventilasjonsanlegg Austarheim skule	Bygg		900 000		
INV-6	Ventilasjonsanlegg Rustå barnehage	Bygg	1 100 000			
INV-7	Varebil bygg	Bygg	800 000			
INV-8	Solceller kommunale boliger	Bygg	2 100 000			5 000 000
INV-9	Lyskilder	Bygg	3 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
INV-10	Oppgradering tak Austarheim skule	Bygg		2 000 000		
INV-11	Ventilasjonsanlegg Risvoll skule	Bygg			2 160 000	
INV-12	Etterisolering himling Austarheim skule	Bygg			300 000	
INV-13	Rehabilitering av garderobebygg Fløgste	Bygg		1 000 000		
INV-14	Fjernvarme Ungdomsskolen - forprosjek	Bygg	100 000			
INV-15	Ventilasjonsanlegg Leabøen barnehage	Bygg		1 080 000		
INV-16	Adgangskontroll helse- og legesenter	Bygg			2 700 000	
INV-17	Carport kommunale biler	Bygg			500 000	
INV-18	Kokeplater og ventilatorer leiligheter H	Bygg		360 000		
INV-19	Elektriske anlegg kirkebygg	Bygg			1 000 000	1 000 000
INV-20	Prosjektledelse	Bygg	2 350 000	2 350 000	2 350 000	2 350 000
INV-21	Forprosjekt oppvekst	Bygg	13 500 000			
INV-22	Ny himling barfotgang Saudahallen	Bygg	200 000			
INV-23	Rør/grensesnitt ifm. etablering av klatre	Bygg	1 350 000			
INV-24	Forprosjekt helse	Bygg	1 500 000			
28652/72	HMSE-tiltak i bygg	Bygg				500 000
628694	Oppgradering av kinosalen	Bygg				7 000 000

Bevilgningsoversikt investering 2. ledd 2025

Budsjett 2025 Budsjett 2026 Budsjett 2027 Budsjett 2028 Budsjett 2024							
628695	Dagsturhytte Ksak 16/22	Bygg					1 500 000
628659	Rådhus ombygging	Bygg					8 400 000
Ny 24	Utbedring ventilasjonsanlegg	Bygg					1 300 000
628710	Auke antall institusjonsplasser	Bygg					500 000
628723	Ombygging av varmeanlegg	Bygg					500 000
Ny 24	Bakeritomta - Vinmonopol	Bygg					500 000
Ny 24	Robotvaskemaskin idrettshallen -	Bygg					600 000
628692	Utvikling av Saudahallen	Bygg					750 000
628727	Studier	Bygg					1 000 000
INV-45	Rør/grensesnitt ifm. etablering av klatr	Bygg					1 500 000
INV-46	Utvikling av Saudahallen, takplater og	Bygg					1 000 000
INV-47	Ny sklie i Saudahallen (finansieres ved	Bygg					3 000 000
INV-49	Kjøleanlegg til ventilasjonsanlegg, ung	Bygg					1 500 000
	Sum Helse og Velferd		0	2 790 000	0	0	0
INV-25	9x Innkjøp biler helse og velferd	Helse		2 790 000			0
	Sum IKT		3 518 700	0	0	0	2 300 000
INV-26	RITS- felles investeringsprosjekter	IKT	2 301 200				0
INV-27	RITS - kommuneinterne investeringer	IKT	700 000				0
INV-28	RITS - Prosjekter fra 2024 overf. Til 2025	IKT	517 500				0
	Utbygging av rør for bredbånd	IKT					100 000
628720	Investeringer Ryfylke IKT (vedtak IT-	IKT					1 000 000
628728	Oppvekst - Ipad skole/barnehage	IKT					1 200 000
	Forvaltning		500 000	0	0	0	0
INV-29	GPS	Plan	500 000				0
	Sum Veg		4 600 000	500 000	1 000 000	500 000	12 500 000
INV-61	Brøyteutstyr	Veg	500 000		500 000		
INV-62	Utskifting gateløys	Veg	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
INV-63	Rassikringstiltak	Veg	500 000				
INV-64	Asfalt Fivelandsvegen	Veg	1 600 000				
INV-65	Hurtigløsepunkt langs innfartsveier	Veg	1 500 000				
Ny 24	Rassikringstiltak	Veg					500 000
628746	Fv 520- Neselv bru-Nestunnelen, GS-veg	Veg					7 000 000
Ny 24	Opprusting GS-veg Brekke-	Veg					250 000
622301	TS-midler Solberg-krossen	Veg					750 000
622301	Fortau Solbrekk - Brekke TS midler	Veg					3 500 000

Bevilgningsoversikt investering 2. ledd 2025
Budsjett 2025 Budsjett 2026 Budsjett 2027 Budsjett 2028 Budsjett 2024

	Sum Uteområdet/park		750 000	200 000	850 000	1 000 000	5 250 000
INV-38	Fliskutter	Park		200 000			
INV-39	Lekeapparat	Park			500 000		
INV-40	Robotklippere	Park	750 000				
INV-41	Bil med plan	Park				1 000 000	
INV-42	2x raider plenklippere	Park			350 000		
628638	Utvikling industriområder	Park					700 000
Ny 24	Robot gressklippere	Park					250 000
INV-48	Ny kunstgrasmatte på Sauda stadion	Park					3 900 000
INV-50	Reduksjon bakeritomta - (endret form)	Park					400 000
	Prosjektledelse		0	0	0	0	2 000 000
699901	Prosjektledelse						2 000 000
	Sum Andre Investeringer		38 218 700	31 780 000	28 010 000	6 850 000	62 400 000
	Finansielle investeringer		7 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000	12 755 000
	Egenkapitalinskudd		1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
	Utlån startlån		5 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000	10 000 000
	Avdrag forvaltningslån		1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000
	Sum Finansielle investeringer		7 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000	12 755 000
	Sum Investeringer		69 173 700	86 635 000	80 865 000	88 105 000	95 255 000

	Prosjekter akkumulert etter kategori						
	Vann-Avløp-Renovasjon		23 200 000	45 100 000	43 100 000	71 500 000	20 100 000
	Renovasjon		2 300 000	18 100 000	15 000 000	0	1 700 000
	Bygge prosjekter ihht prioritert oversikt		26 550 000	10 190 000	11 160 000	5 350 000	34 550 000
	Helse og velferd		0	2 790 000	0	0	0
	Vei prosjekter ihht prioritert oversikt		4 600 000	500 000	1 000 000	500 000	12 500 000
	IKT prosjekter ihht prioritert oversikt		3 518 700	0	0	0	2 300 000
	Havnekassen prosjekter ihht prioritert oversikt		500 000	0	0	0	0
	Uteområde/Park prosjekter ihht prioritert oversikt		750 000	200 000	850 000	1 000 000	5 250 000
	Brann prosjekter ihht prioritert oversikt		0	0	0	0	4 100 000
	Prosjektledelse		0	0	0	0	2 000 000
	Sum andre investeringer		38 218 700	31 780 000	28 010 000	6 850 000	62 400 000
	Sum investeringer VAR		23 200 000	45 100 000	43 100 000	71 500 000	20 100 000
	Sum investeringer totalt		61 418 700	76 880 000	71 110 000	78 350 000	82 500 000
	Sum finansielle investeringer		7 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000	12 755 000

13.5 Vedlegg 5: Samlet tiltaksliste – anbefalte tiltak

Sauda: Tiltaksliste

Kommunedirektørens forslag	2025	2026	2027	2028
FIN 02: Reduserte kraftinntekter (216)	0	12 510 000	12 510 000	12 510 000
FIN 06 - Avsetning / bruk av disposisjonsfond (236)	4 454 223	-11 121 803	181 231	744 931
FIN 07: Bruk av KLP premiefond (094)	-12 166 000	-4 977 000	-4 612 000	0
FIN 08: Avkastning plasseringer SpV (093)	-4 200 000	-4 200 000	-4 200 000	-4 200 000
FIN-05: Sauda på 1-2-3-4 (234)	0	0	-12 000 000	-15 000 000
FSS 01: Endring i gjennomføring av valg (223)	-75 000	0	-75 000	0
FSS 02: Reduksjon i kursavgifter (187)	-170 600	0	0	0
FSS 03: Beverning politiske møter (189)	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
FSS 05: Reduksjon Formmannskapsnett (191)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
FSS 06: Reduksjon i deltagelse av organisasjoner (222)	-73 200	-266 200	-266 200	-266 200
FSS 07: Reduksjon i politiske møter (188)	0	-48 000	-48 000	-48 000
FSS 09: Kraftdag (008)	125 000	125 000	125 000	125 000
FSS 10: Reduksjon vakant øk.sjef stilling (157)	-300 000	0	0	0
FSS 11: Reduksjon i 20% stilling (076)	-153 500	-153 500	-153 500	-153 500
FSS 12: RITS - reduksjon av kommunes egne prosjekter (193)	-1 000 000	0	0	0
FSS 13: Reduksjon i juridisk bistand / konsulenttjenester (192)	-160 500	0	0	0
FSS 14: Reduksjon i kjøp av varer og tjenester (197)	-100 000	0	0	0
FSS 18: Reduksjon av annonsering (221)	-103 000	-103 000	-103 000	-103 000
HV-01 Sauda DMS Fellesavdelingen; Innkjøpsstopp av inventar og utstyr/medisinsk utstyr, spesialklær og arbeidstøy. (037)	-203 900	0	0	0
HV-02: Sauda DMS Kjøkken ; Fase ut gratis kaffe for alle ansatte i kommunen (032)	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
HV-04: Sauda DMS - Redusere vikarutgifter tilsammen 70% stilling. (040)	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
HV-05: Hjemmetjenesten - redusere bemanning. (070)	-1 860 000	-2 950 000	-2 950 000	-2 950 000
HV-06 Hjemmetjenesten feriestengt aktivitetssenter/dagsenter for hjemmeboende (100)	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
HV-09: Hjemmetjenesten - Redusert åpningstid dagsenter for hjemmeboende eldre fra 5 til 3 dager per uke. (196)	-567 203	-567 203	-567 203	-567 203
HV-10: Legesenter og Sauda DMS: 40% av tilsynslegetillingen omdisponeres til fastlegetilling. (110)	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
HV-12: Legesenteret - Opprette fastlegehjemmel med næringsavtale. (109)	100 000	100 000	100 000	100 000
HV-13: Åbøtunet/Sauda DMS Livsgledehome - oppsigelse av avtalen med Livsglede for eldre. (156)	-109 525	-240 700	-240 700	-240 700
HV-16: Psykisk helse og rus - avvikle tilbud om Evondos medisindispenser (112)	-52 000	-52 000	-52 000	-52 000
HV-17: Psykisk helse og rus - Sommerdrift, benytte interne ressurser som sommervikar (113)	-73 000	-73 000	-73 000	-73 000
HV-20: Tildelingskontoret - Ergoterapi - Innføring av gebyr ved utlån av hjelpemidler (029)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
HV-21: Tildelingskontoret: redusere budsjettpost knyttet til engasjement, kurs og opplæring. (083)	-200 400	-189 000	-189 000	-189 000
HV-23: Tildelingskontoret - Redusere utkjøring av hjelpemidler, senger fra Hjelpemiddelsentralen og kommunalt lager. (081)	0	-300 000	-300 000	-300 000
HV-24: Indre Ryfylke barnevern: Redusert stilling merkantil - Kontorfaglig saksbehandler (009)	-204 559	-204 559	-204 559	-204 559
HV-25: Indre Ryfylke barnevern - Kutte 1 årsverk i Indre Ryfylke barnevern. (168)	-456 300	-456 300	-456 300	-456 300
HV-27: NAV Sosialtjenesten - reduksjon i budsjett knyttet til transport, kurs og (072)	-55 000	-55 000	-55 000	-55 000
HV-29: NAV Flyktning - reduksjon i budsjett knyttet til opplæring/kurs og kvalifiseringsprogrammet. (073)	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
HV-30: NAV Flyktning - reduksjon i sosialhjelpsbudsjettet. (074)	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
HV-31: Helse og velferd - Samorganisere merkantile ressurser. (098)	0	0	0	-731 000
HV-32: ETT (Enhet tilrettelagte tjenester) - Utgiftsdekning til støttekontakter (198)	126 000	126 000	126 000	126 000

Sauda: Tiltaksliste

HV-34: ETT Bemanningsreduksjon 1,7 årsverk - ink. HV-33, og HV-35. mm. (218)	-723 650	-1 022 400	-1 022 400	-1 022 400
N.SK-19: Reduksjon i tilskuddsmidler i kultur (226)	-317 500	-412 500	-412 500	-412 500
NSK-02: Nedtrekk operatør avløp (005)	-653 499	-653 499	-653 499	-653 499
NSK-03: Reduksjon i kulturskolen (224)	-634 441	-833 749	-833 749	-833 749
NSK-04: Avvikle kommunens tilbud på Møteplassen (017)	-314 564	-314 564	-314 564	-314 564
NSK-06: Øke vedlikeholdspott bygg iht. FDV-plan (174)	785 000	0	0	0
NSK-07: Vakanser i NSK (233)	-672 232	-319 273	-319 273	-319 273
NSK-10: Idretts- og friluftslivskoordinator (026)	0	0	0	-1 517 900
NSK-16: Reduksjon på brann (225)	-59 000	-59 000	-59 000	-59 000
NSK-17: Legge ned fjellhall bak Esso (186)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
NSK-20: Planstrategi (220)	0	1 750 000	1 916 666	1 916 666
NSK-24: Utdanningscenter i Ryfylke (210)	500 000	400 000	400 000	400 000
NSK-27: Avvikle komiteen for kommunal kunst (161)	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
NSK-28: Øke potten for kulturkort (162)	44 400	44 400	44 400	44 400
NSK-30: Adressering (175)	50 000	50 000	0	0
NSK-32: Oppdatere kartgrunnlag (177)	250 000	0	0	0
NSK-34: Fakturere for ikke-lovpålagte tjenester VAR (180)	-100 000	-300 000	-300 000	-300 000
NSK-35: Utmelding av Ryfylke friluftsråd (205)	0	-75 000	-75 000	-75 000
NSK-36: Si opp Reisemål Ryfylke (203)	0	-300 000	-300 000	-300 000
OPP-01: Avvikle rullerende barnehageopptak fra 01.03.25 (045)	-6 734 000	-7 779 000	-7 779 000	-7 779 000
OPP-02: Reduksjon i valg av plass og åpningstider i barnehage (116)	-33 000	-79 000	-79 000	-79 000
OPP-03: Reduksjon av åpningstider i SFO (142)	-96 000	-585 000	-585 000	-585 000
OPP-04: Innføre foreldrebetaling for mat i SFO (144)	-219 350	-488 050	-488 050	-488 050
OPP-05: Reduksjon av foreldrearrangement i barnehage og skole (141)	-21 500	-21 500	-21 500	-21 500
OPP-06: Reduksjon bemanning skole, 1 (134)	-444 700	-338 700	-338 700	-338 700
OPP-10: Endring/reduksjon av elevrettede tiltak (126)	-85 500	-374 900	-375 100	-376 900
OPP-11: Endre driftskonsept for elevkantinen, Sauda ungdomsskule (131)	0	-201 000	-201 000	-201 000
OPP-12: Strukturelle/organisatoriske endringer i skole (123)	-329 000	-2 190 000	-1 899 500	-1 899 500
OPP-15: Bosetting av flyktninger og voksenopplæring (146)	-3 900 000	-3 900 000	-3 900 000	-3 900 000
OPP-17: Styrke budsjett til lekeutstyr og - materiell i barnehagene (117)	90 000	90 000	90 000	90 000
OPP-19: Prosjekt frokost i barnehagen (231)	88 000	0	0	0

13.6 Vedlegg 6: Samlet tiltaksliste – ikke anbefalte tiltak

Sauda: Tiltaksliste

Kommunedirektørens forslag - ikke anbefalt	2025	2026	2027	2028
FIN 01: Adresse Sauda 2025 (207)	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
FSS 04: Reduksjon av åpningstider for forhåndsvalg (104)	-50 000	0	-50 000	0
FSS 15: Ikke ansettelse av første års lærlinger (194)	-478 000	0	0	0
FSS 16: Voksen lærlinger i 2025 (077)	1 345 309	0	0	0
HV-03: Sauda DMS Vaskeri - Fase ut levering/ henting av arbeidstøy til Hjemmetjenester (033)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
HV-07 Hjemmetjenesten - redusere bemanningen på aktivitetssenteret (101)	-314 400	-629 800	-629 800	-629 800
HV-08: Hjemmetjenesten - Redusert åpningstid/tilbud dagsenteret/aktivitetssenterer fra 5 til 4 dager per. uke, for hjemmeboende eldre (195)	-226 120	-226 120	-226 120	-226 120
HV-11: Legesenter - Øke med 1 fastlønna legeårsverk. (043)	1 149 000	1 149 000	1 149 000	1 149 000
HV-14: Psykisk helse og rus - etablering av Fact psykose i drift (099)	272 650	272 650	272 650	274 900
HV-15: Psykisk helse og rus - reduksjon 3,17 årsverk ROP, redusert aktivitet. (102)	-879 000	-1 758 000	-1 758 000	-1 758 000
HV-18: Heltidsstrategivikarpool - sette av penger til vikarpool. (235)	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000
HV-19: Tildelingskontoret - Videreføre prosjektstilling i Hukommelsesteam over i fast drift (079)	351 000	351 000	351 000	351 000
HV-22: Tildelingskontoret - reduksjon i kurs og reisevirksomhet (080)	-11 400	-11 400	-11 400	-11 400
HV-26: NAV - opprette kommunale VTA plasser. (199)	120 000	240 000	240 000	240 000
HV-28: NAV Sosialtjenesten - reduksjon i antall ansatte/lønnsutgifter (075)	0	0	-336 000	-672 000
HV-33: ETT - Redusere bemanning til legemiddelhåndtering. Utgjør 0.10 årsv. (169)	-77 000	-77 000	-77 000	-77 000
HV-35: ETT - Redusere bemanning i tilknytning til middagsombringning man/ons/fredag med 1 time. Utgjør ca 0.10 årsverk. (167)	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000
NSK-01: Miljøsertifisering rådhuset (012)	300 000	50 000	50 000	50 000
NSK-05: Nedtrekk stilling Saudahallen (020)	-654 307	-654 307	-654 307	-657 307
NSK-08: Sentrumsblomster (201)	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-09: Sykkelparkering ved kommunale arbeidsplasser (232)	320 000	220 000	250 000	250 000
NSK-11: Redusere årsverk bygg (209)	0	-326 654	-654 307	-654 307
NSK-12: Si opp avtale om undervarme Sauda stadion (053)	0	-945 000	-945 000	-945 000
NSK-13: Høytrykkspyler Tangen renseanlegg (183)	70 000	0	0	0
NSK-14: Redusere årsverk kultur (062)	0	0	0	-839 000
NSK-15: Driftsbudsjett SNU KF (085)	1 900 000	0	0	0
NSK-18: Driftstilskudd til lag og organisasjoner med daglig leder i 100% (200)	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-21: Universell utforming i sentrum (215)	720 000	0	0	0
NSK-22: Risiko- og sårbarhetsanalyse brann (211)	300 000	0	0	0
NSK-23: Beredskapstiltak 2025 (084)	500 000	0	0	0
NSK-25: Nedtrekk operatør vei (206)	-161 652	-261 652	-261 652	-361 652
NSK-26: Prosjektstilling tilsyn byggesak og VA (122)	-3 300	-2 700	-3 300	0
NSK-29: Øke kunstlærer-stilling (163)	26 091	26 091	26 091	26 091
NSK-31: Asfalt Flogstadneset og Åbøbyen (176)	400 000	0	0	0
NSK-33: Vedlikeholdsavtale SI-pass (178)	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-37: Redusere veivedlikehold (202)	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
NSK-38: Nye kumlokk (181)	200 000	0	0	0
OPP-07: Reduksjon bemanning skole, 2 (133)	-265 500	-265 500	-265 500	-265 500
OPP-09: Opphør av medlemskap/lisens (120)	-205 000	-205 000	-205 000	-205 000
OPP-13: Samle 1.-4.klasse og 5.-7.klasse (229)	-2 950 000	-4 376 000	-4 376 000	-4 376 000
OPP-14: Redusere tiltak for kvalitetsutvikling (119)	-72 100	-72 100	-72 100	-72 100
OPP-16: Ipad i voksenopplæringen (147)	-135 500	0	0	0
OPP-18: Styrke budsjett til lærebøker i skole (230)	1 100 000	312 600	312 600	312 600